

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Radomia

Diagnoza, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy
z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, potwierdzająca
spełnienie przez obszar zdegradowany
i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia

Radom, 2021 r.

siła w precyzji

CENTRUM DORADZTWA
REWITALIZACYJNEGO
IRMiR

Diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Radomia opracował zespół autorski Instytutu Rozwoju Miast i Regionów w składzie:

- Aleksandra Jadach-Sepiolo,
- Katarzyna Spadło,
- Edyta Tomczyk,
- Paulina Basińska.

Współpraca i opracowanie materiałów: Anna Szpura, Joanna Rydel.

Spis treści

1.	WSTĘP	4
2.	DIAGNOZA OGÓLNA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH NA TERENIE MIASTA RADOM	5
2.1	ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE SPOŁECZNEJ	6
2.2	ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE GOSPODARCZEJ	9
2.3	ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ	12
2.4	ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ	15
2.5	ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE TECHNICZNEJ	18
3.	DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W RADOMIU	19
3.1.	LOKALNE UWARUNKOWANIA POLITYKI REWITALIZACYJNEJ	19
3.2.	ZAKRES PRZESTRZENNY I CZASOWY	20
3.3.	ŹRÓDŁA DANYCH	20
3.4.	METODYKA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI W RADOMIU.....	21
3.5.	SFERA SPOŁECZNA.....	31
3.6.	SFERA GOSPODARCZA	45
3.7.	SFERA ŚRODOWISKOWA	52
3.8.	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	57
3.9.	SFERA TECHNICZNA	61
4.	WYZNACZENIE GRANIC OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	71
5.	WYZNACZENIE GRANIC OBSZARU REWITALIZACJI	71
	SPIS TABEL	89
	SPIS RYSUNKÓW	90

1. WSTĘP

Celem poniższej diagnozy jest wskazanie tej części gminy, w której koncentrują się negatywne zjawiska społeczne w połączeniu z kryzysem występującym w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, technicznej lub przestrzenno-funkcjonalnej. W ramach tak wyznaczonego obszaru zdegradowanego typuje się tereny do objęcia granicami obszaru rewitalizacji, które spełniają kryteria formalne co do powierzchni (nie więcej niż 20% powierzchni miasta) i liczby mieszkańców (nie więcej niż 30% populacji miasta), charakteryzujące się nie tylko najwyższym natężeniem zjawisk kryzysowych, ale i istotnym znaczeniem dla rozwoju lokalnego.

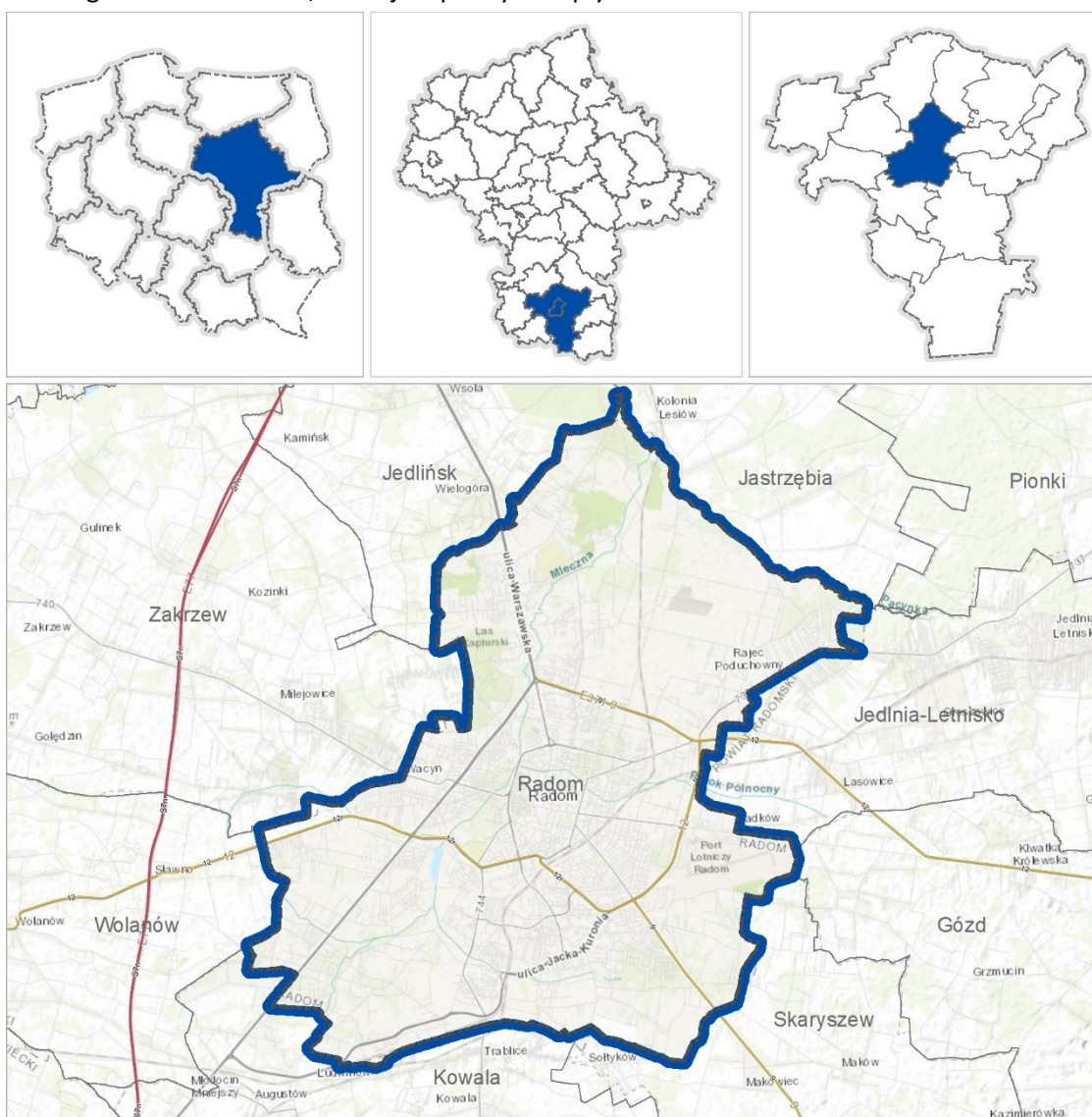
Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające wspólnych granic. W skład obszaru rewitalizacji mogą wchodzić niezamieszkane tereny przemysłowe, na których występują negatywne zjawiska pozaspołeczne, jeśli planowane tam działania przyczynią się do przeciwdziałania kryzysowi społecznemu, zdiagnozowanemu w zamieszkałej części obszaru rewitalizacji.

Niniejsze opracowanie stanowi załącznik do wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Radomia, o którym mowa w art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485), potwierdzający spełnienie przesłanek do ustanowienia wyżej wymienionych obszarów.

2. DIAGNOZA OGÓLNA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH NA TERENIE MIASTA RADOM

OGÓLNE INFORMACJE O MIEŚCIE

Radom jest miastem na prawach powiatu położonym w województwie mazowieckim. Graniczy z jedną gminą miejsko-wiejską: Skaryszew i siedmioma gminami wiejskimi: Kowala, Wolanów, Zakrzew, Jedlińsk, Jastrzębia, Jedlnia-Letnisko, Gózd (Rys. 1). Jest największym miastem na trasie łączącej dwie historyczne stolice państwa: Kraków i Warszawę. Pod względem wielkości Radom plasuje się na czternastym miejscu w Polsce. Stanowi ważny węzeł komunikacyjny o znaczeniu regionalnym. Krzyżują się tu drogi nr 12 wschód – zachód (Poznań – Lublin) oraz E 77 północ-południe (Gdańsk – Kraków). Miasto dzieli również linia kolejowa łącząca Warszawę z Krakowem oraz Lublin z Łodzią. Przez miasto biegnie rzeka Mleczna, która jest prawym dopływem rzeki Radomki.

Rys. 1. Położenie administracyjne Radomia

Źródło: google.com

2.1 ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE SPOŁECZNEJ

LUDNOŚĆ I MIGRACJE

W latach 2016-2020 ludność miasta zmniejszyła się z 215 020 osób do 209 296 osób, czyli o 2,7%. Niekorzystne tendencje demograficzne wynikają z ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji (Tab. 1).

Tab. 1. Ruch naturalny ogółem w Radomiu w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Polska 2020
Liczba ludności	215 020	214 566	213 029	211 371	209 296	38 265 013
Urodzenia żywe	2 059	2 109	2 018	1 874	1 769	355 309
Zgony ogółem	2 273	2 388	2 510	2 372	2 888	477 355
Przyrost naturalny	-214	-279	-492	-498	-1 119	-122 046
Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,55	9,84	9,43	8,83	8,40	9,26
Zgony na 1000 ludności	10,54	11,14	11,73	11,18	13,72	12,45
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,99	-1,30	-2,30	-2,35	-5,32	-3,18

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

W tym okresie saldo migracji podlegało wahaniom, lecz stałym trendem była jego ujemna wartość. Najmniejsze saldo migracji odnotowano w 2016 r. (-709 osób), natomiast najwyższe w 2019 r. (-1 211 osób). W roku 2020 saldo migracji wynosiło -930 (Tab. 2).

Tab. 2. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w Radomiu w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Polska 2020
Zameldowania ogółem	933	1 008	1 098	1 018	783	398 290
Wymeldowania ogółem	1 642	1 733	2 153	2 229	1 713	393 807
Saldo migracji	-709	-725	-1 055	-1 211	-930	4 483

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Niekorzystne tendencje dotyczą także struktury demograficznej. W latach 2016-2020 udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym powoli, lecz systematycznie malał, wzrastała natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wzrósł z 25,1 w 2016 r., do 31,2 w 2020 r. Wartość ta przekracza średnie saldo migracji w 2020 roku w Polsce. Taka struktura świadczy o szybko postępującym procesie starzenia się mieszkańców Radomia (Tab. 3).

Tab. 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w Radomiu w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Polska 2020
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	36 828	37 014	36 771	36 469	36 135	6 953 639
Liczba osób w wieku produkcyjnym	131 547	129 426	126 834	124 252	121 775	22 771 440
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	46 645	48 126	49 424	50 650	51 386	8 539 934
Udział % osób w wieku przedprodukcyjnym	17,1	17,3	17,3	17,3	17,3	18,2
Udział % osób w wieku produkcyjnym	61,2	60,3	59,5	58,8	58,2	59,5
Udział % osób w wieku poprodukcyjnym	21,7	22,4	23,2	24,0	24,6	22,3
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	25,1	26,4	28,0	29,7	31,2	28,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Starzenie się społeczeństwa ma wpływ na funkcjonowanie i rozwój miasta. Spada m.in. zapotrzebowanie na usługi dla dzieci, a wzrasta zapotrzebowanie na edukację i kształcenie ustawiczne dorosłych, usługi dla osób starszych, w tym opieki zdrowotnej, bezpieczeństwa, potrzeb bytowych, kultury, specjalne usługi mieszkaniowe, w tym związane z usuwaniem barier architektonicznych.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego należy przeanalizować istotny dla Radomia problem starości demograficznej, w szczególności udział w populacji i rozmieszczenie osób w wieku poprodukcyjnym.

POMOC SPOŁECZNA

Pozytywnym z kolei zjawiskiem jest malejąca z roku na rok liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Niemniej mieszkańcy korzystający ze wsparcia MOPS stanowili w 2019 r. 4,6% populacji Radomia, co świadczy o skali problemu (Tab. 4). Głównymi zidentyfikowanymi powodami korzystania z pomocy społecznej było ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (Tab. 5).

Tab. 4. Podstawowe informacje o opiece społecznej i świadczeniach rodzinnych w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 ludności	659	554	475	425	brak danych
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego	12 759	10 497	8 893	7 610	brak danych
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej powyżej kryterium dochodowego	1 458	1 378	1 274	1 408	brak danych
Rodziny otrzymujące zasiłek rodzinny na dzieci	6 761	7 001	7 484	6 822	brak danych

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Tab. 5. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców Radomia w 2020 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin
Ubóstwo	3 699
Bezrobocie	3 070
Niepełnosprawność	1 886
Długotrwała lub ciężka choroba	793
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	461
Potrzeba ochrony macierzyństwa	203
Alkoholizm	188
Bezdomność	175
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	63
Zdarzenie losowe	19
Narkomania	8
Przemoc w rodzinie	8
Sieroctwo	2

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu.

W procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego należy przeanalizować rozkład przestrzenny zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego, w tym z powodu niepełnosprawności, oraz zjawisk obrazujących trudną sytuację rodzin, m.in. w zakresie bezradności w prowadzeniu gospodarstw domowych i w wychowywaniu dzieci, a także występowania przemocy – z wykorzystaniem szczegółowych danych MOPS. Dodatkowo, na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy, należy dokonać analizy rozkładu zjawiska bezrobocia na terenie miasta.

BEZROBOCIE

Wskaźnik bezrobocia na terenie miasta systematycznie maleje. Od 2016 r. liczba osób bezrobotnych spadła o ponad 3 tys. Liczba bezrobotnych mężczyzn jest minimalnie wyższa od liczby bezrobotnych kobiet (Tab. 6). Na koniec 2020 r. w strukturze bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowili pozostający bez pracy w wieku 35-44 lat – 27,5% ogółu bezrobotnych. Pod względem wykształcenia najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych zakończyło naukę na poziomie gimnazjalnym i podstawowym – 27,5%, natomiast z uwagi na czas pozostawania bez pracy najliczniejszą grupę stanowiła grupa osób bezrobotnych powyżej 24 miesięcy – 28,7% (Tab. 7).

Tab. 6. Informacje o bezrobotnych zarejestrowanych w Radomiu w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Bezrobotni ogółem	14 708	12 131	11 123	10 264	11 300
Bezrobotni mężczyźni	7 453	6 095	5 581	5 156	5 745
Bezrobotne kobiety	7 255	6 036	5 542	5 108	5 555
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	11,2	9,4	8,8	8,3	9,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS oraz dane Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu.

Tab. 7. Struktura bezrobotnych w Radomiu według stanu na 31.12.2020 r.

	Liczba bezrobotnych razem	
Wiek	18-24	953
	25-34	2747
	35-44	3109
	45-54	2430
	55-59	1265
	60 lat i więcej	796
Wykształcenie	wyższe	2012
	policealne i średnie zawodowe/ branżowe	2293
	średnie ogólnokształcące	1210
	zasadnicze zawodowe/ branżowe	2675
	gimnazjalne/ podstawowe i poniżej	3110
Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	do 1	691
	1-3	1428
	3-6	1518
	6-12	2158
	12-24	2263
	powyżej 24	3242
	Ogółem	11 300

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu.

W procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego należy przeanalizować w szczególności zjawiska rozkładu liczby osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem oraz liczby osób bezrobotnych długotrwale.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Liczba organizacji społecznych, fundacji i stowarzyszeń działających na terenie Radomia z roku na rok stale się zmieniała. Najwięcej - 645 – było ich w 2017 roku. W 2020 roku liczba organizacji społecznych, fundacji i stowarzyszeń działających na terenie Radomia była taka sama jak w roku 2016 i wynosiła 615. Najwięcej nowo zarejestrowanych podmiotów odnotowano w roku 2019 (Tab. 8).

Tab. 8. Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie Radomia w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych	615	645	566	600	615
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	2,86	3,01	2,66	2,84	2,94
Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne	33	33	30	36	20

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Z punktu widzenia procesu rewitalizacji kluczowymi podmiotami społecznymi, które powinno włączyć się w proces programowania, są stowarzyszenia prowadzące działalność w sferze aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób zagrożonych wykluczeniem.

PODSUMOWANIE

W SFERZE SPOŁECZNEJ MIASTO CECHUJĄ PROBLEMY ZWIĄZANE Z DEPOPULACJĄ I STARZENIEM SIĘ LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI, KTÓRE WIĄŻĄ SIĘ Z NISKIM PRZYROSTEM NATURALNYM I UJEMNYM SALDEM MIGRACJI. PROBLEMY TE MAJĄ WPŁYW NA ROZWÓJ GOSPODARCTWA MIASTA, KAPITAŁ LUDZKI JEST BOWIEM KLUCZOWYM CZYNNIKIEM JEGO ROZWOJU. NEGATYWNE ZMIANY W STRUKTURZE LUDNOŚCI MOGĄ PRZYCZYNIĆ SIĘ DO POGŁĘBIANIA PROBLEMÓW EKONOMICZNO-SPOŁECZNYCH, OSŁABIENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCTWA, DOCHODÓW MIESZKAŃCÓW I SAMORZĄDU. WYZWIANIEM DLA WŁADZ LOKALNYCH BĘDZIE WZROST LICZBY SENIORÓW, CO POCIĄGNIE ZA SOBĄ ZMIANĘ POPYTU NA DOBRA I USŁUGI, POTRZEBĘ DOSTOSOWANIA OFERTY USŁUG PUBLICZNYCH DO POTRZEB TEJ GRUPY SPOŁECZNEJ, JAK RÓWNIEŻ KONIECZNOŚĆ STWORZENIA PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNYCH MAJĄCYCH NA CELU ZACHOWANIE ICH SPRAWNOŚCI I SAMODZIELNOŚCI.

2.2 ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE GOSPODARCTWA

FINANSE PUBLICZNE

Z roku na rok zwiększają się dochody oraz wydatki w budżecie miasta. Średni udział dochodów własnych gminy kształtuje się na poziomie 44,2%, pozostałą część stanowią dotacje i subwencje z budżetu państwa. Średnia wartość salda budżetu w analizowanym okresie wyniosła blisko 46 mln zł (Tab. 9). W strukturze wydatków najwięcej funduszy przeznaczanych jest na finansowanie działań związanych z oświatą i wychowaniem – 31,81%, rodziną – 20,43% oraz transportem i łącznością – 18,14% (Tab. 10).

Tab. 9. Podstawowe informacje o budżecie miasta Radomia w latach 2016-2020

Rok	Dochody [zł]	Wydatki [zł]	Deficyt [zł]	Udział dochodów własnych [%]	Dochody na 1 mieszkańca [zł]	Wydatki na 1 mieszkańca [zł]
2016	1 073 865 469,1	1 088 009 924,2	-14 144 473,7	46,2	4 979,60	5 045,19
2017	1 124 757 715,8	1 152 480 461,8	-27 722 746,0	45,8	5 246,85	5 376,18
2018	1 203 401 892,3	1 239 296 218,2	-35 894 325,9	45,1	5 625,74	5 793,54
2019	1 366 745 220,4	1 440 600 730,0	-73 855 509,6	42,8	6 439,92	6 787,92
2020	1 464 235 775,5	1 541 648 529,5	-77 412 754,0	41,2	6 954,93	7 322,63

Źródło: opracowanie na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS.

Tab. 10. Struktura wydatków wg działów klasyfikacji budżetowej za 2020 r.

Działy klasyfikacji budżetowej	Wydatki [zł]	Udział [%]
Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	47 301,75	0
Dział 600 – Transport i łączność	279 711 423,69	18,14
Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa	25 187 157,58	1,63
Dział 710 – Działalność usługowa	4 227 240,95	0,27
Dział 750 – Administracja publiczna	67 425 035,18	4,37
Dział 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1 184 593,68	0,07
Dział 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	31 736 496,50	2,05
Dział 757 – Obsługa długu publicznego	12 523 290,32	0,81
Dział 758 – Różne rozliczenia	00,0	0
Dział 801 – Oświata i wychowanie	490 467 743,44	31,81
Dział 851 – Ochrona zdrowia	40 772 676,56	2,64
Dział 852 – Pomoc społeczna	91 803 625,82	5,95
Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	10 645 264,89	0,69
Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	45 278 304,33	2,93

Dział 855 – Rodzina	315 101 107,77	20,43
Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	66 640 610	4,32
Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	27 159 076,17	1,76
Dział 926 – Kultura fizyczna	30 373 301,46	1,97

Źródło: opracowanie na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS.

PODMIOTY GOSPODARCZE

Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Radomia w latach 2016-2018 systematycznie malała, jednak w kolejnych dwóch latach wzrosła do ponad 25 tys. (Tab. 11). W 2020 r. wskaźnik podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł 205,9. Dla porównania ten sam wskaźnik dla powiatu radomskiego osiągnął wartość 137, co świadczy o lepszej sytuacji miasta na tle powiatu.

Tab. 11. Dynamika zmian wskaźników przedsiębiorczości w Radomiu w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem	24 538	24 450	24 089	24 626	25 069
Podmioty wpisane do rejestru na 10 000 ludności	1 141	1 140	1 131	1 165	1 198
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	186,5	188,9	189,9	198,2	205,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	86	86	88	91	93
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 000 ludności	89	90	96	91	77
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 000 ludności	92	89	109	62	54

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W 2020 roku zdecydowana większość podmiotów gospodarki narodowej na terenie Radomia należała do sektora prywatnego – 97,6%, gdzie największy udział stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W strukturze klas wielkości podmiotów dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 10 osób – 96,3% (Tab. 12).

Tab. 12. Struktura podmiotów gospodarczych na terenie Radomia w 2020 r.

		Liczba podmiotów	Udział [%]
Ogólna liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON		25 069	100
Podmioty wg grup rodzajów działalności	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	144	0,6
	przemysł i budownictwo	5 261	21,0
	pozostała działalność	19 664	78,4
Podmioty wg klas wielkości (liczby zatrudnionych osób)	0-9	24 145	96,3
	10-49	727	2,9
	50-249	175	0,7
	powyżej 250	18	0,1
Podmioty wg sektorów własnościowych	sektor publiczny	350	1,4
	sektor prywatny	24 479	97,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Na podstawie analizy struktury podmiotów gospodarczych według klasyfikacji PKD 2007 w 2020 r. daje się zauważyć dominującą rolę sektora handlu hurtowego i detalicznego, który stanowi 29,4% wszystkich zarejestrowanych podmiotów. Do innych popularnych branż należą: budownictwo – 10,8% oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 10% (Tab. 13).

Tab. 13. Podmioty gospodarcze na terenie Radomia wg sekcji PKD 2007 w 2020 r.

Sekcja PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział [%]
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	144	0,6
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	15	0,1
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	2 458	9,8
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	22	0,1

Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	57	0,2
Sekcja F – Budownictwo	2 709	10,8
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	7 363	29,4
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	1 701	6,8
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	576	2,3
Sekcja J – Informacja i komunikacja	739	2,9
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	773	3,1
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1 023	4,1
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2 497	10,0
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	665	2,7
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	35	0,1
Sekcja P – Edukacja	800	3,2
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1 603	6,4
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	350	1,4
Sekcja S i T – Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	1 530	6,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Na terenie miasta znajduje się Tarnobrzaska Specjalna Strefa Ekonomiczna EURO-PARK WISŁOSAN. Udzielone zezwolenie na prowadzenie działalności w obrębie strefy uprawnia przedsiębiorcę do pomocy regionalnej z tytułu poniesionych nakładów inwestycyjnych. Na obszarze radomskiej podstrefy TSSE działa 25 podmiotów gospodarczych¹, m.in.:

- P.W. "Radir" I. Czajkowski, I. Górka Sp. z o.o. – wyroby włókiennicze;
- TOHO POLAND Sp. z o.o. – wyroby metalowe, elementy łożysk;
- Hart Met Sp. z o.o. – producent wyrobów metalowych, obróbka metali;
- ZBYSZKO COMPANY S.A. – produkcja napojów, soków owocowych i warzywnych;
- MEDICOFARMA Sp. z o.o. – producent leków i preparatów farmaceutycznych;
- STALGAST RADOM Sp. z o.o. - producent kompleksowych zestawów kuchennych dla restauracji;
- Fabryka Broni "Łucznik" - Radom Sp. z o.o. - producent amunicji i broni;
- Ness Sp. z o.o. - produkcja lakierów i akcesoriów kosmetycznych;
- Erkado Radom sp. z o.o. sp. k. - producent drzewi.

PODSUMOWANIE

LOKALNA GOSPODARKA RADOMIA OPARTA JEST GŁÓWNIEM NA MIKROPRZEDSIĘBIORSTWACH DZIAŁAJĄCYCH W SEKTORZE PRYWATNYM, A TAKŻE FIRMACH PRZEMYSŁOWYCH GENERUJĄCYCH WIĘKSZOŚĆ MIEJSC PRACY W MIEŚCIE. ISTOTNY WPŁYW NA ROZWÓJ GOSPODARKI MIASTA MA POŁOŻENIE NA JEGO TERENIE TARNOBRZESKIEJ SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ EURO-PARK WISŁOSAN. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH KORZYSTAJĄCYCH Z PREFERENCYJNYCH WARUNKÓW RADOMSKIEJ PODSTREFY TSSE ROŚNIE Z ROKU NA ROK. W PROCESIE WYZNACZANIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NALEŻY WZIĄĆ POD UWAGĘ KONDYCJĘ LOKALNEGO SEKTORA MŚP.

¹ Źródło: strona internetowa Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK WISŁOSAN, <https://tsse.arp.pl/>

2.3 ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ

WALORY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE I SZATA ROŚLINNA

Walory przyrodniczo-krajobrazowe terenu otaczającego miasto Radom są znaczące w skali międzynarodowej i krajowej, głównie ze względu na Kozienicki Park Krajobrazowy leżący na północny-wschód od granic miasta. Park utworzony został w 1983 r., a powiększony w 2001 r. na powierzchni 26 233,83 ha. Wokół parku utworzono strefę ochronną tzw. otulinę o powierzchni 36 010 ha, w celu zabezpieczenia go przed zniekształceniem.

Na terenie miasta Radom formy ochrony przyrody zajmują niewielkie powierzchnie i są mało zróżnicowane. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona wynosi 378,96 ha. Ustanowiono tutaj użytek ekologiczny „Bagno”, Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Kosówki”, obszar Natura 2000 – Ostoja Kozienicka oraz 18 pomników przyrody (grupy, aleje i pojedyncze drzewa – łącznie tą formą ochrony przyrody objętych jest 71 drzew).

ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Głównym zagrożeniem dla środowiska są zanieczyszczenia powietrza, które są spowodowane niepełnym spalaniem paliw stałych, w tym przede wszystkim słaba jakość drewna i węgla. Największym źródłem emisji tych substancji są paleniska domowe, w tym nadal użytkowane piece kaflowe oraz otwarte kominki. Sumarycznie emisja ze spalania węgla kamiennego i spalania drewna (czyli bardzo powszechnego biopaliwa) jest znacznie wyższa z indywidualnego ogrzewania niż emisja ze spalania tych paliw w energetyce przemysłowej (pełne spalanie, urządzenia ochrony atmosfery – odpylanie, stosowanie paliw lepszej jakości) lub przy ogrzewaniu indywidualnym wykorzystującym jako paliwo gaz lub olej opałowy.

Na terenie Gminy Miasta Radomia stan jakości powietrza kontrolowany jest przez trzy akredytowane stacje (ul. Hallera², ul. Tochtermana³, ul. 25 Czerwca⁴) w ramach państwowego monitoringu realizowanego przez Głównego Inspektorat Ochrony Środowiska⁵. W ochronę jakości powietrza zaangażowana jest także Straż Miejska w Radomiu, która prowadzi kontrolę w zakresie emisji z palenisk domowych. Ponadto kontrolę jakości powietrza prowadzi Miasto, korzystając z czujników pomiarowych dostarczonych i obsługiwanych przez firmę Airly (Tab. 14). Ich rozmieszczenie przedstawia Rys. 2.

Tab. 14. Liczba dni z przekroczoną normą zanieczyszczenia powietrza pyłami PM_{2,5} i PM₁₀, które zarejestrowały czujniki rozmieszczone na terenie miasta w 2019 r.

Lp.	Id czujnika	Lokalizacja	Adres
1	6398	Miejski Zarząd Lokalami	GARBARSKA 55/57
2	6422	Gimnazjum nr 10	DŁUGOJOWSKA 6
3	6440	Zespół Szkół Technicznych	BOLESŁAWA LIMANOWSKIEGO 26/30
4	6366	Urząd Miejski w Radomiu	JANA KILIŃSKIEGO 30
5	6367	Przedszkole Publiczne nr 7	SADKÓW 8
6	6368	Szkoła Podstawowa nr 5	gen. JÓZEFA SOWIŃSKIEGO 1
7	6439	Szkoła Podstawowa nr 26	WOŚNICKA 125
8	9611	Szkoła Podstawowa nr 18	OFIAR FILREJA 14
9	6401	Mazowiecki Szpital Specjalistyczny	JULIANA ALEKSANDROWICZA 5
10	9961	Szkoła Podstawowa nr 6	ADAMA RAPACKIEGO 24
11	6547	Szkoła Podstawowa nr 19	ENERGETYKÓW 10
12	6635	Zespół Szkół Odzieżowych w Radomiu	JANA I JĘDRZEJA ŚNIADECKICH 5
13	6370	Szkoła Podstawowa nr 1	ODRODZENIA 37
14	9960	Zespół Szkół Elektronicznych	SADKOWSKA 19
15	6405	Szkoła Podstawowa nr 11	JURIJA GAGARINA 19

² http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current/station_details/info/512

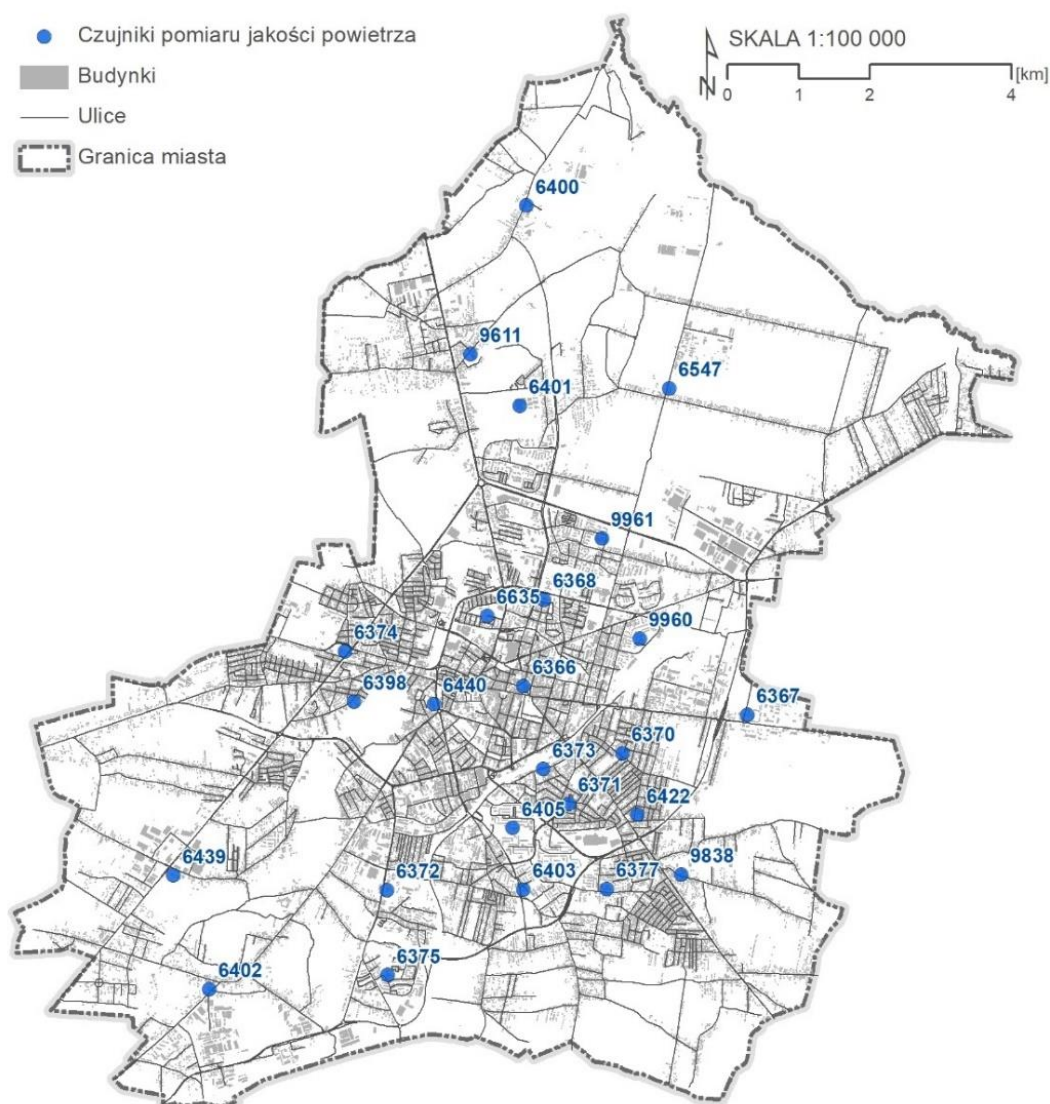
³ http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current/station_details/table/515/3/0

⁴ http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current/station_details/info/510

⁵ <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current>

16	6371	Szkoła Podstawowa nr 31	BIAŁA 6
17	6372	Szkoła Podstawowa nr 17	WIERZBICKA 89/93
18	6402	Szkoła Podstawowa 25	STAROKRAKOWSKA 124/128
19	6373	Starostwo Powiatowe w Radomiu	TADEUSZA MAZOWIECKIEGO 7
20	6374	Szkoła Podstawowa nr 15	KIELECKA 2/6
21	6375	Szkoła Podstawowa nr 21	TROJAŃSKA 5
22	6400	Radkom	WINCENTEGO WITOSA 76
23	6403	Zespół Szkół Specjalnych i Placówek Oświatowych	LIPSKA 2
24	6377	Szkoła Podstawowa nr 4	WYŚCIGOWA 49
25	9838	Szkoła Podstawowa nr 20	MALENICKA 29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Radomiu.

Rys. 2. Rozmieszczenie czujników pomiarowych obsługiwanych przez firmę Airly na terenie Radomia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Radomiu.

Innym problemem występującym w Radomiu jest hałas. Zidentyfikowano cztery rodzaje źródeł go powodujących: transport drogowy, transport kolejowy, transport lotniczy oraz działalność zakładów przemysłowych. Ruch drogowy, szczególnie na przebiegających przez miasto trasach tranzytowych, stanowi dominujące źródło hałasu. Staje się ono coraz bardziej uciążliwe ze względu na ciągły wzrost ilości pojazdów, zarówno osobowych, jak i ciężarowych przy stale pogarszającym się stanie jezdni. Na terenie Radomia znajduje się jeden dworzec kolejowy – Radom Główny, a także dwa przystanki

pasażerskie – Radom Południe i Radom Potkanów. Radom cechuje dobra dostępność kolejowa dla dwóch dużych sąsiednich węzłów kolejowych: Dęblina oraz skarżysko-Kamiennej. Miasto jest położone na obszarze o relatywnie niskiej gęstości sieci kolejowej. Ruch towarowy i pasażerski odbywa się po tym samym układzie torowym. Rola transportu kolejowego w komunikacyjnej obsłudze strefy podmiejskiej nie jest duża. Najbardziej obciążony kierunek w ruchu pasażerskim to Warszawa – Skarżysko-Kamienna. Transport towarowy odbywa się w trzech kierunkach przewozowych: Skarżysko-Kamienna – Dęblin, Tomaszów Mazowiecki – Dęblin, Skarżysko-Kamienna – Warszawa. Ruch ten ma charakter tranzytowy. Tylko nieliczne pociągi towarowe kończą swój bieg w Radomiu. Port lotniczy Warszawa-Radom im. Bohaterów Radomskiego Czerwca 1976 r. zlokalizowany jest na wschodzie miasta, 4 km od centrum. W związku z jego planowanym rozwojem istotnym problemem w południowo-wschodniej części miasta może stać się zwiększony poziom hałasu lotniczego.

Kolejnym sektorem w Radomiu, który przyczynia się do degradacji środowiska naturalnego oraz negatywnie oddziałuje na zdrowie ludzi jest transport. Szacuje się, że odpowiada za nieco ponad 10% emisji zanieczyszczeń do powietrza. Stanowi źródło emisji tlenków azotu, tlenków węgla, węglowodorów aromatycznych oraz metali ciężkich. Jest także źródłem emisji pierwotnej pyłu zawieszonego PM10 (zawartego w spalinach, pochodzącego ze zużycia elementów pojazdów, takich jak opony, tarcze sprzęgła, tarcze hamulców oraz ze zużycia nawierzchni drogowej) oraz emisji wtórnej (unoszącego się pyłu z powierzchni i poboczy dróg).

Na terenie Gminy Miasta Radomia w 2018 r., zgodnie z rejestrem potencjalnych sprawców poważnych awarii przemysłowych, prowadzonym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, funkcjonował jeden zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. W granicach miasta nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej.

Specyfiką Radomia są natomiast liczne obiekty poprzemysłowe, w których prowadzono działalność garbarską, będącą najbardziej znaczącą branżą radomskiego przemysłu w XIX. Radom był, po Warszawie, najważniejszym ośrodkiem garbarstwa w Królestwie Polskim. W 1939 r. na terenie Radomia funkcjonowało łącznie 39 zakładów garbarskich, które lokalizowane były w peryferyjnych częściach miasta - z uwagi na uciążliwość dla mieszkańców. Produkcja skór emitowała wiele zanieczyszczeń - do wody, powietrza i gleby. W efekcie rozwoju przestrzennego Radomia obiekty po dawnych garbarniach zlokalizowane są aktualnie w bliskim sąsiedztwie terenów o funkcji mieszkaniowej. Zakłada się, iż na tych terenach zlokalizowane są nadal odpady garbarskie, powstałe w efekcie prowadzonej tam przez wiele lat działalności produkcyjnej. Obecność obiektów po dawnych garbarniach należy uznać za przekroczenie standardów jakości środowiska.

Innym rodzajem odpadów niebezpiecznych występujących na terenie miasta są wyroby azbestowe, zinwentaryzowane w ramach prac nad *Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Miasta Radomia*. Na terenie Radomia dominują wyroby zawierające azbest w postaci płyt azbestowo-cementowych falistych, stanowiących ok. 98% zinwentaryzowanego zasobu, pozostała ilość azbestu występuje w izolacjach rurociągów.

PODSUMOWANIE

PROBLEMY W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ WIĄŻĄ SIĘ Z OBNIŻONĄ JAKOŚCIĄ POWIETRZA WYWOŁANĄ NISKĄ EMISJĄ, KTÓRA POWSTAJE W WYNIKU SPALANIA PALIW STAŁYCH I EMISJĄ LINIOWĄ ZE ŹRÓDEŁ MOBILNYCH, A TAKŻE Z RUCHEM TRANZYTOwym PROWADZĄCYM PRZEZ ZURBANIZOWANE TERENY MIASTA. ZA SZCZEGÓLNE ZJAWISKO WYNIKAJĄCE ZE SPECYFIKI RADOMIA NALEŻY RÓWNIEŻ UZNAĆ WYSTĘPOWANIE ODPADÓW NIEZBEZPIECZNYCH – W RAMACH ZABUDOWY POPRZEMYSŁOWEJ, W KTÓREJ PROWADZONA BYŁA DZIAŁALNOŚĆ GARBARSKA, ORAZ W ODNIESIENIU DO WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.

2.4 ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

Zgodnie z danymi GUS użytki rolne zajmują blisko 45% powierzchni Gminy m. Radomia. Tereny zabudowanie i zurbanizowane zajmują 55% powierzchni gminy (Tab. 15).

Tab. 15. Struktura użytkowania gruntów w gminie miasta Radom

Rodzaj gruntu	Powierzchnia (ha)	udział (%)
użytki rolne, w tym:	4 986	44,6
grunty orne	3 306	30
sady	69	1
łąki	511	4,6
pastwiska	309	3
grunty rolne zabudowane	187	2
grunty pod stawami	9	0
grunty pod rowami	17	0
grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	451	4
nieużytki	127	1
inne grunty	6 191	55
razem	11 177	100

Źródło: Program ochrony środowiska dla miasta Radomia na lata 2021-2026 z perspektywą do roku 2030, stan na 26.08.2020 r.

STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

Śródmieście Radomia stanowią tereny głównie XIX wieczne, na których występuje zabudowa charakterystyczna dla tego okresu, czyli kamienice czynszowe z parterami przeznaczonymi na handel i usługi. Pośród nich znajdują się duże obiekty użyteczności publicznej będące siedzibą usług administracyjnych, sądowniczych i kulturalnych. Dopełnieniem tej przestrzeni są zabytkowe parki („Stary Ogród”, im. T. Kościuszki i park „Leśniczówka”). Radom w okresie międzywojennym był miastem należący do COP (Centralny Okręg Przemysłowy, budowany w latach 1936-1939). Z tego okresu pochodzi struktura funkcjonalno-przestrzenna terenów południowych miasta sięgających do linii kolejowej. Składają się na nią teren dawnej Fabryki Broni sąsiadującej bezpośrednio z linią kolejową, osiedle mieszkaniowe wielorodzinne dla pracowników i obiekty sportowe wzdłuż ulicy Narutowicza. Całość uzupełniona jest powojenną zabudową wielorodzinną. Wzdłuż linii kolejowej sytuowano dalsze zakłady przemysłowe (południowo-zachodnia część Radomia). Dziś obszary te poddawane są przekształceniom. Wydzielone obiekty znajdują nowych właścicieli, zyskują nowe funkcje związane z usługami, handlem, gastronomią, produkcją, rzadziej z kulturą tworząc swoiste centra usługowo – handlowo - produkcyjne.

Wśród aktualnych terenów śródmieścia Radomia znajdują się też obszary, które po wojnie były przedmieściami ówczesnego miasta. W jego skład wchodzi zatem powojenna zabudowa wielorodzinnych osiedli mieszkaniowych. Są to obszary zabudowy mieszkaniowej z podstawowymi usługami zlokalizowanymi wzdłuż głównych ulic, w większości o niskiej wartości architektonicznej i urbanistycznej. Budynek te nie podnoszą walorów miejskiej przestrzeni.

Od lat 50-tych do 90-tych XX wieku powstało w Radomiu wiele wielorodzinnych osiedli mieszkaniowych. Najwcześniejsze z nich, tj. osiedla „Obozisko” i „XV-Lecia” zostały usytuowane na terenie byłych koszar wojskowych, na północy miasta. W latach 60-tych i 70-tych, w części północnowschodniej, powstało osiedle „Nad Potokiem”. Na południu miasta, za linią kolejową, w latach 70-tych zbudowano największe z osiedli Radomia, tj. osiedle „Ustronie”. Przy jego budowie wykorzystano technologię „wielkiej płyty”. W tym samym czasie, od południowego zachodu, powstało osiedle „Borki” i „Zamłynie”, którego realizacja wpłynęła negatywnie na rozciągającą się z ulicy Kieleckiej panoramę miasta. Najmłodsze osiedla to realizowane w latach 80-tych 90-tych osiedle

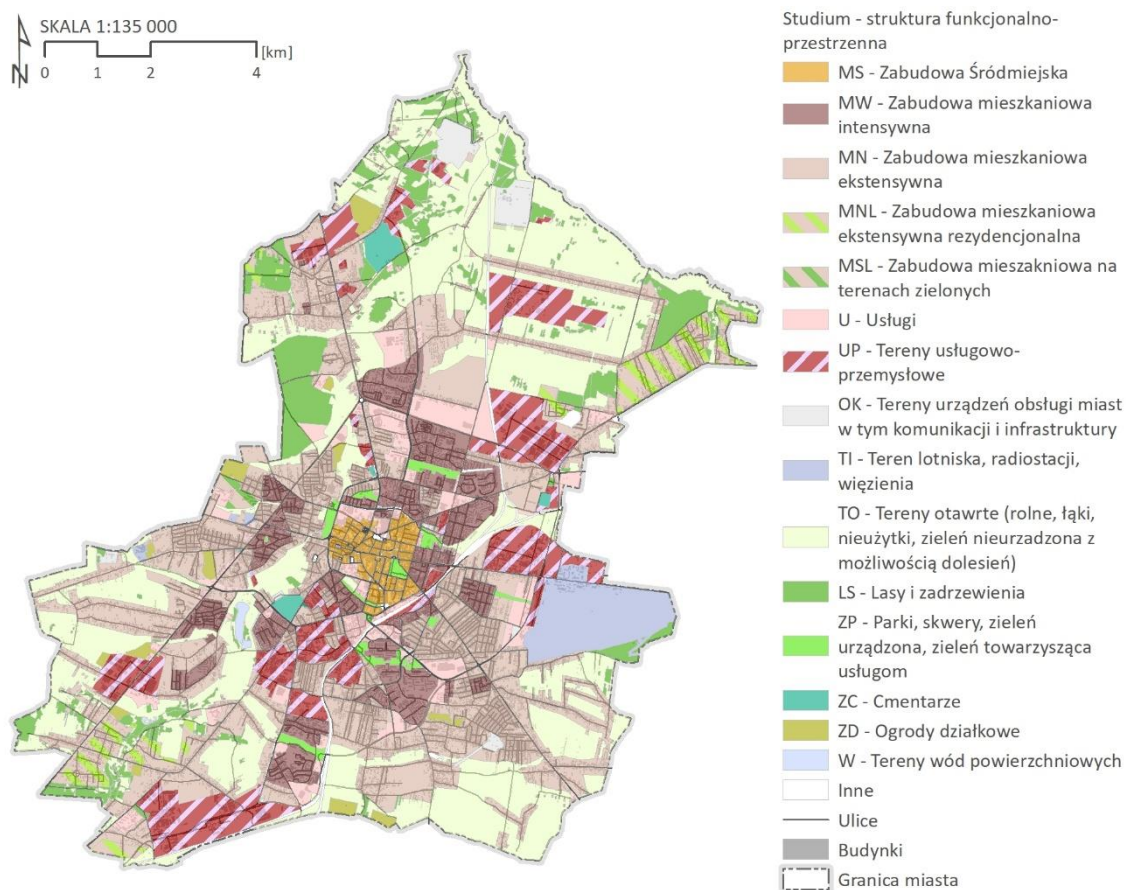
„Południe” na południu Radomia oraz, na północy, osiedla „Akademickie”, „Michałów”, „Gołębiów I” i „Gołębiów II”. Obok zabudowy wielorodzinnej powstały w tym czasie osiedla zabudowy jednorodzinnej, tj.: od południowego zachodu osiedla „Halinów” i „Wośniki”, od zachodu osiedla „Kozia Góra” i „Wacyn”, od północy osiedla „Józefów” i „Wólka Klwatecka”, a od południowego wschodu osiedla „Malczew” i „Idalin”. W latach 90-tych XX wieku i na początku XXI wieku nastąpiła suburbanizacja przedmieść i gmin podmiejskich. Wzdłuż głównych tras komunikacyjnych powstały liczne obiekty o charakterze usługowo-handlowym.

Około 4 km na wschód od centrum miasta, przy ul. Lubelskiej, znajduje się teren wojskowego lotniska, które w 2018 r. zostało przejęte przez przedsiębiorstwo „Porty Lotnicze”. Aktualnie na terenie lotniska prowadzona jest inwestycja polegająca na budowie i uruchomieniu cywilnego portu lotniczego. Cała infrastruktura lotniska zostanie zmodernizowana i dostosowana do potrzeb obsługi pasażerskiego i towarowego ruchu lotniczego. Port lotniczy Warszawa-Radom im. Bohaterów Radomskiego Czerwca 1976 r. jest położony w granicach Gminy Miasta Radomia i znajduje się blisko wsi Janów, Kiedrzyń, Małęczyn i Sadków. Jego obszar wynosi około 376 ha.

Przeznaczenie terenów w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta przedstawia Rys. 3.

Spośród istniejących, wartościowych elementów układu urbanistycznego Radomia, a także takich, które stanowią o potencjale kształtowania ładu przestrzennego, należy wymienić przede wszystkim historyczny układ urbanistyczny, zachowany w sposób czytelny i eksponujący poszczególne fazy rozwojowe. Element ten jest kluczowy dla kształtowania tożsamości i wizerunku miasta. Innym, ważnym elementem miasta są tereny przemysłowe, w znacznej części dobrze skomunikowane i zlokalizowane w rejonach przyległych do centrum miasta. Stanowią one istotny potencjał rozwojowy. Istotną rolę w tkance miejskiej Radomia odgrywa również istniejąca infrastruktura kolejowa, która w okresie rozwoju przemysłu w Radomiu doprowadziła do ukształtowania pasma terenów zainwestowania o funkcji produkcyjnej. Aktualnie stanowi ona potencjał dla rozwoju transportu publicznego integrującego podlegające przekształceniom funkcjonalnym tereny przemysłowe oraz obszary węzłowe z otoczeniem zewnętrznym, w tym ze strefą podmiejską.

Do czynników wpływających negatywnie na stan ładu przestrzennego Radomia zaliczyć można między innymi: wjazdy drogowe do miasta (w kierunku Warszawa-Radom) poprzęplatanie zabudową mieszkaniową; wprowadzenie zabudowy handlowej wielkopowierzchniowej o zunifikowanym wyglądzie sieciowym w centrum miasta, która daje wrażenie chaosu i degradacji przestrzeni; atrakcyjnie zlokalizowane tereny pofabryczne, przekształcone na centra usługowo-handlowe, które są słabo powiązane z terenami sąsiednimi, szczególnie mieszkaniowymi; tereny intensywnej wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej, czyli tzw. „blokowiska”; tereny rozproszonej zabudowy mieszkaniowej na terenach rolnych i dolin rzek, negatywnie wpływające na krajobraz i tereny aktywności biologicznej; brak czytelności przestrzeni poprzez „dzikie” podziały terenów rolnych i wynikającą z nich zabudowę mieszkaniową ze słabo rozwiniętą infrastrukturą techniczną, wąskimi drogami, które nie spełniają warunków technicznych.

Rys. 3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radom

Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radom (2014)

PODSUMOWANIE

NAJWIĘKSZYMI PROBLEMAMI W UJĘCIU PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYM SĄ: DEGRADACJA ŚRÓDMIEŚCIA JAKO OBSZARU ZAMIESZKANIA, DEGRADACJA STREF POPRZEMYSŁOWYCH JAKO OBSZARÓW KONCENTRACJI MIEJSC PRACY, RELOKACJA STREF ZAMIESZKANIA W KIERUNKU OBSZARÓW PODMIEJSKICH, ROZPRASZANIE ZABUDOWY W OBRĘBIE MIASTA W KIERUNKU OBSZARÓW SYSTEMU PRZYRODNICZEGO, PRZEMIESZANIE FUNKCJI ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW GENERUJĄCE KONFLIKTY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE. DUŻĄ CZĘŚĆ MIASTA STANOWIĄ TERENY POPRZEMYSŁOWE, W TYM OBSZARY ZDEGRADOWANE, KTÓRYCH PRZEKSZTAŁCENIA FUNKCJONALNE PRZEBIEGAŁY PRZEZ WIELE LAT BEZPLANOWO. NEGATYWNYM ELEMENTEM STRUKTURY PRZESTRZENNEJ JEST TAKŻE NISKA ATRAKCYJNOŚĆ POWOJENNEJ WIELORODZINNEJ ZABUDOWY ŚRÓDMIEJSKIEJ. JEDNYM Z CZYNNIKÓW DEGRADACJI JEST TAKŻE RUCH TRANZYTOWY. NALEŻY ZATEM PROWADZIĆ DZIAŁANIA DĄŻĄCE DO ZRÓWNOWAŻONEGO ZAGOSPODAROWANIA POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW MIASTA, PODNOSZENIA ESTETYKI ZABUDOWY ZLOKALIZOWANEJ I SĄSIADUJĄCEJ Z CENTRUM MIASTA ORAZ WYPROWADZENIA RUCHU TRANZYTOWEGO POZA TERENY ZURBANIZOWANE.

2.5 ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE TECHNICZNEJ

ZASOBY MIESZKANIOWE

Liczba mieszkań dostępnych w Radomiu wzrastała stopniowo z roku na rok i w roku 2019 wyniosła o 1975 więcej niż w roku 2016. Zaobserwować można także niewielki wzrost średniej powierzchni użytkowej jednego mieszkania oraz przeciętnej powierzchni użytkowej w przeliczeniu na jedną osobę. (tabela 16) Stanowi to pozytywny element rozwoju sfery technicznej Radomia.

Tab. 16. Zasoby mieszkaniowe Radomia w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
liczba mieszkań	83 015	83 709	84 368	84 990	brak danych
liczba izb	282 285	284 715	287 070	289 137	brak danych
Powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	61,0	61,1	61,3	61,4	brak danych
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	23,5	23,9	24,3	24,7	brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Blisko 100% mieszkań wyposażonych jest w wodociąg oraz ustęp spłukiwany, a prawie 95% w łazienkę. Do gazu sieciowego podłączonych jest 80% mieszkań. Do kanalizacji podłączonych jest jedynie około 56% budynków mieszkalnych.

Tab. 17. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań

	2016	2017	2018	2019	2020
wodociąg	98,6	98,6	98,6	98,6	brak danych
ustęp spłukiwany	97,5	97,5	97,6	97,6	brak danych
łazienka	94,6	94,7	94,7	94,8	brak danych
centralne ogrzewanie	86,7	86,8	87,0	87,1	brak danych
gaz sieciowy	81,2	80,7	79,8	79,5	brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Mieszkaniowy zasób Gminy Miasta Radomia stanowią lokale służące do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, stanowiące własność gminy oraz lokale pozostające w posiadaniu samodzielnym. Zasób mieszkaniowy miasta wynosił w 2018 roku 3 858 mieszkań. Liczba mieszkań w stosunku do roku 2016, spadła o 137 (brak danych za lata 2017, 2019, 2020). Powierzchnia użytkowa lokali komunalnych wzrosła z 41 527m² (w roku 2016) do 43 113m² (w roku 2019).

PODSUMOWANIE

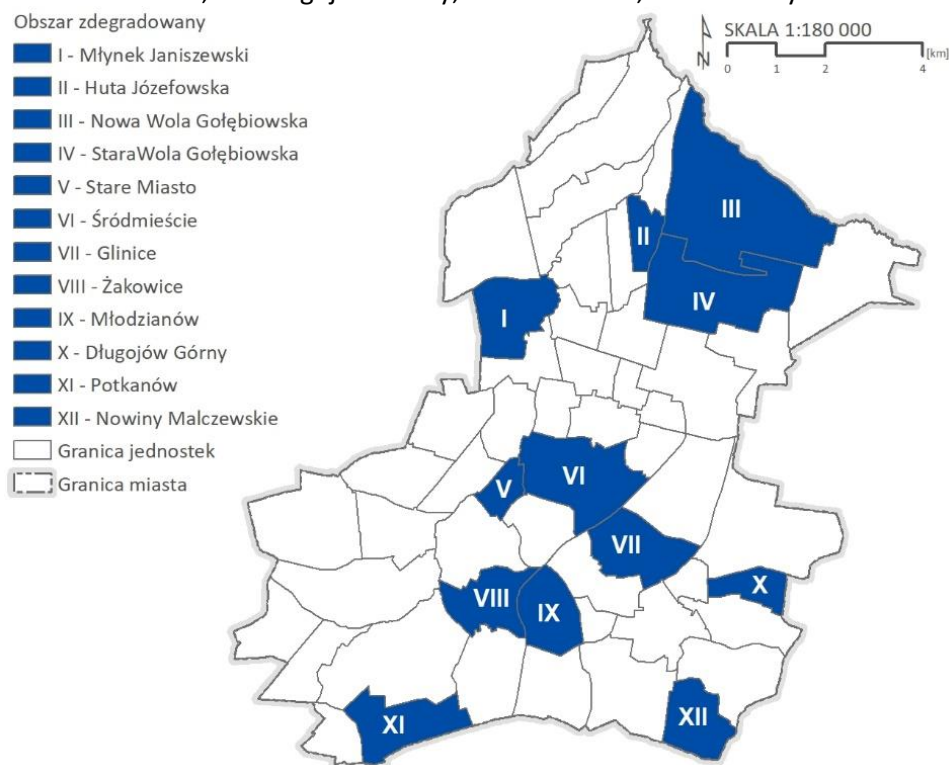
W SKŁAD GMINNEGO ZASOBU MIESZKANIOWEGO WCHODZI NAJSTARSZA MIEJSKA ZABUDOWA, WYMAGAJĄCA REMONTÓW I PODNIESIENIA STANDARDU W CELU POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW. NAJWIĘCEJ LOKALI KOMUNALNYCH ZNAJDUJE SIĘ W ŚREDNIM STANIE TECHNICZNYM W OBIEKTACH WYMAGAJĄCYCH REMONTÓW W NIEDALEKIEJ PRZYSZŁOŚCI.

3. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W RADOMIU

3.1. LOKALNE UWARUNKOWANIA POLITYKI REWITALIZACYJNEJ

Miasto Radom prowadzi obecnie proces rewitalizacji w oparciu o Program Rewitalizacji Gminy Miasta Radomia (dalej: PR), przyjęty uchwałą nr 346/2016 Rady Miejskiej w Radomiu w dniu 29 sierpnia 2016 roku. Dokument składający się z części diagnostycznej i strategicznej wskazuje obszar zdegradowany, jakim jest Śródmieście, w skład którego zaliczono Miasto Kazimierzowskie. Obszar obejmuje powierzchnię ok. 331,8 ha, co stanowi 2,96% całkowitej powierzchni miasta, i jest zamieszkiwany przez 26 652, co stanowi 12,76% ogólnej liczby mieszkańców miasta (według stanu na dzień 31.12.2014 r.). W części diagnostycznej dokumentu przyjęto podział miasta na 55 jednostek przestrzennych. W ramach delimitacji analizie poddano sferę społeczną, techniczną i gospodarczą. W celu określenia występowania stanu kryzysowego zastosowano 15 wskaźników. Spośród nich 12 dotyczyło sfery społecznej, tj. liczby osób korzystających z zasiłku pomocy społecznej, długotrwałego bezrobocia, bezrobotnych z wykształceniem podstawowym, osób w wieku poprodukcyjnym, migracji i zgonów, przestępczości, niebieskich kart, dożywiania dzieci i młodzieży, projektów zgłoszonych do Budżetu Obywatelskiego, mieszkań komunalnych i socjalnych. Dwa wskaźniki dotyczyły sfery gospodarczej (liczba zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej), natomiast jeden - sfery technicznej (osoby otrzymujące zasiłek na zakup opału).

Za pomocą ww. katalogu wskaźników wskazano obszar zdegradowany w Radomiu, składający się z 12 jednostek. Zaliczono do niego jednostki: I - Młynek Janiszewski, II - Huta Józefowska, III - Nowa Wola Gołębiowska, IV - Stara Wola Gołębiowska, V - Stare Miasto, VI - Śródmieście, VII - Glinice, VIII - Żakowice, IX - Młodzianów, X - Długojów Górny, XI - Potkanów, XII - Nowiny Malczewskie (Rys. 4)

Rys. 4. Obszar zdegradowany w Radomiu wyznaczony w ramach Programu Rewitalizacji Miasta Radomia na lata 2014-2023

Źródło: opracowanie na podstawie Programu rewitalizacji Gminy Miasta Radomia na lata 2014-2023, s. 42

Jako obszar rewitalizacji wskazano natomiast jednostkę VI - Śródmieście wraz z Miastem Kazimierzowskim, na terenie której występuje koncentracja zjawisk negatywnych we wszystkich trzech analizowanych sferach: społecznej, gospodarczej i technicznej.

Celem nadrzędnym Programu rewitalizacji Gminy Miasta Radomia na lata 2014-2023 jest ożywienie społeczno-gospodarcze Śródmieścia wraz z Miastem Kazimierzowskim. Celowi nadrzędnemu są podporządkowane trzy cele szczegółowe:

- I. Poprawa warunków zamieszkania w Śródmieściu,
- II. Aktywizacja społeczno-gospodarcza Śródmieścia,
- III. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy w Śródmieściu.

Zaplanowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią integralną część PR i obejmują działania, bez których realizacja celów programu, obejmująca rozwiązanie zdiagnozowanych problemów, nie byłaby możliwa. Projekty zostały zgłoszone przez jednostki miejskie oraz przez partnerów społeczno-gospodarczych.

System realizacji PR obejmuje zarówno Urząd Miejski w Radomiu jak również jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Radomiu, spółki miejskie, mieszkańców i przedsiębiorców, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność o charakterze społecznym, wspólnoty mieszkaniowe, instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe oraz inne podmioty zainteresowane procesem rewitalizacji.

W Programie stwierdzono, że ze względu na dużą dysproporcję między wyjściowymi wartościami wskaźników dla obszaru rewitalizacji w porównaniu z danymi dla całej gminy, konieczne będzie dłuższe oczekiwanie na pozytywne efekty rewitalizacji.

Z dniem 31.12.2023 r. kończy się okres przejściowy ustanowiony w art. 52 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji dla innych niż ustawowe programów, w tym dla PR Miasta Radomia. W sytuacji niepełnej realizacji celów zawartych w tym programie należy zabezpieczyć kontynuowanie polityki rewitalizacyjnej wobec Śródmieścia wraz z Miastem Kazimierzowskim w kolejnych latach, w oparciu o gminny program rewitalizacji.

3.2. ZAKRES PRZESTRZENNY I CZASOWY DIAGNOZY

Zakres przestrzenny prac obejmuje:

- na etapie opracowywania diagnozy delimitacyjnej obszar miasta w jego granicach administracyjnych,
- na etapie opracowywania GPR, wyznaczony obszar rewitalizacji.

Diagnozy opierają się o dane ilościowe z lat 2016-2020. Analiza desk research obejmuje także obowiązujące dokumenty gminne, m.in. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, strategię rozwoju gminy, strategię rozwiązywania problemów społecznych, wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, program opieki nad zabytkami, plan gospodarki niskoemisyjnej.

3.3. ŹRÓDŁA DANYCH

Źródłami danych pozyskanych na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji Radomia są:

- poszczególne wydziały/biura Urzędu Miasta zgodnie ze swoimi kompetencjami np. Biuro Rewitalizacji, Wydział Spraw Obywatelskich, Wydział Gospodarki Komunalnej i Lokalowej, Wydział Nieruchomości Gminnych, Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej, Biuro Działalności Gospodarczej i Zezwoleń, Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa,
- spółka gminna „Rewitalizacja” Sp. z o.o.,
- Miejska Pracownia Urbanistyczna,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,

- Powiatowy Urząd Pracy,
- Komenda Miejska Policji,
- Radomskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego "Administrator" Sp. z o.o.
- Radomskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „RADPEC” Spółka Akcyjna
- Ośrodek Kultury i Sztuki “Resursa Obywatelska”
- Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej (mapa zasadnicza, Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)),
- Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego,
- inne źródła zidentyfikowane we wstępnej fazie prac.

3.4. METODYKA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI W RADOMIU

Pierwszym krokiem w procesie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji jest analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, której celem jest podział miasta na mniejsze jednostki analityczne. W granicach Radomia wyznaczono 73 jednostki strukturalne, których suma liczby mieszkańców i powierzchni równa jest liczbie mieszkańców i powierzchni miasta⁶ (Tab. 18, Rys. 5).

Tab. 18. Podstawowe informacje o jednostkach strukturalnych

Nr jednostki	Dominujące funkcje terenu ⁷	Liczba mieszkańców	Udział w liczbie mieszkańców miasta [%]	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni miasta [%]
1.	- tereny rolne i nieużytki - lasy i zadrzewienia - zabudowa jednorodzinna	2785	1,4	342,53	3,07
2.	- lasy i zadrzewienia - cmentarze - tereny handlu i usług	867	0,4	257,44	2,30
3.	- tereny usług komunalnych miasta - lasy i zadrzewienia - tereny rolne nieużytki	583	0,3	565,20	5,06
4.	- tereny rolne i nieużytki - system terenów zielonych otwartych	73	0,0	102,31	0,92
5.	- tereny rolne i nieużytki - tereny usług komunalnych miasta	647	0,3	527,41	4,72
6.	- lasy i zadrzewienia - zabudowa jednorodzinna	2104	1,1	392,62	3,51
7.	- lasy i zadrzewienia - zabudowa jednorodzinna - tereny handlu i usług	675	0,3	217,58	1,95
8.	- system terenów zielonych otwartych - usługi publiczne - zabudowa jednorodzinna	1401	0,7	162,52	1,45
9.	- tereny rolne i nieużytki - system terenów zielonych otwartych	518	0,3	222,48	1,99
10.	- tereny rolne i nieużytki - tereny usług komunalnych miasta	76	0,0	75,08	0,67
11.	- tereny i nieużytki rolne	0	0,0	160,66	1,44
12.	- zabudowa wielorodzinna - usługi publiczne	8718	4,5	70,00	0,63

⁶ Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.

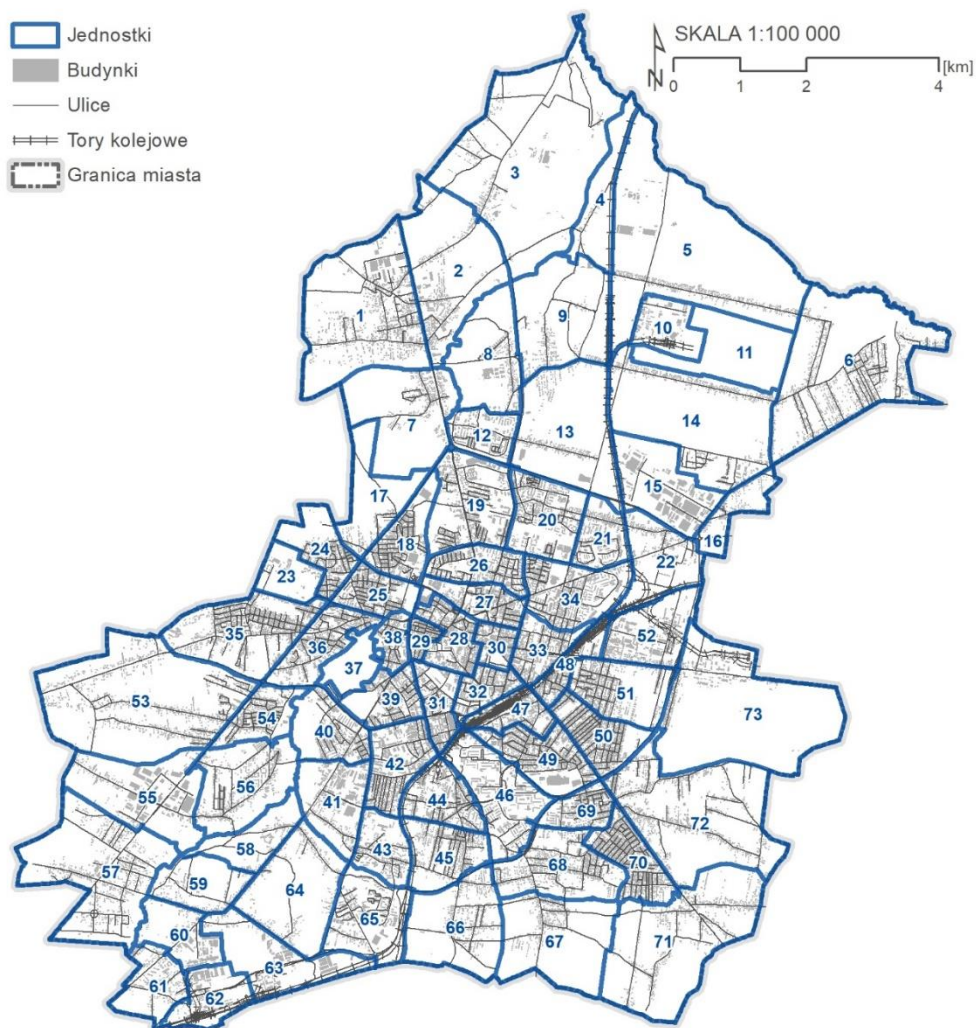
⁷ Na podstawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

13.	- tereny rolne i nieużytki - zabudowa jednorodzinna	677	0,3	260,60	2,33
14.	- tereny rolne i nieużytki - tereny przemysłowe - zabudowa wielorodzinna	1027	0,5	337,93	3,03
15.	- tereny rolne i nieużytki - tereny przemysłowe - tereny usług komunalnych miasta - zabudowa wielorodzinna	203	0,1	152,03	1,36
16.	- tereny rolne i nieużytki - zabudowa jednorodzinna	410	0,2	61,48	0,55
17.	- lasy i zadrzewienia - tereny rolne i nieużytki	360	0,2	118,75	1,06
18.	- zabudowa jednorodzinna - zabudowa wielorodzinna - usługi publiczne	2311	1,2	90,70	0,81
19.	- zabudowa jednorodzinna - zabudowa wielorodzinna - szkoły wyższe i placówki naukowe - tereny przemysłowe	1632	0,8	165,19	1,48
20.	- zabudowa wielorodzinna - tereny handlu i usług - parki miejskie, zieleńce, skwery i ogródki działkowe	12413	6,4	124,23	1,11
21.	- zabudowa wielorodzinna - usługi publiczne	5902	3,0	71,15	0,64
22.	- tereny rolne i nieużytki - zabudowa jednorodzinna	596	0,3	123,33	1,10
23.	- tereny rolne i nieużytki - tereny przemysłowe - tereny kolejowe	199	0,1	62,39	0,56
24.	- tereny handlu i usług - szkoły wyższe i placówki naukowe	2094	1,1	86,82	0,78
25.	- zabudowa jednorodzinna - parki miejskie, zieleńce, skwery i ogródki działkowe	3069	1,6	70,57	0,63
26.	- zabudowa jednorodzinna - zabudowa wielorodzinna	9649	5,0	79,78	0,71
27.	- zabudowa jednorodzinna - tereny handlu i usług - usługi publiczne - zabudowa śródmiejska XIX-wieczna	3612	1,9	73,00	0,65
28.	- zabudowa jednorodzinna - zabudowa jednorodzinna - usługi publiczne - parki miejskie, zieleńce, skwery i ogródki działkowe	4511	2,3	73,67	0,66
29.	- zabudowa wielorodzinna - tereny handlu i usług	1333	0,7	22,61	0,20
30.	- zabudowa jednorodzinna - zabudowa wielorodzinna - tereny handlu i usług - tereny sportowe	2998	1,5	35,72	0,32
31.	- zabudowa wielorodzinna - zabudowa jednorodzinna - usługi publiczne - tereny rolne i nieużytki	2481	1,3	62,99	0,56
32.	- tereny handlu i usług - tereny przemysłowe	6290	3,2	52,30	0,47
33.	- tereny wojskowe i specjalne	6219	3,2	68,05	0,61

34.	- zabudowa jednorodzinna - tereny i nieużytki rolne	11114	5,7	133,66	1,20
35.	- zabudowa jednorodzinna - zabudowa wielorodzinna - tereny handlu i usług	3431	1,8	197,62	1,77
36.	- system terenów zielonych otwartych	4788	2,5	98,99	0,89
37.	- zabudowa jednorodzinna - tereny handlu i usług - cmentarze	0	0,0	56,25	0,50
38.	- zabudowa śródmiejska XIX-wieczna - zabudowa wielorodzinna - tereny handlu i usług	771	0,4	39,13	0,35
39.	- zabudowa śródmiejska XIX-wieczna - tereny handlu i usług - usługi publiczne - parki miejskie, zieleńce, skwery i ogródki działkowe	3694	1,9	82,06	0,73
40.	- zabudowa wielorodzinna - tereny handlu i usług - usługi publiczne	6351	3,3	103,39	0,93
41.	- zabudowa jednorodzinna - tereny handlu i usług - parki miejskie, zieleńce, skwery i ogródki działkowe	393	0,2	120,50	1,08
42.	- tereny rolne i nieużytki - zabudowa jednorodzinna	1426	0,7	103,41	0,93
43.	- zabudowa jednorodzinna - tereny handlu i usług	4511	2,3	75,79	0,68
44.	- zabudowa jednorodzinna - zabudowa wielorodzinna - usługi publiczne	3348	1,7	90,16	0,81
45.	- tereny usług i handlu	2157	1,1	105,09	0,94
46.	- zabudowa jednorodzinna - tereny usług i handlu - tereny przemysłowe	17313	8,9	154,16	1,38
47.	- zabudowa wielorodzinna - tereny usług i handlu - tereny sportowe	1385	0,7	60,46	0,54
48.	- zabudowa wielorodzinna - zabudowa śródmiejska XIX-wieczna	684	0,4	50,60	0,45
49.	- tereny rolne i nieużytki - zabudowa jednorodzinna - tereny usług i handlu	3385	1,7	114,92	1,03
50.	- tereny rolne i nieużytki - zabudowa jednorodzinna - system terenów zielonych otwartych	3391	1,7	94,41	0,85
51.	- tereny handlu i usług - zabudowa jednorodzinna - zabudowa wielorodzinna	2437	1,3	123,17	1,10
52.	- zabudowa jednorodzinna	172	0,1	120,04	1,07
53.	- zabudowa jednorodzinna - zabudowa wielorodzinna - usługi publiczne	1755	0,9	437,72	3,92
54.	- zabudowa jednorodzinna - tereny handlu i usług	1840	0,9	76,58	0,69
55.	- zabudowa jednorodzinna	396	0,2	203,91	1,83
56.	- zabudowa wielorodzinna - zabudowa jednorodzinna - usługi publiczne	3325	1,7	172,78	1,55

57.	- zabudowa jednorodzinna - tereny handlu i usług	1161	0,6	309,13	2,77
58.	- zabudowa jednorodzinna	382	0,2	88,03	0,79
59.	- zabudowa jednorodzinna - tereny rolne i nieużytki - lasy i zadrzewienia	474	0,2	96,18	0,86
60.	- tereny rolne i nieużytki - system terenów zielonych otwartych - zabudowa jednorodzinna	181	0,1	89,25	0,80
61.	- tereny rolne i nieużytki - zabudowa jednorodzinna	668	0,3	88,84	0,80
62.	- tereny rolne i nieużytki - system terenów zielonych otwartych - zabudowa jednorodzinna - lasy i zadrzewienia	484	0,2	85,42	0,76
63.	- zabudowa wielorodzinna - zabudowa jednorodzinna - tereny rolne i nieużytki	165	0,1	152,64	1,37
64.	- system terenów zielonych otwartych - zabudowa jednorodzinna	1111	0,6	201,45	1,80
65.	- zabudowa jednorodzinna - tereny usług komunalnych miasta	8690	4,5	142,56	1,28
66.	- zabudowa jednorodzinna	1139	0,6	185,79	1,66
67.	- zabudowa jednorodzinna	1002	0,5	214,85	1,92
68.	- tereny rolne i nieużytki - system terenów zielonych otwartych - zabudowa jednorodzinna	2636	1,4	158,55	1,42
69.	- usługi kultury - tereny przemysłowe	2890	1,5	58,62	0,52
70.	- tereny rolne i nieużytki - tereny usług komunalnych miasta - parki miejskie, zieleńce, skwery i ogródki działkowe - tereny kolejowe	3749	1,9	94,75	0,85
71.	- tereny rolne i nieużytki - zabudowa jednorodzinna	1383	0,7	341,62	3,06
72.	- tereny rolne i nieużytki - zabudowa jednorodzinna - zbiorniki wodne	2722	1,4	353,80	3,17
73.	- tereny rolne i nieużytki - zabudowa jednorodzinna - usługi publiczne	634	0,3	404,71	3,62
Razem		193971		11170	

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 5. Podział miasta Radomia na jednostki strukturalne
Źródło: opracowanie własne.

Powołując się na zawarte w ustawie o rewitalizacji zapisy dotyczące sposobu wyznaczenia obszaru zdegradowanego, za obszar koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej postanowiono uznać te jednostki, które charakteryzują się gorszymi niż średnia dla gminy wartościami przyjętych wskaźników. Zgodnie z ustawą założono też, że podstawowym warunkiem, aby dana jednostka mogła zostać uznana za obszar zdegradowany, jest występowanie w jej granicach koncentracji zjawisk kryzysowych w sferze społecznej – przy jednoczesnej obecności kryzysu w pozostałych sferach.

Do procesu delimitacji obszaru zdegradowanego wybrano kluczowe dla Radomia zjawiska problemowe, które wynikają z historycznych uwarunkowań lokalnej polityki rozwoju, odwzorowanej m.in. w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego⁸ oraz z negatywnych zjawisk zidentyfikowanych w diagnozie ogólnej miasta.

Do analizy porównawczej zróżnicowania wewnątrzmięjskiego Radomia wykorzystano łącznie 30 wskaźników, w tym 12 wskaźników odnoszących się do sfery społecznej, 5 wskaźników ze sfery gospodarczej, 3 ze sfery środowiskowej, 6 ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej oraz 4 ze sfery technicznej (Tab. 19).

⁸ Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radom, 2014

Tab. 19. Wskaźniki wykorzystane do oceny sfery społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej w diagnozie delimitacyjnej w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego w Radomiu

NR WSKAŹNIKA	NAZWA WSKAŹNIKA	DEFINICJA	ŹRÓDŁO DANYCH	CHARAKTER WSKAŹNIKA
SFERA SPOŁECZNA				
1.	Liczba osób bezrobotnych na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje udział osób niezatrudnionych i niewykonyjących innej pracy zarobkowej, zarejestrowanych w urzędzie pracy oraz poszukujących zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Powiatowy Urząd Pracy	Niekorzystny/ destymulanta
2.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje udział osób pozostających bez pracy łącznie przez okres ponad 2 lat zarejestrowanych w urzędzie pracy, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Powiatowy Urząd Pracy	Niekorzystny/ destymulanta
3.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym skalę występującego uzależnienia rodzin od pomocy instytucjonalnej MOPS, wyrażoną liczbą osób w rodzinach pobierających świadczenia pieniężne ze środowiskowej pomocy społecznej, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/ destymulanta
4.	Liczba osób do 18 roku życia korzystających z dożywiania na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje rozkład problemu ubóstwa, wyrażonego przez liczbę dzieci i młodzieży w wieku nieprzekraczającym 18 lat, korzystających z dożywiania, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/ destymulanta
5.	Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje rozkład problemu ubóstwa, wyrażonego przez liczbę mieszkańców, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/ destymulanta
6.	Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje rozkład problemu ubóstwa, wyrażonego przez łączną wartość zadłużenia z powodu nieopłacania czynszu w gminnym zasobie mieszkaniowym, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Miejski Zarząd Lokalami	Niekorzystny/ destymulanta
7.	Liczba przestępstw w latach 2016-2020 na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje rozkład problemu bezpieczeństwa publicznego, wyrażonego przez liczbę popełnionych przestępstw kryminalnych w latach 2018, 2019, 2020 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Komenda Miejska Policji	Niekorzystny/ destymulanta
8.	Liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z opieki społecznej na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, reprezentowaną przez osoby ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności, wyrażoną liczbą osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/ destymulanta
9.	Liczba niebieskich kart na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym kondycję wychowawczą rodzin, wyrażoną liczbą założonych niebieskich kart, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/ destymulanta
10.	Liczba osób, którym przyznano świadczenia opieki społ. z tytułu	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym kondycję wychowawczą rodzin, wyrażoną liczbą osób w rodzinach pobierających świadczenia z powodu bezradności w sprawach	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Niekorzystny/ destymulanta

	bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1000 osób	opiekuńczo-wychowawczych, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce.		
11.	Liczba NGO na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje potencjał lokalnego kapitału społecznego, wyrażony liczbą organizacji pozarządowych, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miejski	Korzystny/ stymulanta
12.	Liczba projektów zgłoszonych do BO na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje potencjał lokalnego kapitału społecznego, mierzony poziomem partycypacji mieszkańców w życiu publicznym, wyrażony liczbą projektów zgłoszonych w ramach budżetu obywatelskiego, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miasta	Korzystny/ stymulanta
SFERA GOSPODARCZA				
13.	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych w CEIDiG na dzień 31.12.2020 na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje potencjał lokalnej gospodarki, wyrażony poziomem aktywności gospodarczej mieszkańców, odnoszącym się do łącznej liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze CEDIG wg stanu na dzień 31.12.2020 r. na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miasta	Korzystny/ stymulanta
14.	Liczba wyrejestrowań z CEIDiG w latach 2018-2020 na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje potencjał lokalnej gospodarki, a w szczególności kondycję sektora MŚP, wyrażoną liczbą podmiotów wyrejestrowanych w latach 2018-2020 z CEDIG na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta
15.	Liczba nowych zarejestrowań w CEIDiG w latach 2018-2020 na 1000 osób	Liczba podmiotów gospodarczych nowo rejestrowanych w CEIDIG w latach 2018-2020 na 1000 mieszkańców danej jednostki określa zdolność lokalnej społeczności do podejmowania ryzyka gospodarczego i prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek.	Urząd Miasta	Korzystny/ stymulanta
16.	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i poniżej na 1000 osób	Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym to osoby, które zakończyły edukację na poziomie szkoły podstawowej/gimnazjalnej, nieposiadające kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu, poświadczonych dyplomem (świadectwem). Wskaźnik przeliczony na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Powiatowy Urząd Pracy	Niekorzystny/ destymulanta
17.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 osób*	Wskaźnik obrazuje potencjał rynku pracy do rozwoju lokalnej gospodarki, mierzony udziałem liczby osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni powyżej 65 lat, kobiety – powyżej 60 lat). Wskaźnik przeliczony na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta
SFERA ŚRODOWISKOWA				
18.	Liczba dni w roku z przekroczoną wartością normy dla stężenia PM10 w powietrzu	Wskaźnik obrazuje problem przekroczenia standardów jakości środowiska w odniesieniu do norm jakości powietrza, wyrażone liczbą dni w roku z ponadnormatywnym stężeniem PM10 w danej jednostce (norma dla PM10 – nie więcej niż 35 dni w roku z przekroczeniem wartości dopuszczalnych).	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta
19.	Powierzchnia wyrobów zawierających	Wskaźnik obrazuje problem przekroczenia standardów jakości środowiska, mierzone występowaniem odpadów niebezpiecznych,	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta

	azbest w m ² na 100 osób	wyrażonych powierzchnią wyrobów zawierających azbest w m ² na 1000 osób danej jednostki.		
20.	Powierzchnia terenów, na których stwierdzono obecność odpadów niebezpiecznych w powierzchni jednostki	Wskaźnik obrazuje problem przekroczenia standardów jakości środowiska, mierzone udziałem powierzchni terenów przemysłowych, na których stwierdzono obecność odpadów niebezpiecznych powstałych w efekcie prowadzonej tam działalności produkcyjnej, w łącznej powierzchni danej jednostki.	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKcjONALNA				
21.	Liczba obiektów, w których realizowane są zadania własne gminy z zakresu kultury i aktywności społecznej na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje stopień wyposażenia w infrastrukturę społeczną, mierzony liczbą obiektów, w których realizowane są zadania z zakresu kultury i aktywności społecznej na 1000 mieszkańców jednostki.	Urząd Miasta	Korzystny/ stymulanta
22.	Liczba budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną jednostek, wyrażony liczbą budynków w zasobie gminnym wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Miejski Zarząd Lokalami	Niekorzystny/ destymulanta
23.	Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje atrakcyjność kulturową jednostek, mierzona rozkładem obiektów włączonych do gminnej ewidencji zabytków, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miasta	Niekorzystny/ destymulanta
24.	Liczba przystanków komunikacji publicznej dostosowanych do osób o szczególnych potrzebach w łącznej liczbie przystanków	Wskaźnik obrazuje stopień dostępności infrastruktury komunikacyjnej, wyrażony liczbą przystanków komunikacji publicznej dostosowanych dla osób o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności – w łącznej liczbie przystanków w danej jednostce.	Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji	Korzystny/ stymulanta
25.	Długość ścieżek rowerowych w m na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazuje stopień wyposażenia jednostek w infrastrukturę rowerową, stanowiącą alternatywny wobec ruchu samochodowego sposób przemieszczania się, wyrażony przez długość ścieżek rowerowych w metrach na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Urząd Miasta	Korzystny/ stymulanta
26.	Powierzchnia terenów zieleni urządzonej na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje udział terenów zieleni (parków, ogrodów działkowych, zieleni wysokiej i terenów odgrywających istotną rolę w systemie przyrodniczym miasta), wyrażonych w hektarach w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w danej jednostce. Wskaźnik informuje o jakości zamieszkania w jednostce, świadcząc o poziomie dostosowania rozwiązań urbanistycznych do potrzeb mieszkańców związanych z rekreacją.	Urząd Miasta	Korzystny/ stymulanta
SFERA TECHNICZNA				
27.	Liczba budynków komunalnych w złym stanie technicznym na 100 osób	Wskaźnik obrazuje skalę degradacji gminnego zasobu mieszkaniowego, mierzona udziałem liczby budynków, których stan techniczny wymaga przeprowadzenia remontu, w	Miejski Zarząd Lokalami	Niekorzystny/ destymulanta

		przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki.		
28.	Liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 r. na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje rozkład najstarszego zasobu mieszkaniowego, będącego własnością gminy, mierzonego udziałem liczby budynków wybudowanych przed 1945 r., w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Miejski Zarząd Lokalami	Niekorzystny/destymulanta
29.	Liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje skalę występowania substandardowego zasobu mieszkaniowego, w którym nie jest możliwe efektywne korzystanie z obiektów, mierzone liczbą mieszkań komunalnych bez łazienki, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki.	Miejski Zarząd Lokalami	Niekorzystny/destymulanta
30.	Liczba lokali komunalnych (mieszkalnych i użytkowych) ogrzewanych piecami węglowymi na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje skalę występowania substandardowego zasobu mieszkaniowego, w którym nie jest możliwe efektywne korzystanie z obiektów, wyrażoną liczbą lokali gminnych (mieszkalnych i użytkowych) ogrzewanych piecami węglowymi, w przeliczeniu na 1000 osób. Wskaźnik bezpośrednio koreluje z danymi dotyczącymi jakości powietrza mierzonymi w sferze środowiskowej.	Miejski Zarząd Lokalami	Niekorzystny/destymulanta

*Wskaźniki, które pokrywają się ze wskaźnikami wykorzystanymi do diagnozy delimitacyjnej przeprowadzonej w celu uchwalenia Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Radomia na lata 2014-2023

Źródło: opracowanie własne.

Zaproponowany katalog wskaźników odzwierciedla najbardziej kluczowe problemy, które występują w Radomiu. Ich liczba i stopień przekroczenia ich wartości referencyjnych dla miasta przesądzi o uznaniu niektórych jednostek za zdegradowane.

Wskaźniki wybrane do analizy porównawczej jednostek strukturalnych spełniają następujące kryteria:

- są mierzalne,
- pochodzą z wiarygodnych źródeł,
- istnieje w ich przypadku możliwość systematycznego pozyskiwania danych w kolejnych latach podczas monitorowania sytuacji na obszarze kryzysowym (w ramach monitoringu gminnego programu rewitalizacji).

Po przeprowadzeniu analizy wskaźnikowej została podjęta próba określenia, które jednostki charakteryzują się kumulacją zjawisk kryzysowych, przyjmując za priorytet udowodnienie koncentracji czynników kryzysowych w sferze społecznej, na co wskazuje art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Poniżej dokonano analizy wpływu liczby wskaźników z poszczególnych sfer na wybór obszaru zdegradowanego (Tab. 20).

Tab. 20. Wpływ wskaźników z poszczególnych sfer na wybór obszaru zdegradowanego w Radomiu

WYSZCZEGÓLNIENIE SFER	LICZBA BADANYCH WSKAŹNIKÓW KRYZYSOWYCH	WPLYW WSKAŹNIKÓW Z POSZCZEGÓLNYCH SFER NA WYBÓR OBSZARU ZDEGRADOWANEGO
SFERA SPOŁECZNA	12	Art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji wskazuje na konieczność udowodnienia koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

SFERA GOSPODARCZA	5	Art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji wskazuje na konieczność udowodnienia współwystępowania z koncentracją kryzysu w sferze społecznej co najmniej jednego negatywnego zjawiska pozaspołecznego – w sferze gospodarczej określonego jako niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw.
SFERA ŚRODOWISKOWA	3	Art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji wskazuje na konieczność udowodnienia współwystępowania z koncentracją kryzysu w sferze społecznej co najmniej jednego negatywnego zjawiska pozaspołecznego – w sferze środowiskowej są to w szczególności: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	6	Art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji wskazuje na konieczność udowodnienia współwystępowania z koncentracją kryzysu w sferze społecznej co najmniej jednego negatywnego zjawiska pozaspołecznego – w sferze przestrzenno-funkcjonalnej obejmującej w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych.
SFERA TECHNICZNA	4	Art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji wskazuje na konieczność udowodnienia współwystępowania z koncentracją kryzysu w sferze społecznej co najmniej jednego negatywnego zjawiska pozaspołecznego – w sferze technicznej obejmującego w szczególności: degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Wskaźniki ze sfery technicznej obrazują główne problemy najstarszej zabudowy mieszkaniowej, wchodzącej w skład gminnego zasobu (stan techniczny wynikający z długiego okresu eksploatacji, brak podstawowych udogodnień, brak rozwiązań technicznych w zakresie energooszczędności) oraz zasobu prywatnego – w zakresie rozwiązań technicznych wpływających na jakość środowiska. Z udziałem 4 badanych wskaźników uznano za zdegradowane w sferze technicznej te jednostki, w których występuje co najmniej 1 negatywne zjawisko w tej sferze – w powiązaniu z koncentracją kryzysu w sferze społecznej.

Źródło: opracowanie własne.

Na potrzeby badania ustalono, że za sytuację kryzysową uznaje się odchylenie wartości analizowanego wskaźnika od średniej liczonej dla obszaru całego miasta. Przyjęte założenia metodologiczne spełniają wymogi zapisów ustawy o rewitalizacji.

3.5. SFERA SPOŁECZNA

Do analizy sfery społecznej użyto 12 czynników obrazujących zjawiska kryzysowe, o których mówi art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, w szczególności dotyczących bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2019 r. poz. 1696), niskiego poziomu kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym.

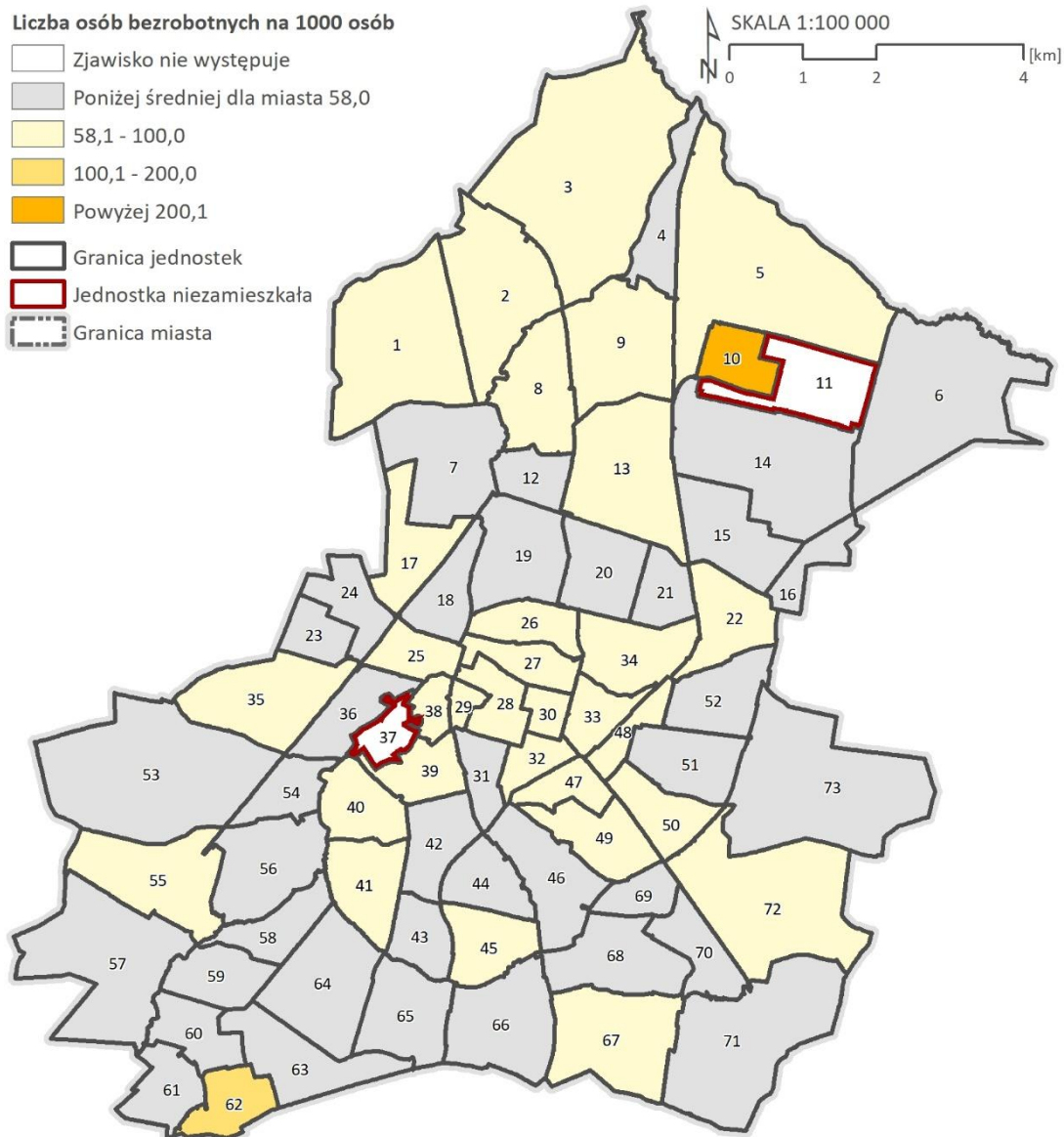
Tab. 21. Zestawienie wskaźników sfery społecznej

ID jednostki	Liczba osób bezrobotnych na 1000 osób	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 osób	Liczba osób korzystających z zaszków pomocy społecznej na 1000 osób	Liczba osób do 18 roku życia korzystających z dożywiania na 1000 osób	Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału na 1000 osób	Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł na 1000 osób	Liczba przestępstw w latach 2018-2020 na 1000 osób	Liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z pomocy społecznej na	Liczba zarejestrowanych Niebieskich Kart na dzień 31.12.2020 na 1000 osób	Liczba osób, którym przyznano świadczenia opieki społecznej z tytułu bezradności w sprawach	Liczba NGO na 1000 osób	Liczba projektów zgłoszonych w latach 2018-2020 do Budżetu Obywatelskiego na 1000
1.	75,8	42,4	44,5	76,5	58,2	43113,7	65,7	13,3	3,2	2,9	0,7	2,5
2.	64,6	23,1	23,1	20,8	24,2	8508,9	177,6	3,5	2,3	1,2	2,3	9,2
3.	73,8	25,7	13,7	13,7	13,7	35,8	197,3	6,9	1,7	0	3,4	3,4
4.	41,1	0	27,4	27,4	0	0	13,7	27,4	0	0	0	54,8
5.	72,6	23,2	12,4	13,9	10,8	0	27,8	4,6	4,6	0	0	3,1
6.	39,9	18,1	9,5	11,9	8,6	0	39,4	1,0	3,8	1,0	0,5	1,0
7.	57,8	14,8	17,8	25,2	16,3	0	118,5	5,9	3,0	0	0	5,9
8.	69,2	21,4	45,0	68,5	7,1	526456,2	77,1	2,9	4,3	2,1	2,9	5,7
9.	75,3	38,6	17,4	25,1	13,5	0	32,8	7,7	1,9	0	0	9,7
10.	1986,8	1750	2381,6	3144,7	0	806325,7	1500	881,6	184,2	78,9	26,3	39,5
11.	Jednostka niezamieszкана											
12.	45,2	22,4	12,6	17,4	0,7	1554,5	31,0	2,9	1,5	0,7	1,5	4,0
13.	72,4	29,5	23,6	41,4	38,4	0	48,7	7,4	0	1,5	0	17,7
14.	53,6	14,6	19,5	23,4	22,4	0	41,9	6,8	1,0	0	0	1,9
15.	49,3	4,9	59,1	0	0	0	69,0	59,1	24,6	0	4,9	14,8
16.	48,8	29,3	22,0	24,4	17,1	0	82,9	4,9	2,4	2,4	0	0
17.	58,3	5,6	13,9	25,0	13,9	0	83,3	2,8	0	0	2,8	5,6
18.	57,6	24,7	20,8	31,6	22,5	0	45,9	6,9	3,0	2,2	0	6,5
19.	50,9	15,9	23,9	36,8	22,1	0	87,6	6,7	2,5	0,6	5,5	15,3
20.	41,6	23,5	7,6	11,5	0,2	7241,6	42,9	2,0	2,3	0,5	0,7	4,6
21.	39,0	16,1	9,7	12,4	2,4	41914,2	51,0	3,7	2,0	0,5	1,4	1,7
22.	63,8	23,5	31,9	43,6	48,7	0	213,1	11,7	5,0	3,4	1,7	0
23.	20,1	0	0	0	0	625364,7	25,1	0	0	0	0	15,1
24.	36,3	10	12,9	18,6	18,1	0	32,0	4,8	2,4	0,5	1,9	1,0
25.	63,2	27,4	27,7	40,1	23,8	40596,4	71,7	9,1	2,6	2,0	1,6	7,2
26.	62,0	41,7	33,2	47,5	5,9	259799,9	62,6	8,9	2,2	2,8	1,5	4,9
27.	73,6	44,3	54,3	70	23,0	172142,8	177,5	17,2	3,0	4,2	10	2,5
28.	94,9	87,6	57,2	94,0	52,8	373547,1	185,1	15,7	5,3	3,5	17,1	2,2
29.	69,8	36,0	39,0	63,8	44,3	292377,8	77,3	9,8	3,8	1,5	7,5	18,8
30.	79,7	81,4	51,7	73,7	38,0	267459,7	90,4	14,3	3,0	4,0	12,0	29,4
31.	53,6	21,0	13,3	24,6	3,2	29671,5	64,1	4,8	0,8	0,4	8,5	12,5
32.	76,9	46,4	35,9	53,6	15,1	411431,1	105,4	7,6	3,8	2,7	4,8	1,9
33.	81,8	162,4	35,2	59,8	25,9	77203,0	83,8	11,4	3,5	3,7	6,6	4,5
34.	60,4	34,4	30,6	34,2	1,7	201182,3	83,0	8,1	4,1	2,2	1,5	0,4
35.	65,9	34,1	21,9	30,9	27,7	0	64,4	7,9	3,8	0,9	0,3	3,5
36.	52,4	28,2	24,2	32,8	6,3	111424,9	62,2	10,7	4,6	1,3	1,3	2,7
37.	Jednostka niezamieszкана											
38.	62,3	32,4	42,8	54,5	33,7	43459,1	66,1	11,7	1,3	1,3	7,8	9,1
39.	75,5	34,1	30,6	44,7	17,3	308195,1	86,6	7,9	3,8	1,1	3,0	0,3
40.	73,2	46,6	29,6	40,3	10,1	190191,2	79,7	9,4	2,5	0,9	1,3	5,4
41.	61,1	40,7	28,0	35,6	22,9	370415,0	206,1	5,1	0	0	7,6	15,3

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE RADOMIA

42.	54,7	17,5	30,2	34,4	19,6	232748,3	63,8	6,3	1,4	0,7	2,1	0,7
43.	39,0	19,1	8,0	11,5	1,1	232,9	39,5	2,4	3,5	0,2	1,8	6,7
44.	53,2	27,2	24,2	35,2	16,4	24969,3	32,0	5,7	4,5	1,2	1,5	1,2
45.	58,4	22,3	28,3	33,8	20,4	42898,0	35,2	7,9	1,9	1,4	0,5	0,5
46.	45,3	30,4	16,7	22,8	0,1	15021,2	39,7	6,2	2,4	1,2	1,4	2,6
47.	95,3	36,8	56,3	69,3	21,7	581252,9	340,8	13,0	5,1	2,9	7,2	2,2
48.	71,6	36,5	24,9	42,4	30,7	1187381,4	67,3	8,8	0	0	5,8	0
49.	65,0	27,2	23,3	38,7	19,2	109026,5	82,1	7,4	5,6	1,8	1,2	5,9
50.	60,7	27,7	24,8	34,2	24,5	70684,9	35,4	8,0	4,4	0,9	2,7	0,3
51.	42,7	17,6	11,1	17,2	13,5	0	30,8	5,3	3,3	0,8	1,2	1,6
52.	23,3	0	5,8	11,6	11,6	0	348,8	0	0	0	29,1	5,8
53.	57,5	34,2	25,1	34,2	26,2	0	78,1	6,8	4,6	2,3	0,6	1,1
54.	37,0	21,2	6,5	10,9	9,2	0	48,4	2,2	0,5	0,5	0	7,1
55.	73,2	45,5	7,6	5,1	2,5	4168,3	85,9	2,5	0	0	5,1	7,6
56.	44,2	34,3	6,9	8,4	3,6	0	34,9	2,1	3,3	0,3	0,3	1,2
57.	53,4	25,0	18,9	24,1	21,5	0	70,6	6,0	5,2	0,9	0,9	2,6
58.	55,0	18,3	13,1	20,9	15,7	0	41,9	5,2	10,5	0	5,2	13,1
59.	46,4	6,3	14,8	16,9	14,8	0	48,5	6,3	4,2	0	0	12,7
60.	49,7	11,0	22,1	27,6	22,1	0	138,1	11,0	0	0	0	22,1
61.	32,9	12,0	19,5	7,5	3,0	0	107,8	22,5	0	0	3,0	0
62.	171,5	97,1	126,0	169,4	115,7	424494,3	152,9	26,9	14,5	14,5	0	0
63.	42,4	12,1	12,1	12,1	12,1	0	36,4	6,1	0	0	6,1	0
64.	44,1	7,2	9,9	11,7	9,9	0	41,4	3,6	2,7	0	0	6,3
65.	49,1	26,1	7,9	10,5	0	0	30,4	3,2	3,0	0,3	0,8	4,0
66.	49,2	17,6	9,7	12,3	7,0	0	29,0	2,6	5,3	0	0	3,5
67.	64,9	12,0	22,0	30,9	25,0	0	28,9	3,0	4,0	3,0	0	0
68.	53,1	25,0	16,3	17,8	13,7	0	28,1	4,6	4,2	1,1	0,4	3,0
69.	48,4	26,0	9,7	10,4	3,8	1928,2	43,3	4,5	2,4	0	1,4	2,4
70.	46,4	21,9	18,9	26,1	16,0	0	28,8	5,3	1,6	0,8	0	1,3
71.	56,4	25,3	21,7	23,1	18,1	0	39,0	7,2	2,2	2,2	1,4	0,7
72.	63,6	42,2	26,1	36,7	22,0	0	44,5	10,3	2,9	1,1	0,7	0,7
73.	34,7	15,8	9,5	25,2	15,8	0	23,7	1,6	1,6	3,2	0	6,3
Średnia miasta	58,0	36,1	24,1	33,8	12,7	98858,7	65,6	7,3	3,1	1,5	2,5	4,0

Źródło: opracowanie własne.

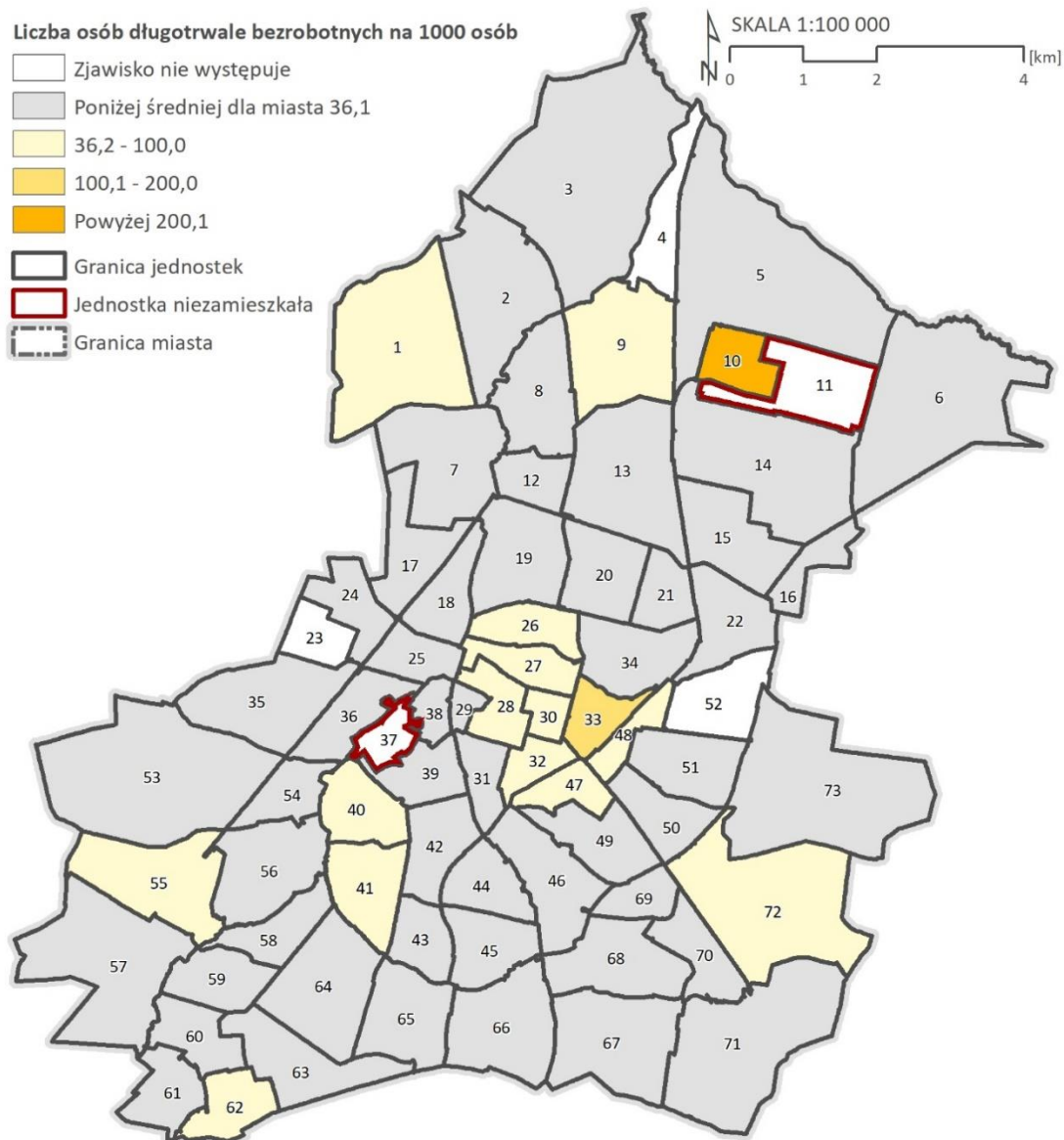

Rys. 6. Wskaźnik liczby osób bezrobotnych na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Pierwszym zjawiskiem analizowanym w sferze społecznej jest liczba osób bezrobotnych. Świadczy o liczbie osób, które wymagają na co dzień wsparcia przez publiczne służby zatrudnienia.

Wartość referencyjna omawianego wskaźnika wynosi 58,0. Przeprowadzone badanie pokazuje, że w 33 jednostkach, które stanowią 45% obszaru miasta, wartość wskaźnika przekracza powyższą średnią. Problem bezrobocia kumuluje się w centralnych i północnych obszarach Radomia. Najwyższa wartość wskaźnika osiągnęła poziom 34-krotnie większy niż średnia wartość dla miasta i wyniosła 1986,8 (jednostka nr 10). Na drugim miejscu pod względem wielkości wskaźnika znalazła się jednostka 62 - z wartością równą 171,5, czyli o ponad 1800 mniejszą niż w jednostce 10. W pozostałych jednostkach, w których wartość wskaźnika przekroczyła średnią dla miasta, jego wysokość waha się od 58,3 do 95,3.

Liczba osób bezrobotnych nie przekracza wartości referencyjnej dla miasta w 38 jednostkach, co należy uznać za pozytywne zjawisko.

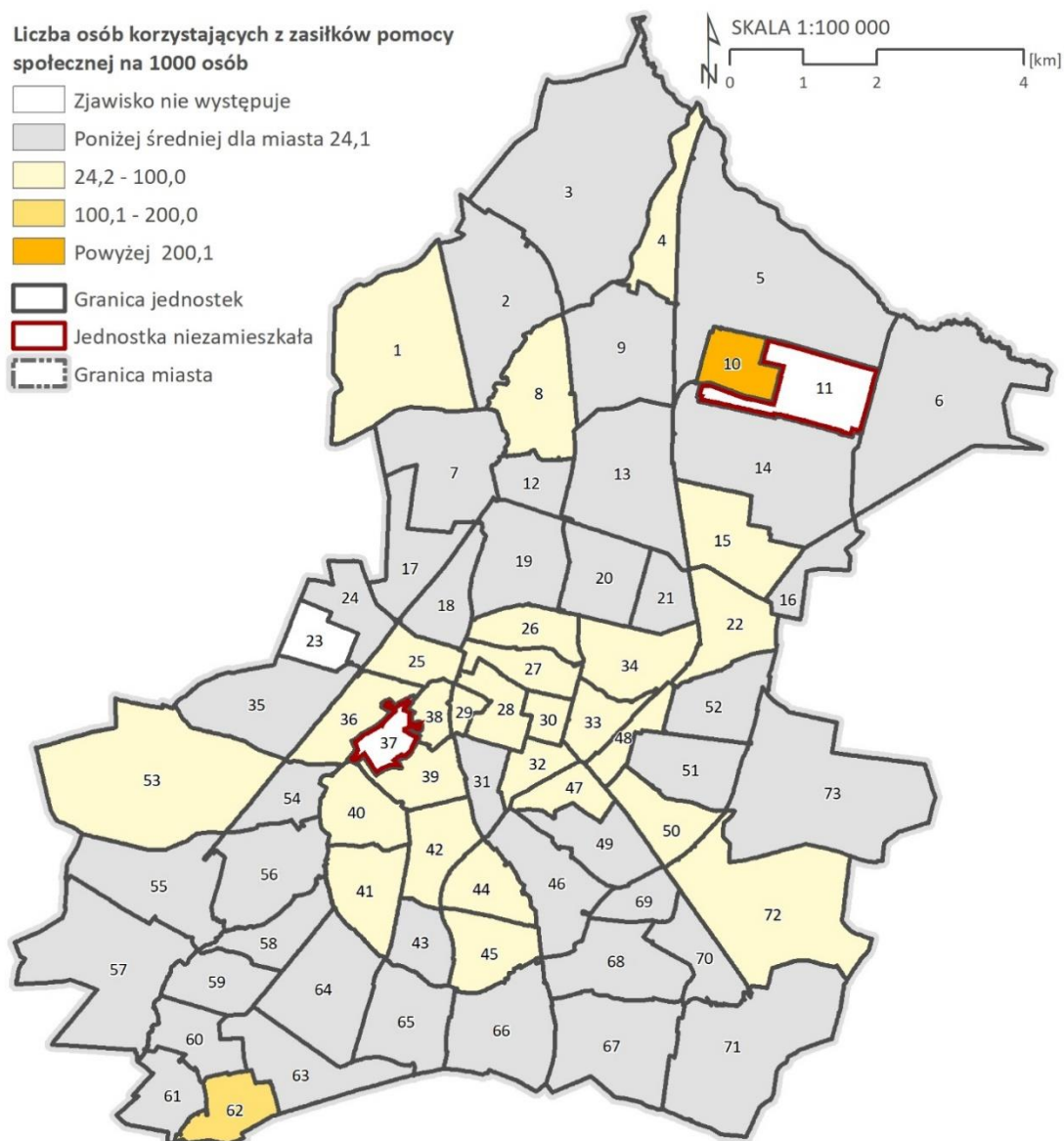

Rys. 7. Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Kolejnym omawianym zjawiskiem jest liczba osób, które pozostają bez pracy przez okres powyżej 12 miesięcy i więcej. Średnia wartość wskaźnika liczby osób długotrwale bezrobotnych na 1000 osób wyniosła w Radomiu 36,1. Wartość ta została przekroczona w 16 jednostkach, które stanowią jedynie 22% obszaru miasta. To negatywne zjawisko skumulowało się głównie w centrum Radomia.

Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce nr 10, a jego wartość osiągnęła 1750, czyli 48-krotnie przekroczyła wartość referencyjną dla miasta. Problem z wysoką liczbą osób długotrwale pozostających bez pracy wystąpił także w jednostce nr 33, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 162,4 (ponad 1000 mniej niż w jednostce nr 10). W pozostałych jednostkach wartość wskaźnika wahała się w granicach od 36,5 do 97,1.

W 54 jednostkach wartość wskaźnika nie przekroczyła wartości referencyjnej, a w jednostkach o numerach 4, 23 i 52 zjawisko to w ogóle nie wystąpiło.

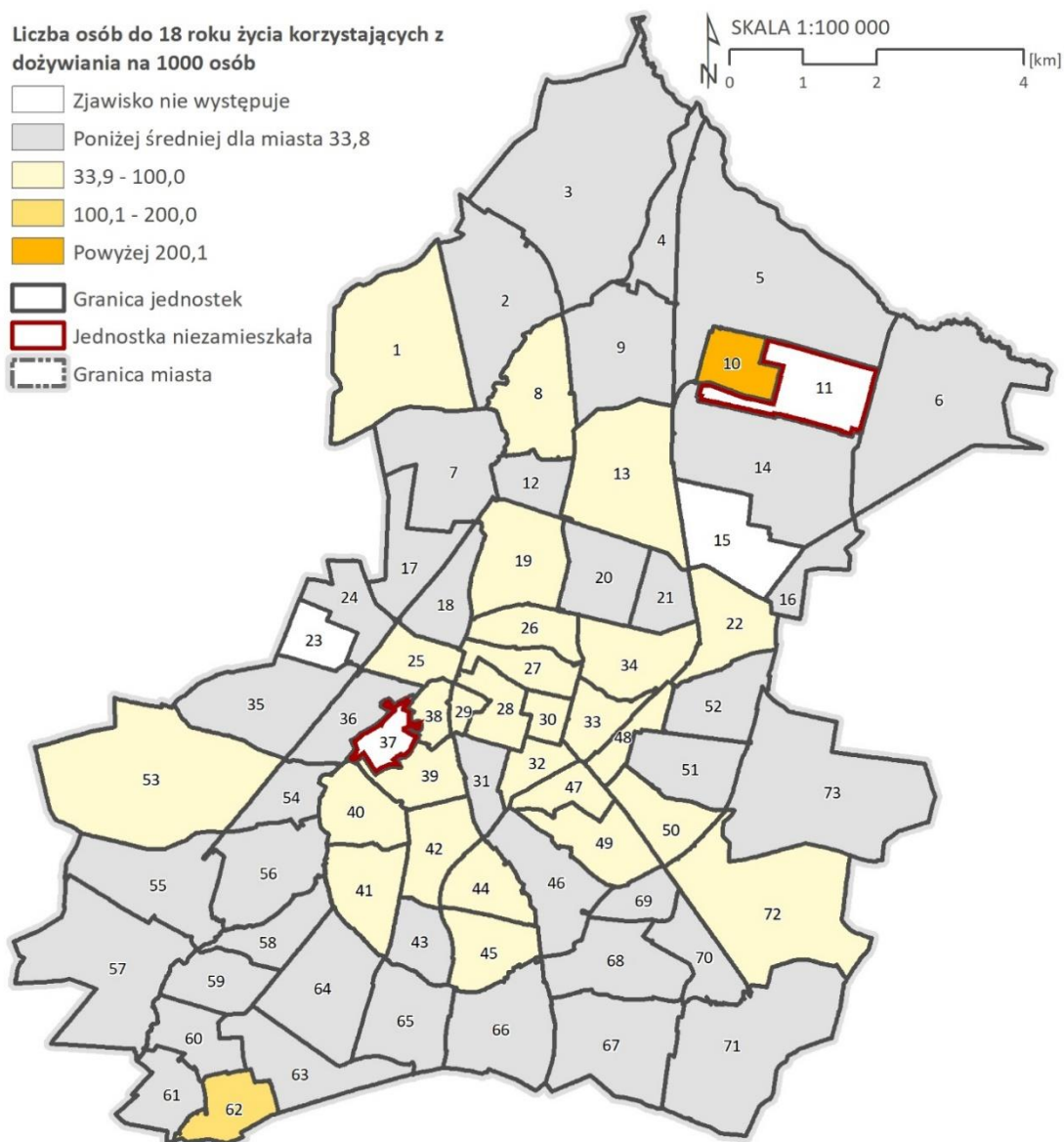

Rys. 8. Wskaźnik związany z liczbą osób, korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 8, obrazujący rozkład wskaźnika liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 osób wskazuje, że jego wartość referencyjna została przekroczona w 29 jednostkach, co stanowi 40% obszaru miasta. Nasilenie tego zjawiska występuje na terenach, w których odnotowano wysokie bezrobocie.

Średnia wartość omawianego wskaźnika wyniosła w Radomiu 24,1, z czego największe przekroczenie normy odnotowano w jednostce nr 10, a wartość wskaźnika wyniosła tam 2381,6 (99-krotność wartości referencyjnej). Wysoką wartość wskaźnik osiągnął także w jednostce nr 62 (wartość - 126,0). W pozostałych jednostkach objętych kryzysem wartość wskaźnika wyniosła od 24,2 do 59,1.

W 43 jednostkach liczba osób korzystających z zasiłków nie przekracza średniej dla miasta, a w jednostce nr 23 tego zjawiska w ogóle nie odnotowano.

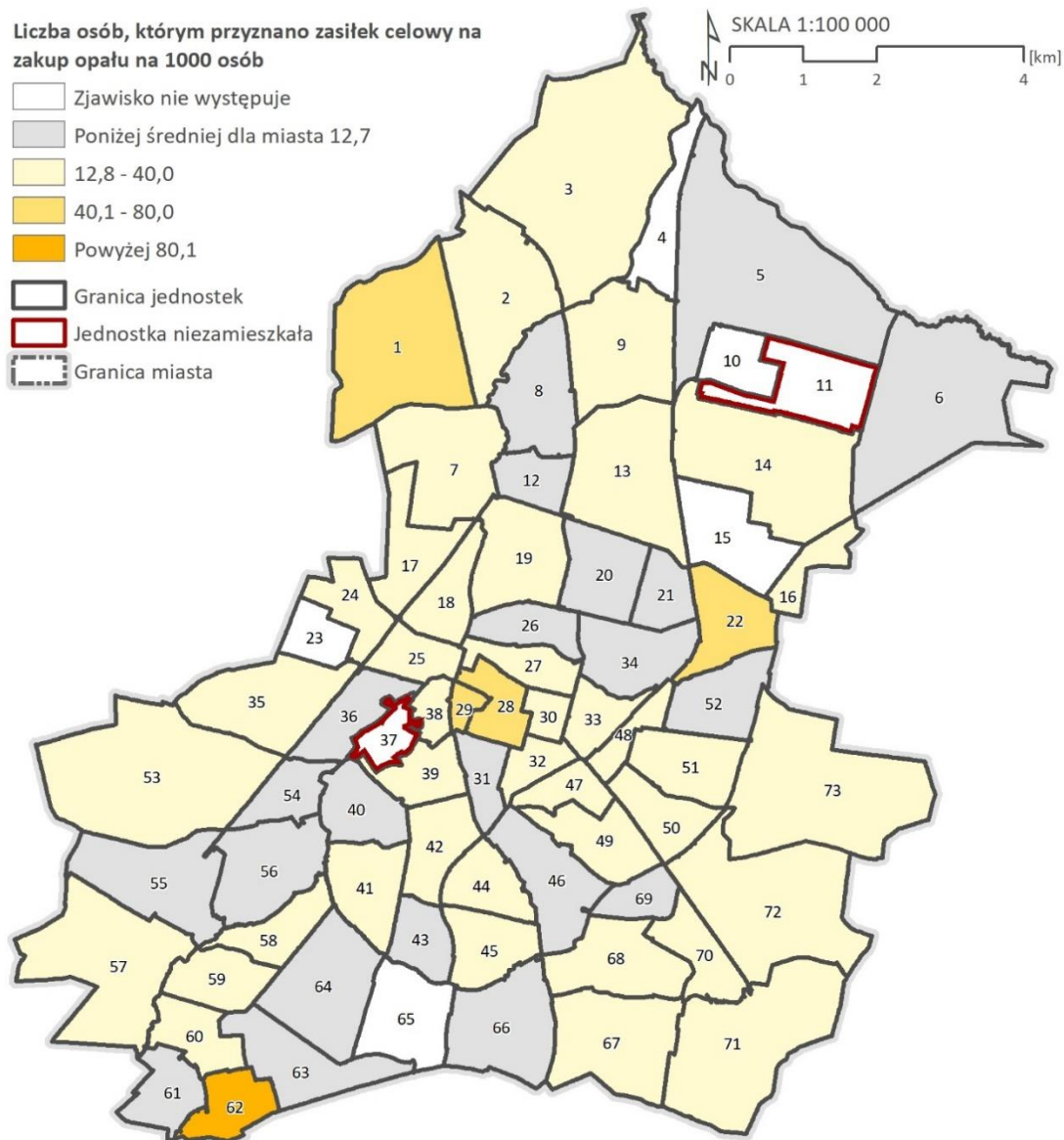

Rys. 9. Wskaźnik związany z liczbą osób do 18 r.ż., które korzystają ze świadczeń na dożywianie, na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Kolejny omawiany wskaźnik, tj. liczba osób do 18 roku życia korzystających z dożywiania na 1000 osób, prezentuje problem ubóstwa występujący w rodzinach, w których wychowują się dzieci. Problem ten jest ściśle powiązany ze złą sytuacją materialną rodziny, wynikająca z niskiego poziomu jej dochodów. Z analizy rozkładu tego zjawiska wynika, iż jednostki o numerach 10 i 62 charakteryzują się najwyższą skalą problemu.

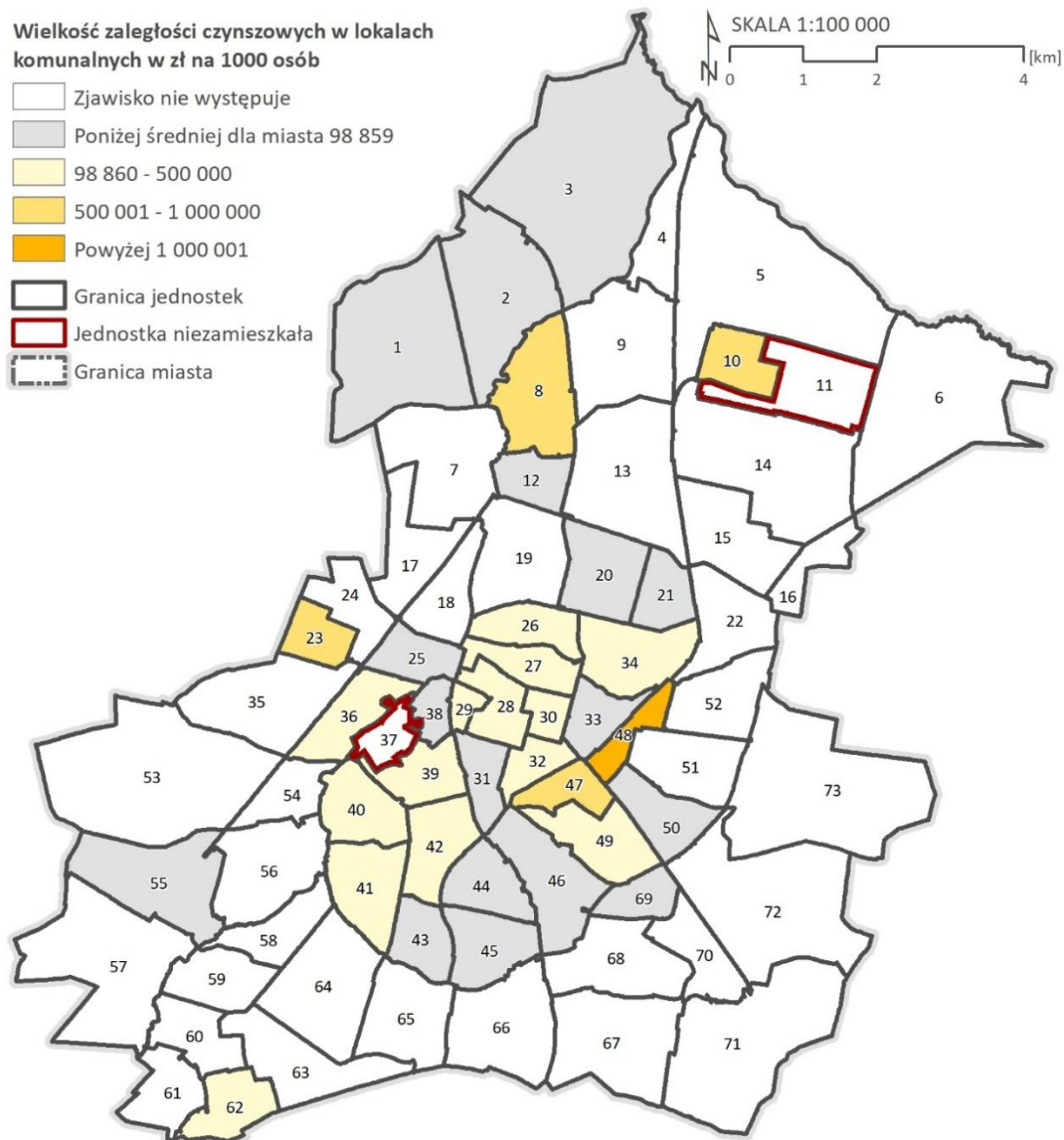
Wartość referencyjna omawianego wskaźnika wyniosła dla Radomia 33,8, przy czym została ona przekroczona w jednostce nr 10 93 razy, osiągając wartość równą 3144,7. Na drugim miejscu, pod względem wielkości przekroczenia normy, znalazła się jednostka nr 62 z wartością wskaźnika równą 169,4. W pozostałych 27 jednostkach wartość wskaźnika wahała się od 33,8 do 94,0, osiągając najwyższą wartość w dwóch centralnie położonych (jednostka nr 28 - 94,0 i nr 30 - 73,7).

W 42 jednostkach miasta, które stanowią 58% jego obszaru, zjawisko osób niepełnoletnich korzystających z dożywiania nie przekracza średniej normy dla miasta, a w jednostkach nr 15 i 23 nie występuje w ogóle.

Rys. 10. Wskaźnik związany z liczbą osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału na 1000 osób
Źródło: opracowanie własne.

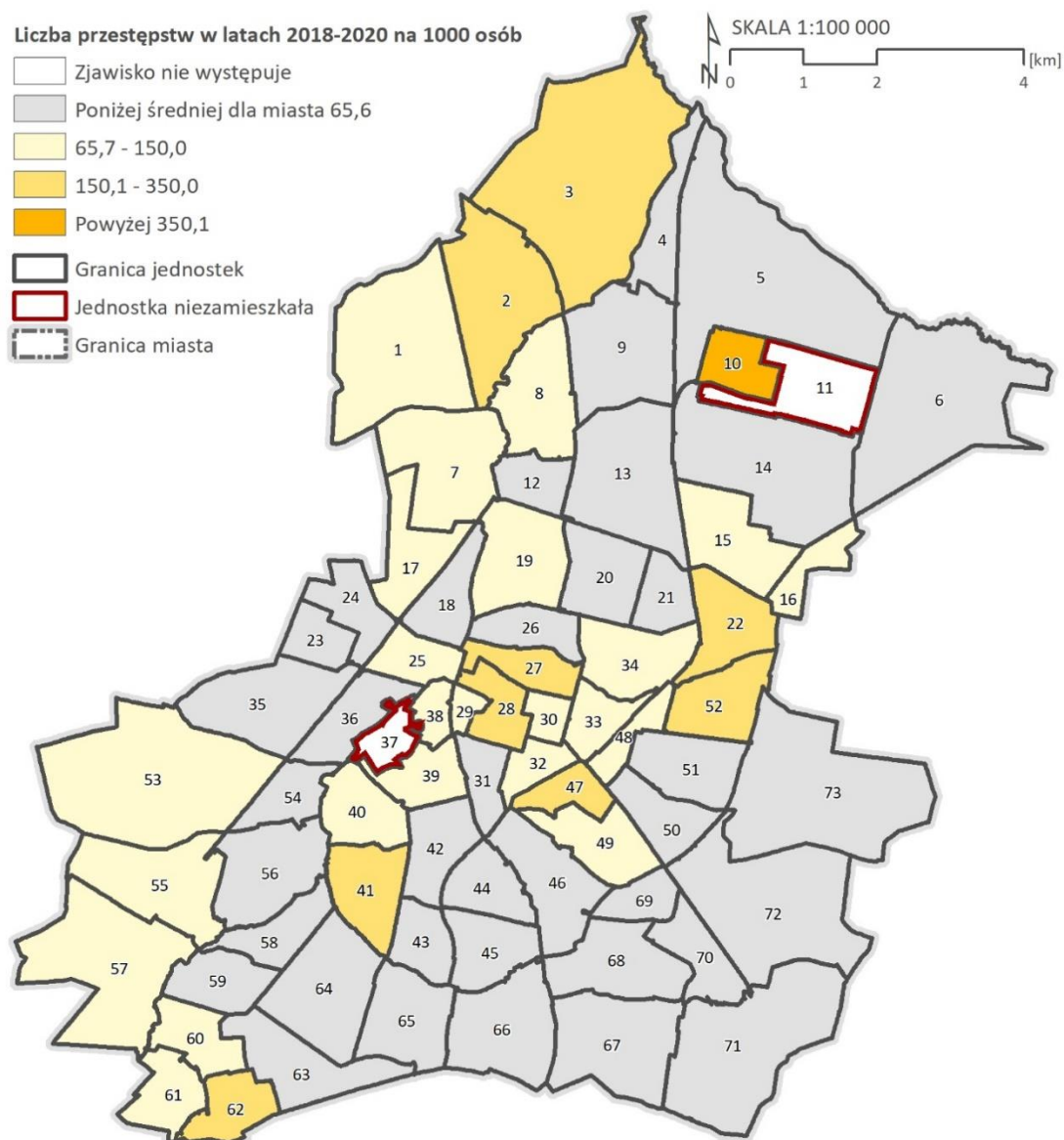
Średnia wartość wskaźnika liczby osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału na 1000 osób wyniosła 12,1. Wsparcie w zakupie opału dotyczy najczęściej gospodarstw domowych doświadczających ubóstwa energetycznego, tj. mających trudności w zaspokojeniu podstawowych potrzeb związanych z dostępem do energii służącej do gotowania, ogrzewania i oświetlenia, a także trudności w ochronie przed chłodem, wilgocią i upałem. Ubóstwo energetyczne stanowi barierę w realizowaniu prawa do minimalnych standardów zamieszkiwania oraz przeszkodę w zrównoważonym rozwoju osiedli ludzkich. Wysoka wartość wskaźnika występuje na terenie 44 jednostek, z czego najwyższa kumulacja zjawiska dotyczy jednostki nr 62, zlokalizowanej w mieszkaniowo-przemysłowej dzielnicy Radomia - Potkanów. Jest to obszar, na którym zabudowa mieszkaniowa powstała w latach 80-tych i 90-tych, a obecnie na tym terenie zlokalizowane są osiedla socjalne z zabudową wymagającą remontów. Wartość wskaźnika dla tej jednostki jest blisko 10 razy większa od średniej i wynosi 115,7. Bardzo wysoka skala zjawiska wystąpiła także w jednostkach o nr 1, 22, 28 i 29. Wartość wskaźnika dla tych jednostek wyniosła, kolejno, 58,2; 48,7; 52,8 oraz 44,3. W 22 jednostkach skala problemu nie przekracza normy dla miasta, a w 5 problem ten nie wystąpił w ogóle.

Rys. 11. Wskaźnik zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Wskaźnik obrazujący wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych został wybrany w celu potwierdzenia występowania zjawiska ubóstwa na terenie Radomia. Problemy z regulacją zobowiązań czynszowych mają najczęściej osoby o najniższych dochodach, doświadczające problemów wykluczenia społecznego z tyt. braku aktywności zawodowej, społecznej, korzystające regularnie ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej.

Średnia wartość wskaźnika dla miasta wyniosła 98 859 zł (na 1000 osób). Wartość ta została przekroczona w 19 jednostkach, które stanowią 26% obszaru miasta. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce nr 48, gdzie wyniosła ona 1 187 381 zł i przekroczyła wartość referencyjną 12 razy. Bardzo wysoka skala tego problemu dotyczy także jednostek nr 8, 10, 23 i 47, gdzie wartość wskaźnika równa jest, kolejno: 526 456 zł; 806 325 zł; 625 364; 581 253 zł. W 17 jednostkach wartość referencyjna dla miasta nie została przekroczona, a w 35 jednostkach problem ten w ogóle nie występuje.

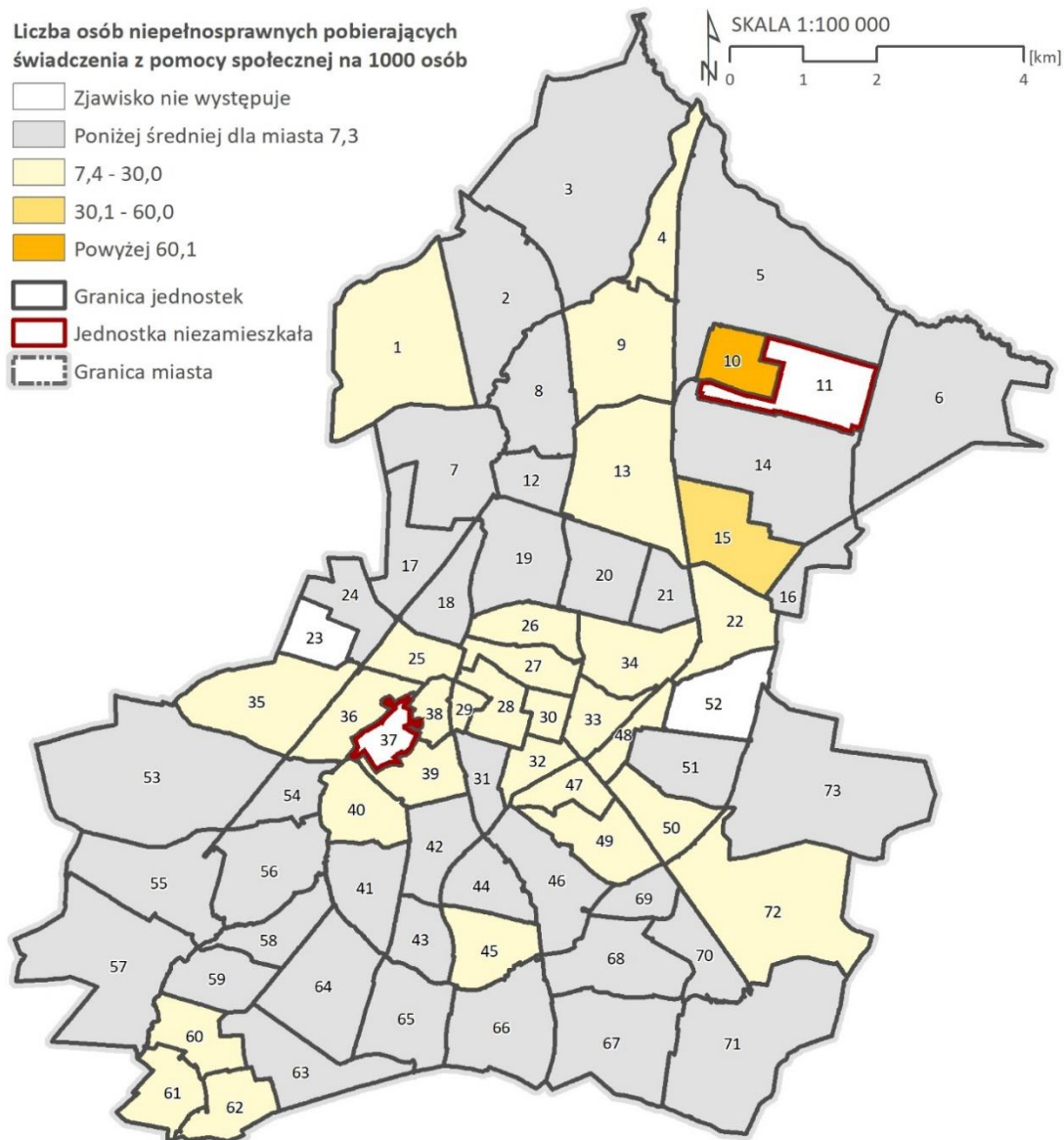
Rys. 12. Wskaźnik liczby przestępstw w latach 2018-2020 na 1000 osób
Źródło: opracowanie własne.

Średnia wartość wskaźnika liczby przestępstw, które wystąpiły w Radomiu w latach 2018-2020, w podziale na 1000 osób wyniosła 65,6. Występowanie tego zjawiska świadczy o niskim stanie bezpieczeństwa publicznego w jednostce i obrazuje jej degradację pod kątem społecznym.

Analiza danych pokazuje, że przekroczenia wartości referencyjnej dla miasta wystąpiły w 32 jednostkach. Popelnione w latach 2018-2020 przestępstwa koncentrują się głównie w centralnych jednostkach Radomia, ale ich wysoka liczba wystąpiła też w jednostkach północno-wschodnich i południowo-zachodnich.

Najgorszą sytuację odnotowano w jednostce nr 10, w której wartość wskaźnika wyniosła 1500, przekraczając średnią dla miasta blisko 23 razy. Zjawisko to wystąpiło także na wysokim poziomie w jednostkach o numerach: 2, 3, 22, 27, 28, 47, 52 i 62, w których wartość wskaźnika wahała się od 348,8 (w jednostce nr 52) do 152,9 (w jednostce nr 62).

W 39 jednostkach miasta liczba przestępstw popełnionych w latach 2018-2020 nie przekroczyła wartości referencyjnej. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż na terenie Radomia nie odnotowano ani jednej jednostki, która była wolna od przestępstw.

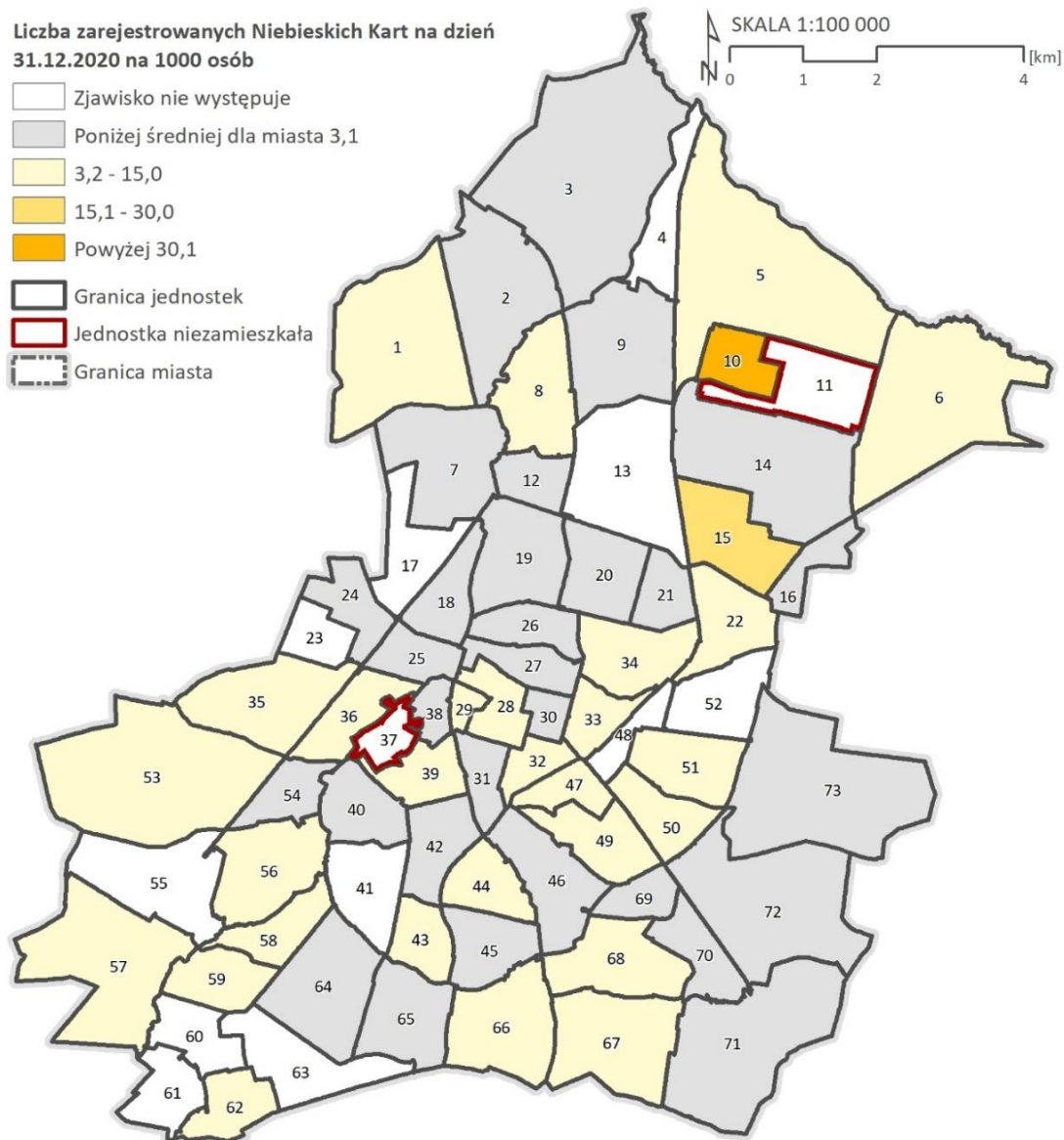
Rys. 13. Wskaźnik związany z liczbą osób, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 1000 osób

Źródło: opracowanie własne.

Wskaźnik odnoszący się do liczby osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z pomocy społecznej na 1000 osób świadczy z jednej strony o problemie wykluczenia społecznego osób z niepełnosprawnością, natomiast z drugiej obrazuje skalę potrzeb w zakresie poprawy dostępności przestrzeni i zabudowy osiedli, w których mieszkają. Koncentracja dużej liczby mieszkańców o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności może przesądzić o uznaniu danej jednostki za zdegradowaną. Średnia wartość powyższego wskaźnika wyniosła 7,3.

Sytuację kryzysową odnotowano w 30 jednostkach, z czego największy problem dotyczył jednostki nr 10. Wartość wskaźnika w tej jednostce została przekroczona blisko 121 razy, wynosząc 881,6. Kolejną jednostką z bardzo wysoko przekroczoną normą jest jednostka nr 15 (59,1). Liczba ta jest jednak niższa od wartości wskaźnika, osiągniętej w jednostce nr 10, aż o około 820 punktów. Wskaźnik w pozostałych, dotkniętych kryzysem jednostkach, wahał się od 7,4 do 26,9.

W 41 jednostkach wskaźnik liczby osób, którym przyznano świadczenia z tytułu niepełnosprawności nie przekroczył średniej dla miasta, a w jednostkach o numerach 23 i 52 zjawisko to nie wystąpiło w ogóle.

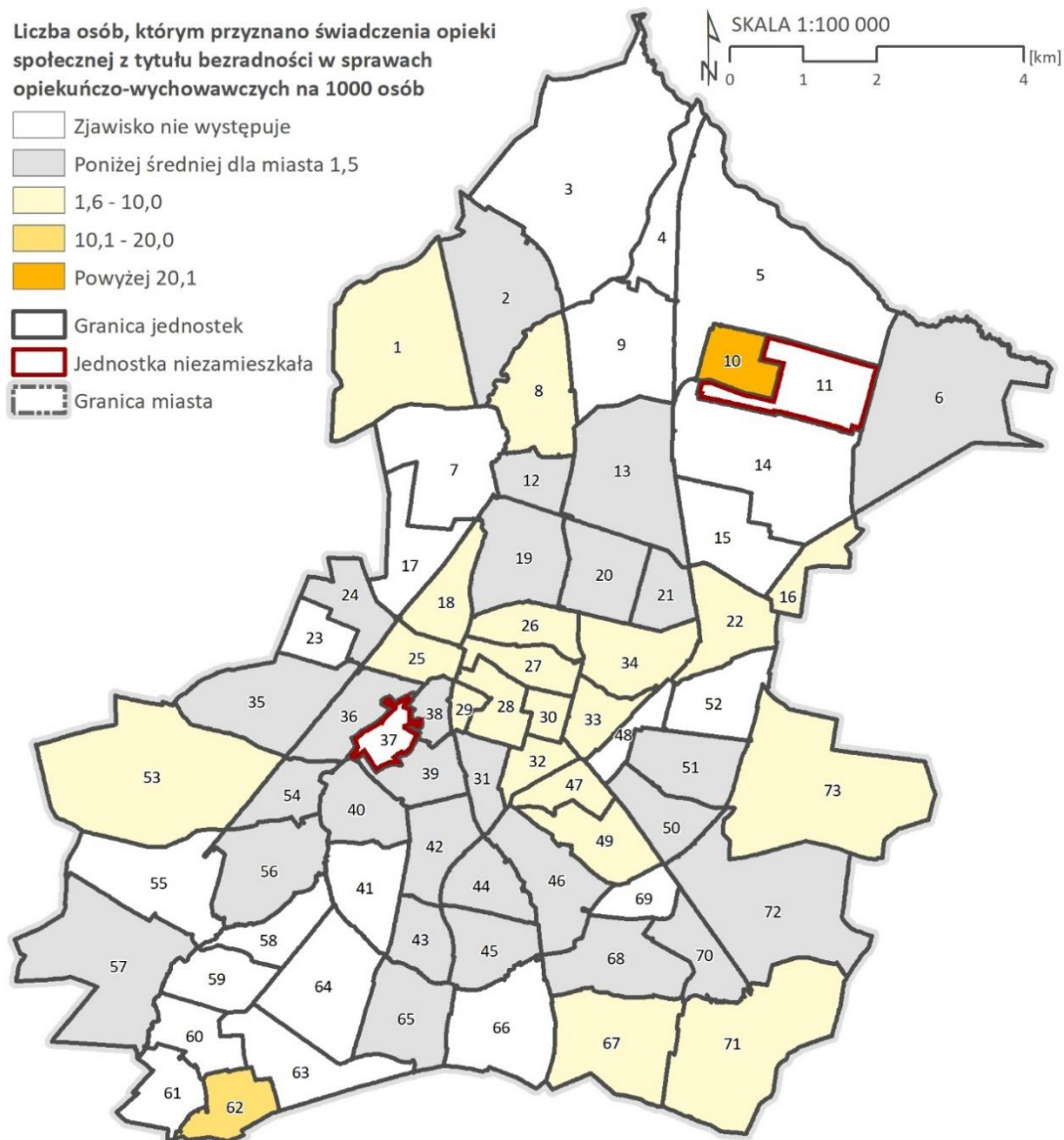

Rys. 14. Wskaźnik liczby Niebieskich Kart na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Procedura założenia „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. „Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Dokument ten może zostać założony przez Policję, Ośrodek Pomocy Społecznej, jak i Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wysoka liczba zarejestrowanych „Niebieskich Kart” świadczy o występowaniu problemu przemocy w rodzinach, które wymagają wsparcia w zakresie ochrony życia, zdrowia, a także mienia.

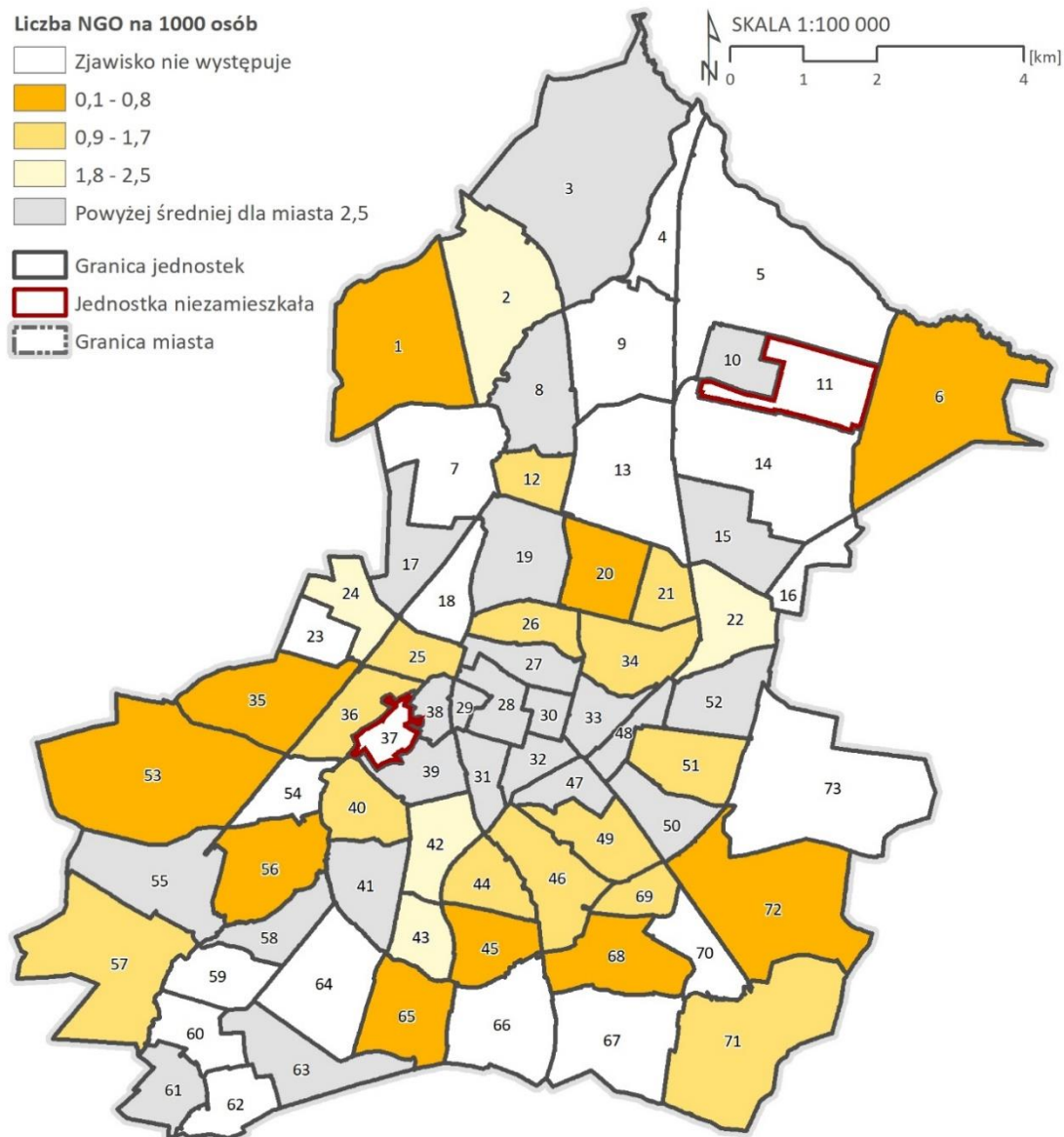
Liczba jednostek, w których wartość wskaźnika przekroczyła średnią dla miasta (3,1) wynosi 30. Największą liczbę „Niebieskich Kart” odnotowano w jednostce nr 10, gdzie wskaźnik osiągnął wartość 184,2, czyli 59-krotność wartości referencyjnej. W tej samej jednostce odnotowano również największą liczbę zarejestrowanych przestępstw.

W kolejnej jednostce nr 15 wartość wskaźnika osiągnęła równie wysoki poziom - 24,6. W pozostałych jednostkach wartość wskaźnika wahała się w granicach 3,2 - 14,5. W 11 jednostkach liczba zarejestrowanych „Niebieskich Kart” wyniosła 0.

Rys. 15. Wskaźnik związany z liczbą osób, którym przyznano świadczenia z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Problem bezradności opiekuńczo-wychowawczej zbadano za pomocą wskaźnika liczby osób w rodzinach pobierających świadczenia pieniężne z opieki społecznej z tego tytułu na 1000 osób. Średnia wartość analizowanego wskaźnika wyniosła 1,5. Została ona przekroczona w 22 jednostkach. Omawiany problem skumulował się zdecydowanie w centralnych jednostkach, jednak najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce nr 10. Przekroczyła ona wartość referencyjną 52 razy (78,1). Znaczący problem bezradności opiekuńczo-wychowawczej rodzin wystąpił także w jednostce nr 62, gdzie wskaźnik osiągnął wartość równą 14,5 (o ponad 63 mniejszą niż w jednostce nr 10). W pozostałych jednostkach wysokość wskaźnika osiągnęła wartość w przedziale od 1,5 do 4,2. Problem ten nie wystąpił tylko w 21 jednostkach, co należy uznać za pozytywne zjawisko.

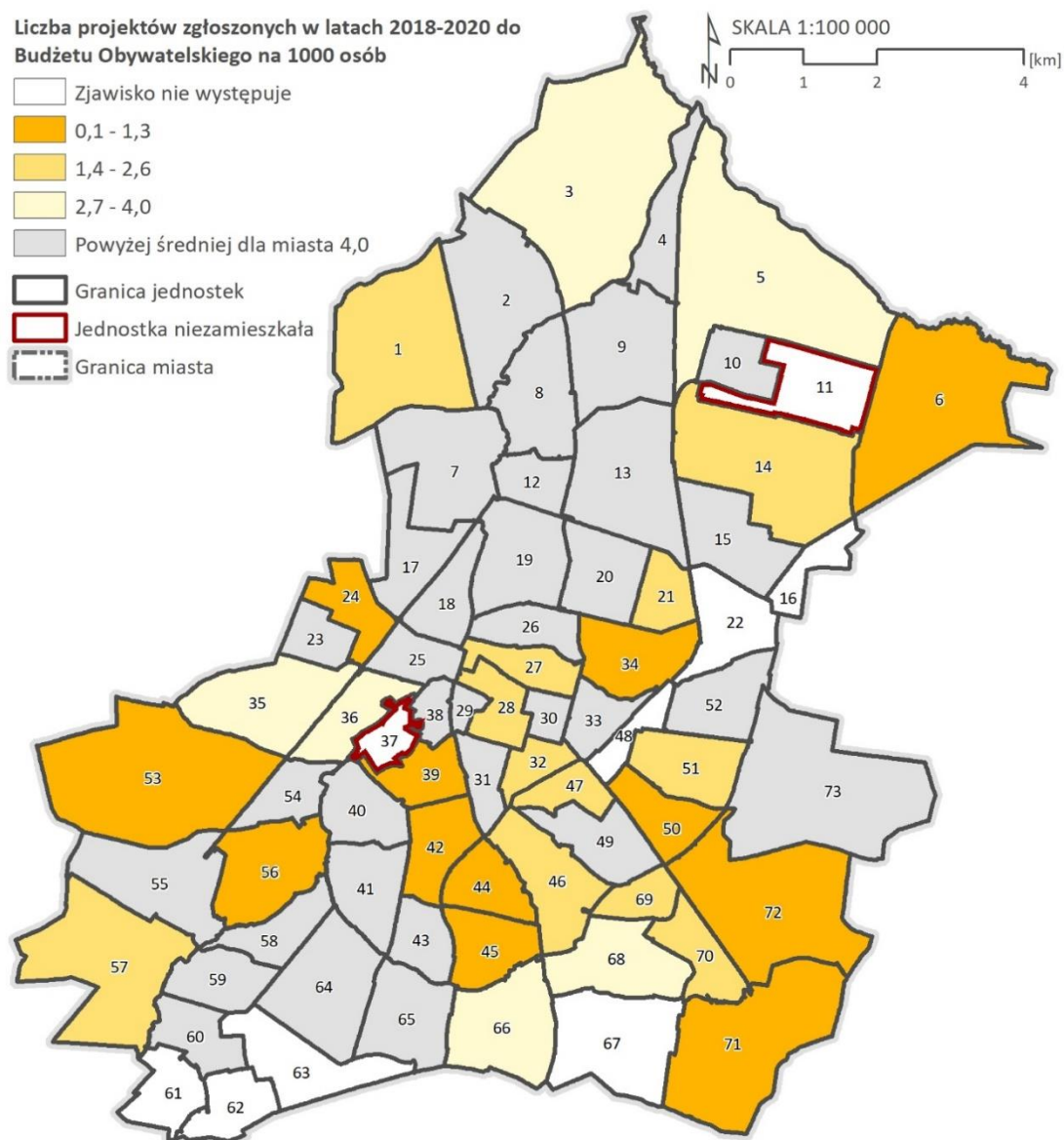
Rys. 16. Wskaźnik związany z liczbą NGO na 1000 osób
Źródło: opracowanie własne.

Wskaźnik dotyczący liczby NGO na 1000 osób ma zobrazować potencjał lokalnego kapitału społecznego. Organizacje pozarządowe przyczyniają się do wzrostu aktywizacji społeczności lokalnych, stanowią zatem istotny czynnik rozwoju kapitału społecznego. Występowanie dużej liczby organizacji pozarządowych jest więc zjawiskiem pożądanym, gdyż przyczynia się do wsparcia dzieci, młodzieży, osób w trudnej sytuacji życiowej, osób wykluczonych, a także często rozwoju sportowego i kulturalnego społeczeństwa.

Przeprowadzone badanie wykazało, że organizacje pozarządowe występują w 54 jednostkach i koncertują się w centralnej części miasta. Wskaźnik osiągnął wartość wyższą niż średnia dla miasta w 24 jednostkach, a jego najwyższą wartość odnotowano w jednostce nr 52 (29,1).

W 18 jednostkach nie odnotowano występowania ani jednej organizacji społecznej, natomiast w jednostkach nr 1,6, 20, 35, 53, 56, 45, 65, 68,72 liczba organizacji pozarządowych odbiega w sposób niekorzystny od wartości referencyjnej dla miasta.

Należy jednak podkreślić, że niezależnie od lokalizacji siedziby danej organizacji, zasięg jej działania obejmuje nierzadko całe miasto. W obrębie siedzib stowarzyszeń kumuluje się natomiast bieżąca, administracyjna aktywność członków tych organizacji.

Rys. 17. Wskaźnik liczby projektów zgłoszonych do Budżetu Obywatelskiego na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Liczba projektów zgłoszonych w latach 2018-2020 do Budżetu Obywatelskiego na 1000 osób świadczy o poziomie aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych jednostek oraz ich zaangażowaniu w sprawy lokalne. Zaangażowanie lokalnej społeczności w zgłaszanie projektów do budżetu obywatelskiego przyczynia się do budowy i rozwoju lokalnej wspólnoty.

Badanie pokazało, że mieszkańcy Radomia chętnie zgłaszają swoje pomysły do Budżetu Obywatelskiego. Zjawisko to odnotowano w 64 jednostkach, a wskaźnik osiągnął wartość wyższą niż średnia dla miasta w 34 jednostkach. Jednostkami z najmniejszą liczbą zgłoszonych projektów jest jednostka nr 6, 24, 34, 39, 42, 44, 45, 50, 53, 56, 71, 72. Łącznie w 30 jednostkach wskaźnika nie osiągnęła średniej dla miasta, a w 7 jednostkach omawiane zjawisko nie wystąpiło w ogóle.

3.6. SFERA GOSPODARCZA

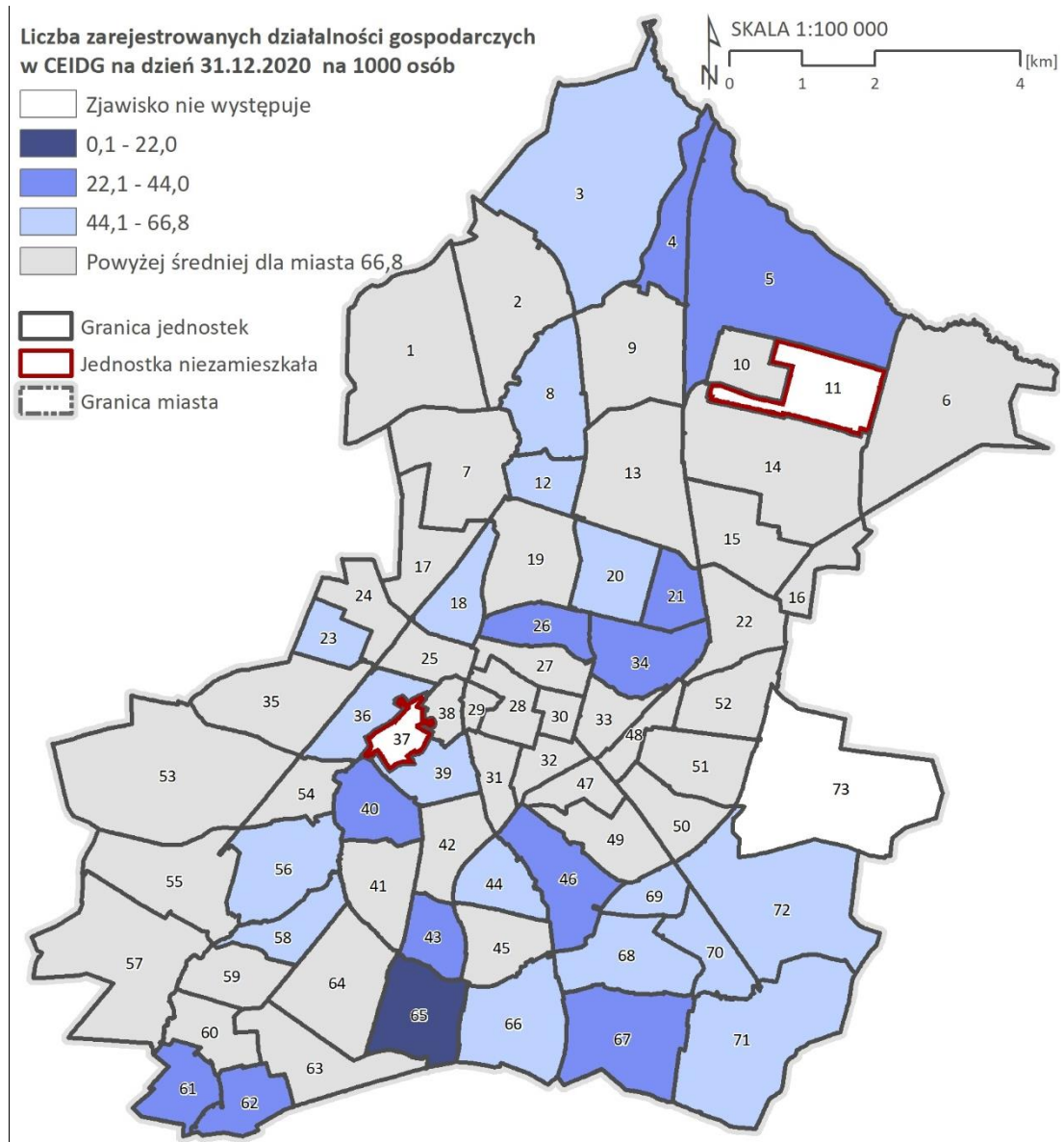
Do analizy sfery gospodarczej wybrano 5 najbardziej charakterystycznych dla Radomia wskaźników ilustrujących sytuację lokalnego rynku pracy i kondycję lokalnej przedsiębiorczości.

Tab. 22. Zestawienie wskaźników sfery gospodarczej

ID jednostki	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych w CEIDG na dzień 31.12.2020 na 1000 osób	Liczba wyrejestrowań z CEIDG w latach 2018-2020 na 1000 osób	Liczba nowych zarejestrowań w CEIDG w latach 2018-2020 na 1000 osób	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i poniżej na 1000 osób	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 osób
1.	68,9	14,4	17,6	32,3	119,9
2.	98,0	18,5	15,0	13,8	162,6
3.	46,3	8,6	18,9	24,0	130,4
4.	27,4	13,7	0	0	109,6
5.	26,3	3,1	1,5	24,7	97,4
6.	69,9	10,5	13,3	8,6	124,0
7.	203,0	19,3	23,7	11,9	167,4
8.	50,7	11,4	20	23,6	164,9
9.	79,2	3,9	3,9	32,8	104,2
10.	605,3	65,8	0	1157,9	105,3
11.	Jednostka niezamieszкана				
12.	47,4	11,1	14,8	8,4	228,6
13.	79,8	31,0	13,3	20,7	106,4
14.	72,1	10,7	10,7	6,8	118,8
15.	88,7	9,9	24,6	9,9	206,9
16.	109,8	14,6	41,5	17,1	122,0
17.	166,7	11,1	8,3	16,7	155,6
18.	59,7	11,7	15,1	19,5	179,1
19.	132,4	12,3	17,8	6,7	195,5
20.	55,0	9,3	14,3	6,1	140,7
21.	42,5	12,2	7,1	8,0	288,4
22.	88,9	28,5	15,1	18,5	140,9
23.	45,2	10,1	20,1	5,0	95,5
24.	98,9	16,7	14,8	5,7	220,2
25.	81,5	14,7	16,9	16,9	205,0
26.	43,6	9,0	13,9	17,0	239,7
27.	138,4	20,5	20,8	23,5	263,3
28.	149,2	31,0	22,6	33,5	209,3
29.	148,5	30	14,3	30	156,8
30.	124,1	19,7	15,7	22,3	236,2
31.	90,7	15,7	11,3	11,3	315,6
32.	69,0	18,4	18,8	26,6	259,5
33.	69,5	10,9	15,1	14,6	261,8
34.	40,3	12,1	10,1	17,5	280
35.	77,2	20,7	16,9	21,0	150,1
36.	59,5	10	13,8	15,0	233,5
37.	Jednostka niezamieszкана				
38.	144,0	20,8	7,8	22,0	173,8
39.	65,5	10,8	9,7	24,6	217,1
40.	37,3	9,1	11,3	23,3	260,1
41.	221,4	48,3	15,3	20,4	127,2
42.	244,0	25,2	30,9	18,9	190
43.	39,0	7,1	7,5	7,1	191,1
44.	55,0	17,3	9,9	12,5	252,4
45.	92,3	19,0	14,8	16,2	169,2
46.	39,2	7,5	8,2	11,4	308,7

47.	105,4	36,1	23,8	36,8	205,8
48.	76,0	59,9	16,1	13,2	136,0
49.	115,5	27,5	13,3	24,2	213,6
50.	74,9	30,4	16,5	20,6	203,8
51.	120,6	20,1	14,0	12,7	225,7
52.	296,5	75,6	290,7	5,8	151,2
53.	86,0	16,5	18,2	20,5	136,8
54.	89,7	20,1	19,6	6,0	192,4
55.	68,2	7,6	7,6	15,2	133,8
56.	62,3	9,0	9,3	6,0	172,9
57.	78,4	11,2	16,4	15,5	136,1
58.	52,4	5,2	2,6	13,1	175,4
59.	92,8	14,8	6,3	12,7	118,1
60.	110,5	11,0	38,7	16,6	149,2
61.	40,4	7,5	9,0	7,5	146,7
62.	31,0	6,2	12,4	97,1	155,0
63.	115,2	6,1	0	12,1	200
64.	215,1	13,5	12,6	7,2	137,7
65.	19,2	6,9	8,5	9,3	151,9
66.	62,3	15,8	14,0	11,4	121,2
67.	31,9	9,0	7,0	17,0	98,8
68.	66,4	19,3	10,2	12,1	157,8
69.	45,0	24,6	12,1	11,4	170,2
70.	56,0	19,7	10,9	9,6	171,8
71.	62,2	17,4	8,7	16,6	120
72.	48,1	13,6	9,6	18,0	145,1
73.	0	12,6	15,8	7,9	108,8
Średnia miasta	66,8	14,2	13,4	15,9	212,6

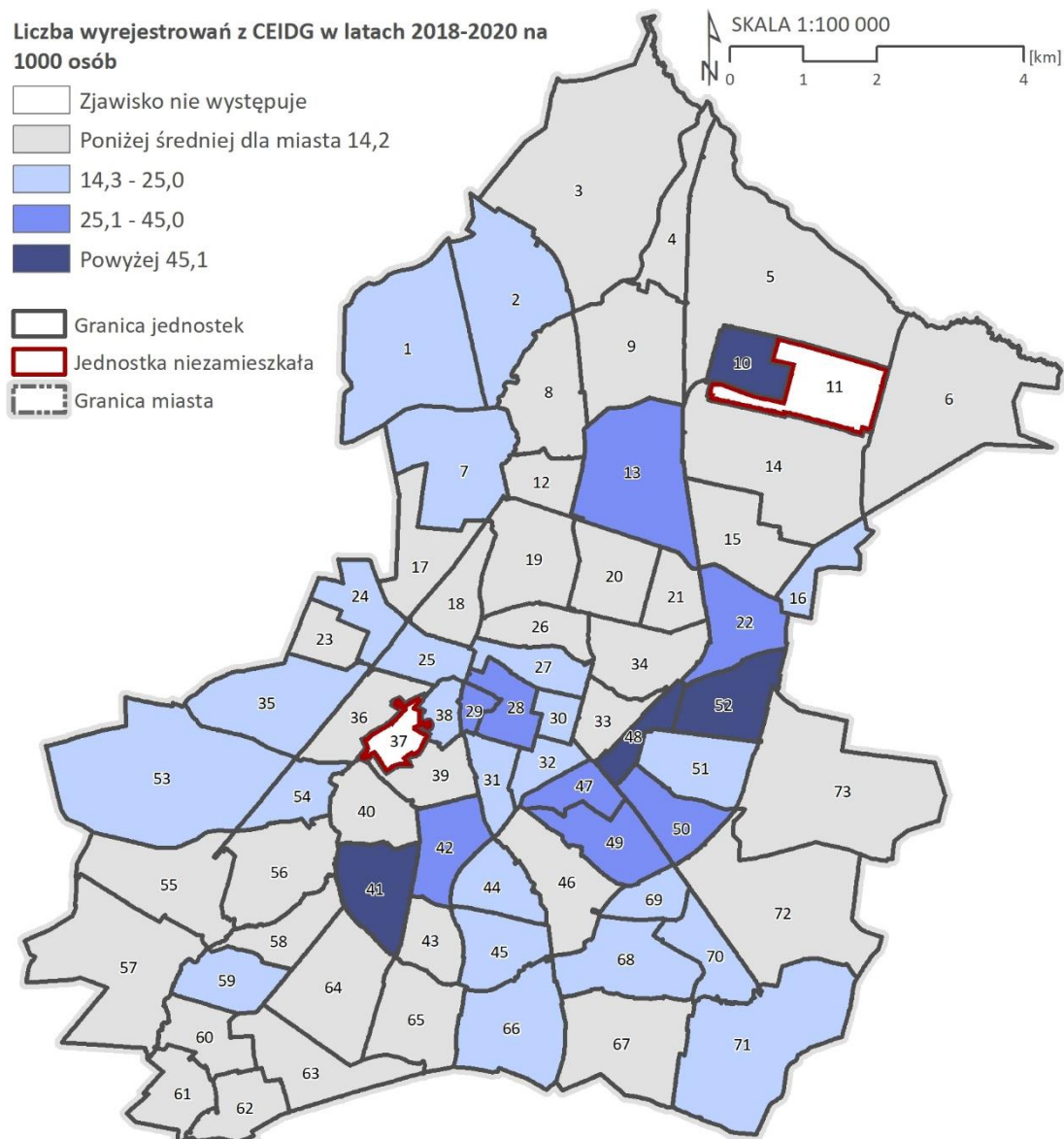
Źródło: opracowanie własne.

Rys. 18. Wskaźnik zarejestrowanych w CEIDG działalności gospodarczych na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych w CEIDG na 1000 osób obrazuje aktywność gospodarczą mikro oraz małych przedsiębiorstw, a także potencjał lokalnej gospodarki. Najniższą wartość równą 19,2 wskaźnik przyjął w jednostce nr 65. Jest to wartość ponad trzykrotnie niższa od średniej dla miasta, która wynosi 66,8.

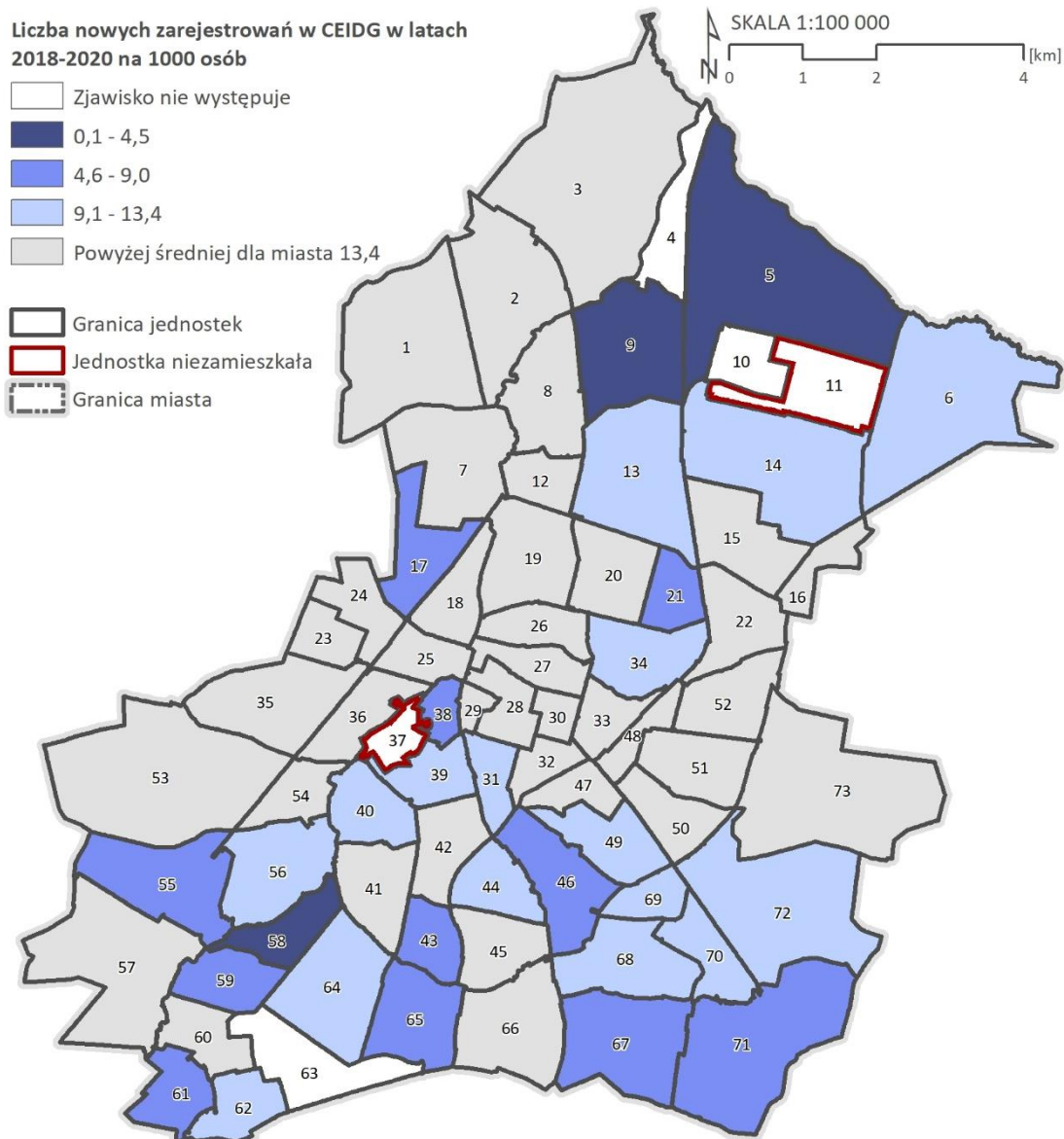
W jednostkach nr 4, 5, 21, 26, 34, 40, 43, 46, 61, 62 oraz 67 wskaźnik osiągnął wartość w przedziale od 22,1 do 44. W jednostkach nr 3, 8, 12, 18, 20, 23, 36, 39, 44, 56, 58, 66, 68, 69, 70, 71, 72 wartości wskaźnika odbiegają od średniej dla miasta w najmniejszym stopniu i mieszczą się w przedziale od 44,1 do 66,8. W pozostałych jednostkach liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych w CEIDG na 1000 osób jest większa niż średnia dla miasta. Dokładny rozkład zjawisko przedstawiono na powyższej mapie.

Rys. 19. Wskaźnik wyrejestrowań podmiotów gospodarczych w latach 2018-2020 z CEDIG na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Liczba wyrejestrowań z CEIDG na 1000 osób ilustruje słabą kondycję sektora MŚP, ograniczającą możliwości rozwoju lokalnej gospodarki. Najwyższą wartość wskaźnik przyjął w jednostkach nr 10 (65,8), 41 (48,3), 48 (59,9) i 52 (75,6). Wartość wskaźnika w jednostce 52 ponad pięciokrotnie przekracza średnią dla miasta wynoszącą 14,2.

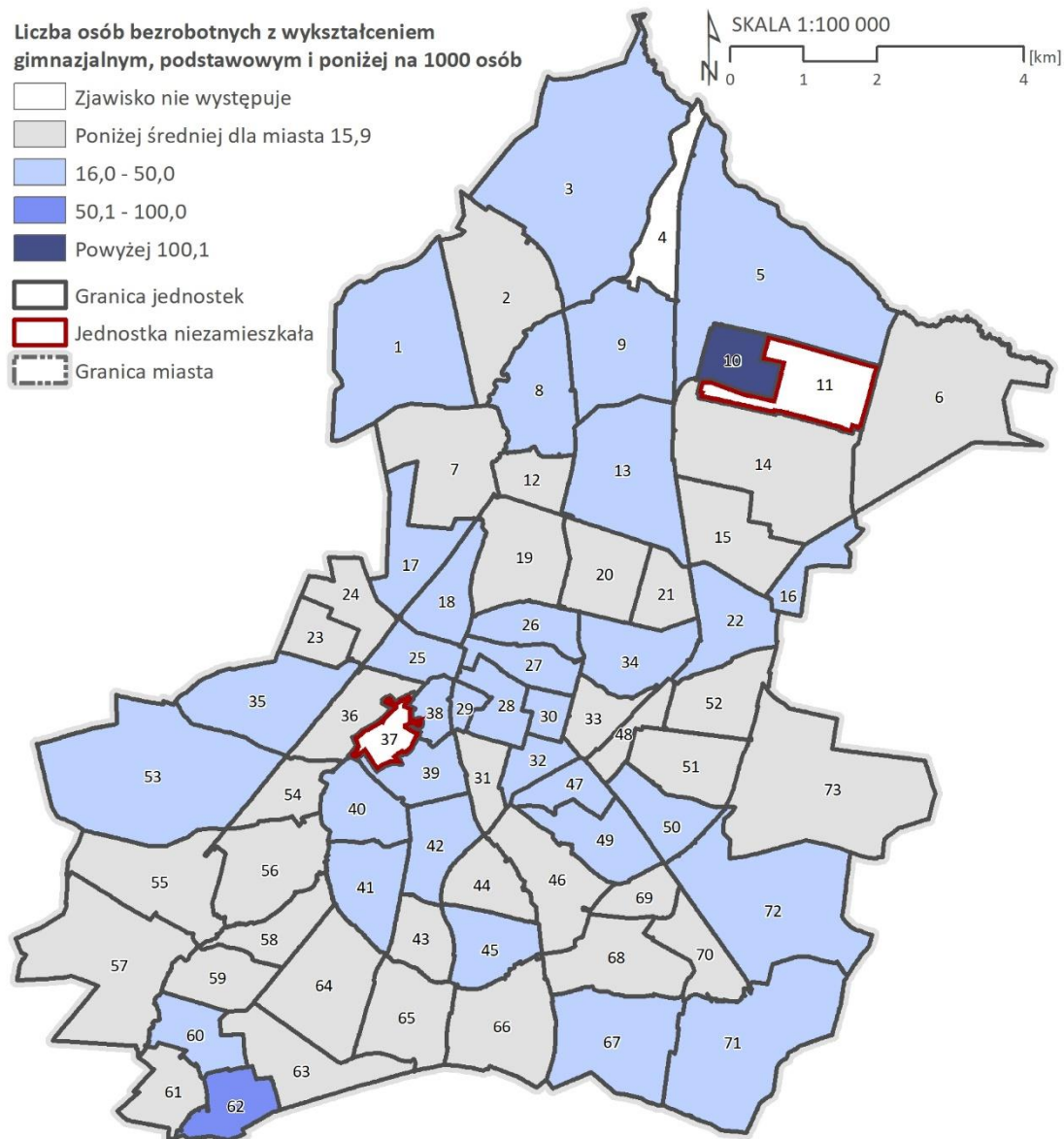
W jednostkach nr 13, 22, 28, 29, 42, 47, 49 oraz 50 wskaźnik osiągnął wartość w przedziale od 25,1 do 45, zaś w jednostkach nr 1, 2, 7, 24, 25, 27, 30, 31, 32, 35, 44, 45, 53, 54, 59, 66, 68, 69, 70 oraz 71 wartości wskaźnika odbiegają od średniej dla miasta w najmniejszym stopniu i mieszczą się w przedziale od 14,3 do 25. W pozostałych jednostkach liczba wyrejestrowań z CEIDG w latach 2018-2020 na 1000 osób jest mniejsza od średniej dla miasta. Dokładny rozkład zjawisko przedstawiono na powyższej mapie.

Rys. 20. Wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych w CEIDG podmiotów gospodarczych na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Wskaźnik liczby nowych zarejestrowań w CEIDG na 1000 osób (za lata 2018-2020) określa zdolność lokalnej społeczności do prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek, a tym samym podejmowanie ryzyka gospodarczego. Najniższą wartość wskaźnik przyjął w jednostkach nr 5 (1,5), 9 (3,9) i 58 (2,6). W jednostce nr 5 wartość wskaźnika jest ponad ośmiokrotnie niższa niż średnia dla miasta wynosząca 13,4. Warto zauważyć, że w jednostkach zamieszkałych nr 4, 10 i 63 analizowane zjawisko w ogóle nie występuje.

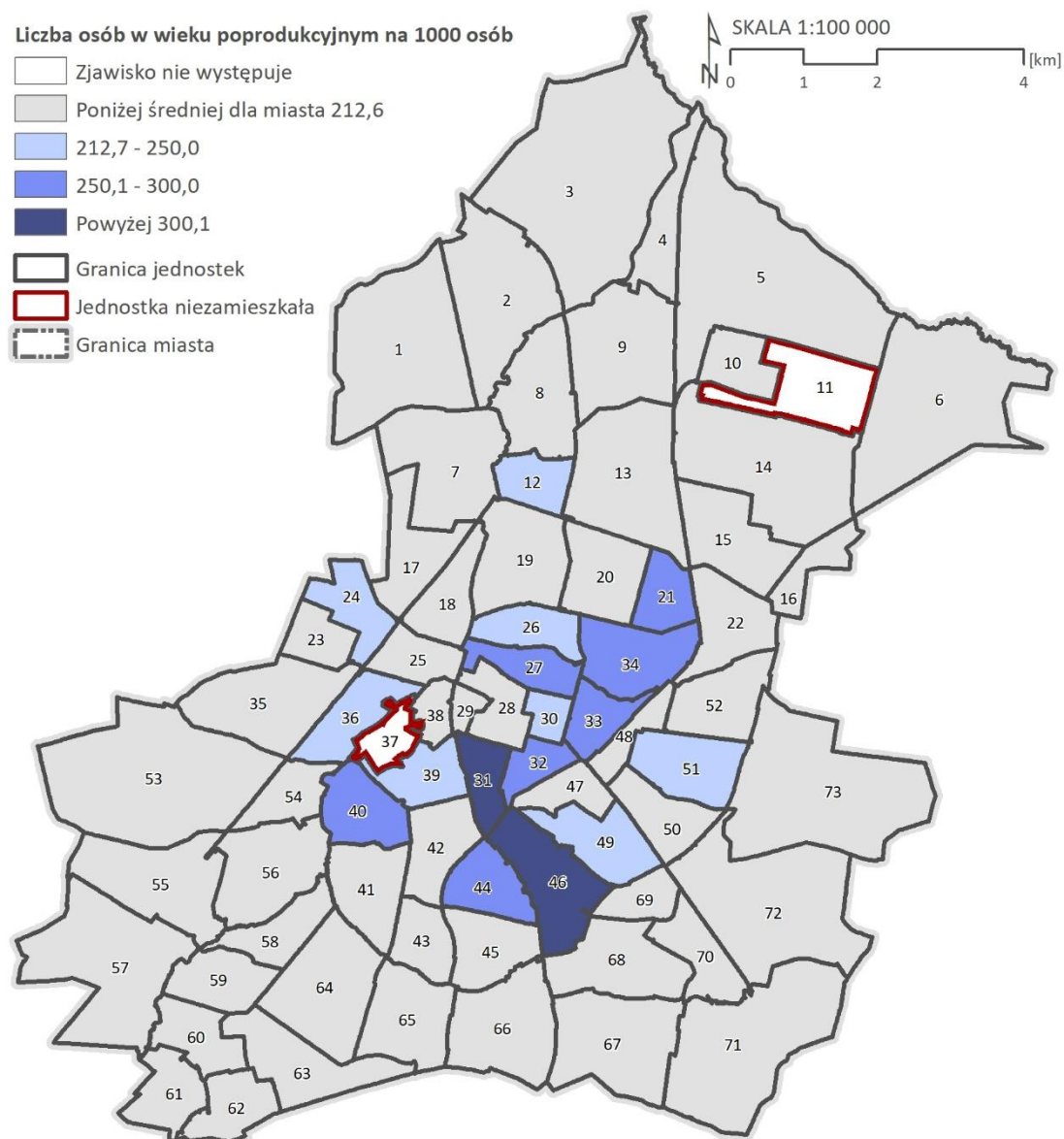
W jednostkach nr 17, 21, 38, 43, 46, 55, 59, 61, 65, 67 oraz 71 wskaźnik osiągnął wartość w przedziale od 4,6 do 9,0, a w jednostkach nr 6, 13, 14, 31, 34, 39, 40, 44, 49, 56, 62, 64, 68, 69, 70 i 72 wartości wskaźnika są najbliższe średniej dla miasta i mieszczą się w przedziale od 9,1 do 13,4. W pozostałych jednostkach liczba nowych zarejestrowań w CEIDG w latach 2018-2020 na 1000 osób jest większa niż średnia dla miasta. Dokładny rozkład zjawisko przedstawiono na powyższej mapie.

Rys. 21. Wskaźnik bezrobotnych z najniższym wykształceniem na 1000 osób
Źródło: opracowanie własne.

Analizie poddano również wskaźnik dotyczący liczby osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem (gimnazjalnym, podstawowym i poniżej) na 1000 osób. Wskaźnik ten obrazuje liczbę osób, które nie posiadają kwalifikacji poświadczonych dyplomem do wykonywania jakiegokolwiek zawodu. Tym samym zjawisko to jest niekorzystne z punktu widzenia procesów rozwoju lokalnego, w szczególności w odniesieniu do uwarunkowań lokalnego rynku pracy. Najwyższą wartość wskaźnik osiągnął w jednostce nr 10 wynosząc 1157,9. Jest to wartość wielokrotnie przekraczająca wartość średnią dla miasta wynoszącą 15,9. W jednostce nr 62 wskaźnik osiągnął wartość w przedziale od 50,1 do 100, a w 33 jednostkach, zaznaczonych na mapie kolorem jasnoniebieskim, wartości wskaźnika najmniej odbiegają od średniej dla miasta i zawierają się w przedziale od 16,0 do 50,0.

Tylko w jednej zamieszkałej jednostce zjawisko to w ogóle nie występuje – nr 4. W pozostałych 34 jednostkach, które stanowią blisko 47% powierzchni miasta, liczba osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem na 1000 osób jest mniejsza niż średnia dla miasta. Dokładny rozkład zjawisko przedstawiono na powyższej mapie.

Rys. 22. Wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Ostatnim zjawiskiem poddanym analizie w sferze gospodarczej jest liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 osób. Wskaźnik ten ilustruje bariery potencjału rynku pracy do rozwoju lokalnej gospodarki. Jednym z podstawowych problemów ekonomicznych starzejących się społeczeństw jest zmniejszanie się zasobów siły roboczej, a w konsekwencji zmniejszenie wpływów do budżetu z tytułu podatków.

Najwyższą wartość wskaźnik osiągnął w jednostkach nr 31 (315,6) i 46 (308,7), przewyższając średnią wartość dla miasta o około 100. W siedmiu centralnych jednostkach miasta także odnotowano sytuację kryzysową, a wartość wskaźnika waha się tam w granicach od 252,4 do 288,4. W jednostkach o numerach 12, 24, 26, 30, 36, 39, 49, 51 wartość wskaźnika nadal wykazuje wartość wyższą niż średnia dla miasta. W pozostałych 54 jednostkach, które stanowią blisko 74% powierzchni miasta, liczba osób w wieku poprodukcyjnym nie przekracza wartości referencyjnej, co należy uznać za sytuację pozytywną. Dokładny rozkład zjawisko przedstawiono na powyższej mapie.

3.7. SFERA ŚRODOWISKOWA

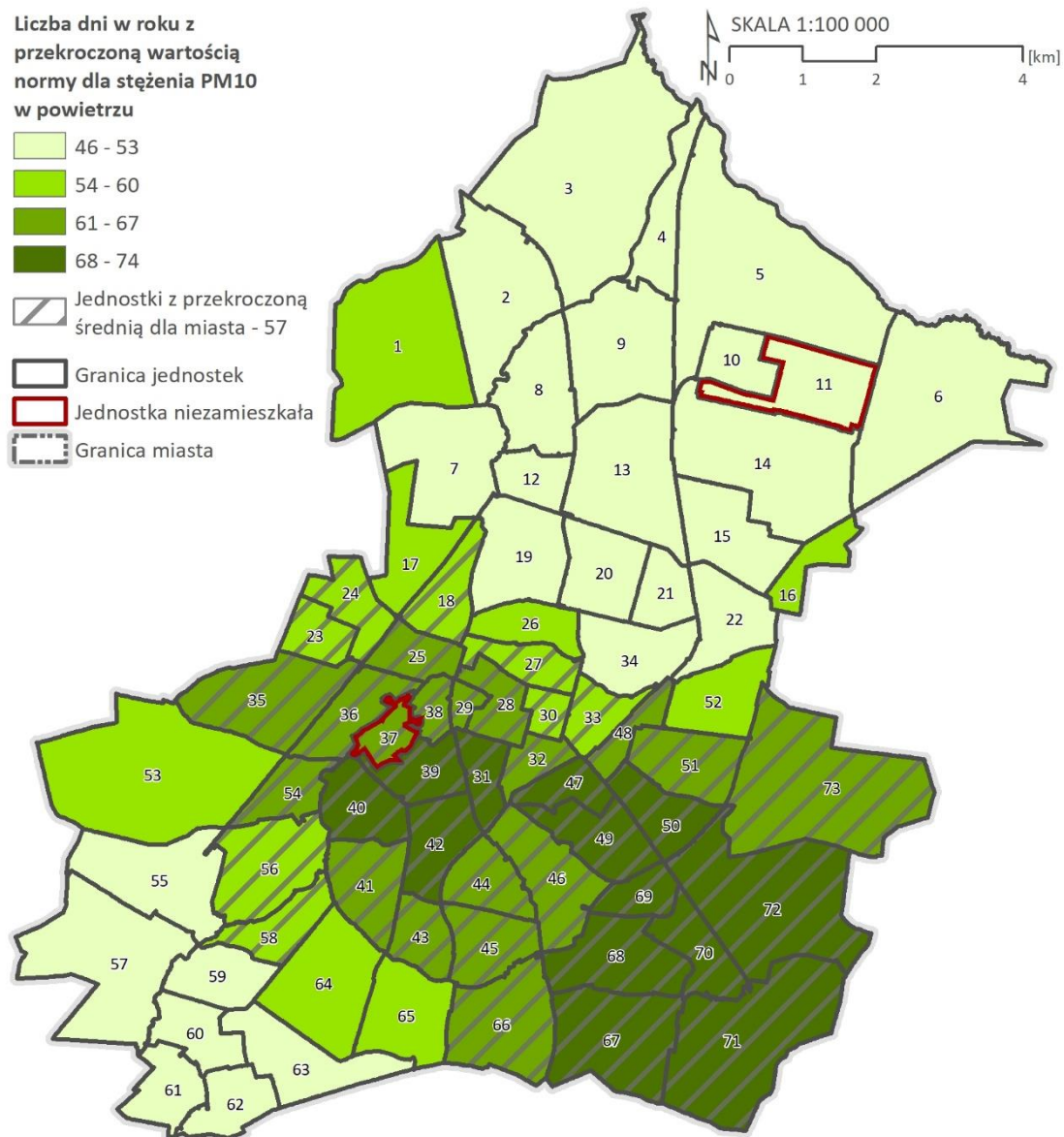
Do analizy podsystemu środowiskowego wzięto pod uwagę 3 wskaźniki ilustrujące jakość powietrza w Radomiu oraz problem występowania niebezpiecznych odpadów, obniżających standardy jakości środowiska.

Tab. 23. Zestawienie wskaźników sfery środowiskowej

ID jednostki	Liczba dni w roku z przekroczoną wartością normy dla stężenia PM10 w powietrzu	Powierzchnia wyrobów zawierających azbest w powierzchni jednostki	Powierzchnia terenów, na których stwierdzono obecność odpadów niebezpiecznych w powierzchni jednostki
1.	54	0,6	1,2
2.	51	0,4	0
3.	49	0,3	1,2
4.	48	0	0
5.	48	3,0	0
6.	50	1,6	0
7.	53	1,0	0
8.	48	9,8	0
9.	50	0,3	0
10.	51	0	0
11.	51	1,0	0
12.	49	0,5	0
13.	48	1,0	0
14.	52	0,6	0
15.	51	0,2	4,6
16.	54	0,8	0
17.	56	0,2	0
18.	57	1,1	0
19.	51	0,6	0,2
20.	46	1,0	0
21.	48	4,0	0
22.	53	0,9	0
23.	59	0	0
24.	59	0,9	0
25.	61	2,1	0
26.	53	0,5	0
27.	57	5,2	0
28.	62	2,3	0
29.	62	1,5	0
30.	60	0	0
31.	68	0,2	0,2
32.	66	0,6	0,1
33.	59	0,4	0
34.	52	2,4	0
35.	60	1,7	0
36.	63	0,5	0,4
37.	67	0	2,0
38.	64	0,4	8,9
39.	74	1,6	1,3
40.	74	1,2	0
41.	65	0,3	0
42.	71	1,2	0,2
43.	60	9,1	0
44.	66	5,4	5,0
45.	65	0,6	0

46.	67	8,8	0
47.	68	8,2	0,4
48.	60	1,5	1,5
49.	70	2,3	0
50.	71	2,1	0
51.	63	0,3	0
52.	56	1,1	0
53.	56	1,5	0
54.	65	1,9	0
55.	52	0,1	4,8
56.	60	0,9	0
57.	51	0,6	0
58.	57	0,5	0
59.	53	0,1	0
60.	52	0	0
61.	52	0,6	0
62.	52	0	0,1
63.	53	0	0
64.	56	0,2	0
65.	57	2,2	0
66.	64	0,6	0
67.	69	0,3	0
68.	70	1,4	0
69.	73	0,8	0
70.	74	2,1	0
71.	70	1,3	0
72.	72	1,3	0
73.	62	0,9	0
Średnia miasta	57	1,4	0,4

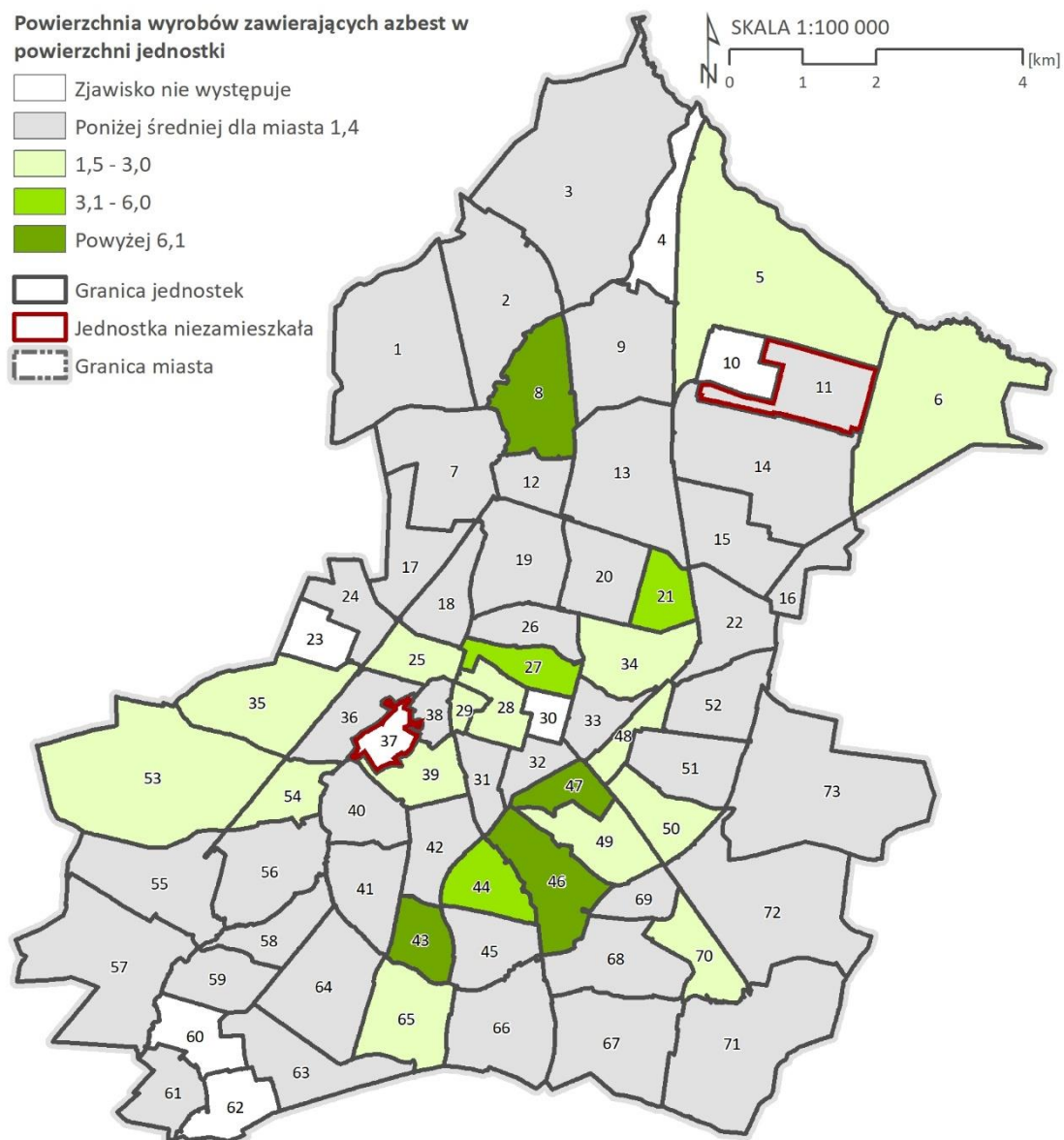
Źródło: opracowanie własne.

Rys. 23. Wskaźnik jakości powietrza – liczba dni w roku z przekroczoną wartością normy stężenia pyłu PM10
Źródło: opracowanie własne.

Wskaźnik liczby dni w roku z przekroczoną wartością normy dla stężenia pyłu zawieszonego PM10 obrazuje zagrożenie dla zdrowia mieszkańców wynikające z zanieczyszczenia powietrza substancjami toksycznymi jak np. benzopireny, dioksyny i furany. W przypadku PM10 dopuszczalne dobowe stężenie pyłu wynosi $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a w skali roku kalendarzowego nie powinno być ono przekroczone więcej niż 35 razy. Analizując dane z systemu Airly należy zauważyć, że normy jakości powietrza zostały przekroczone w całym mieście. W jednostkach, w których problem z zanieczyszczeniem powietrza jest najmniejszy, problem z przekroczeniem normy pyłu PM10 wystąpił przez 46-53 dni w roku.

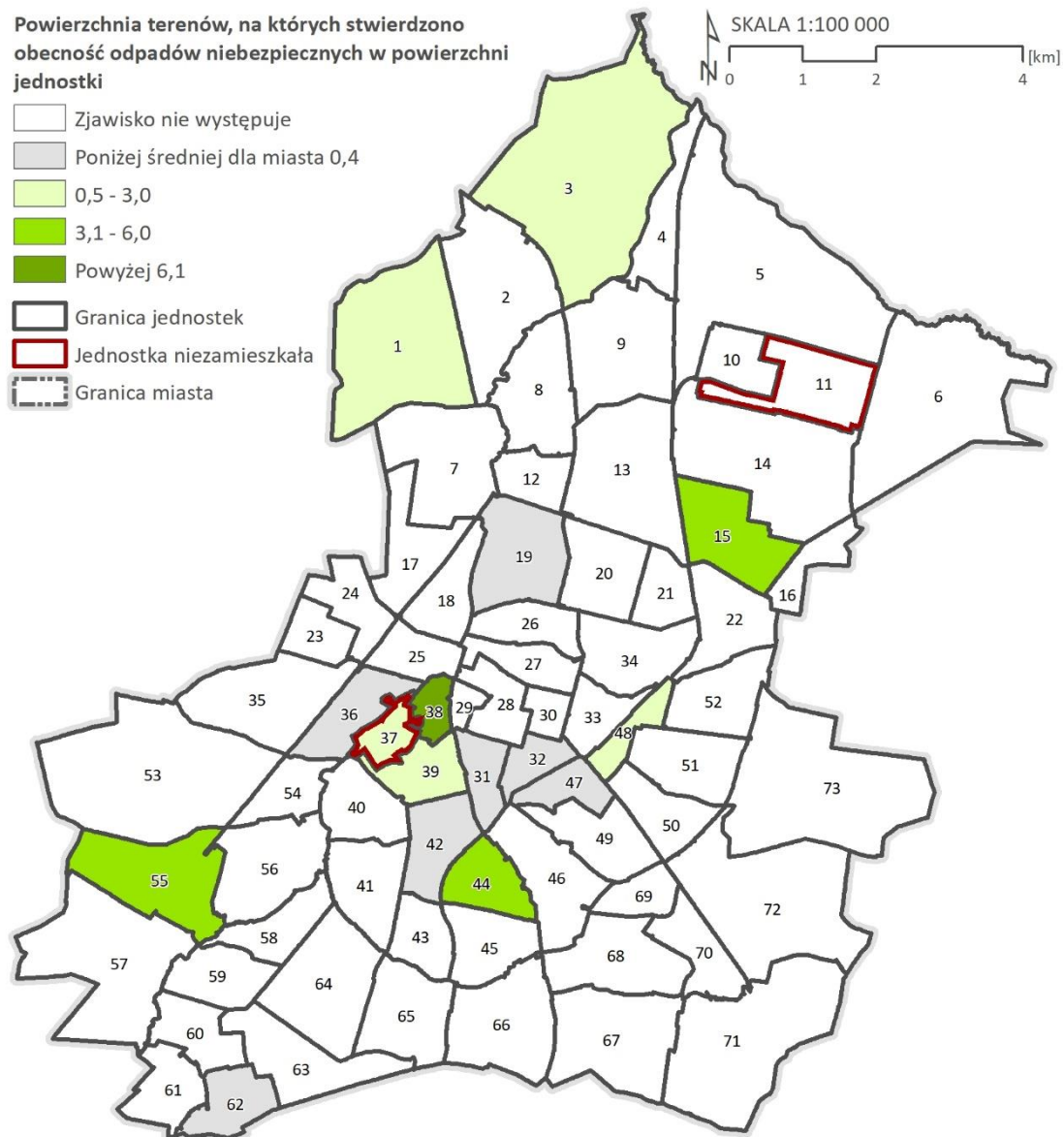
Największą liczbę dni w roku o wysokim stężeniu pyłu zawieszonego PM10 odnotowano w jednostkach nr 31(68), 39(74), 40(74), 42(71), 47(68), 49(70), 50(71), 67(69), 68(70), 69(73), 70(74), 71(70) oraz 72(72). Zarówno w tych jednostkach, jak i w jednostkach nr 18, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 41, 43, 44, 45, 46, 48, 51, 54, 56, 58, 66 i 73 przekroczone średnią dla miasta, która wynosi 57. Dokładny rozkład analizowanego zjawiska przedstawiono na powyższej mapie.

Rys. 24. Wskaźnik udziału powierzchni wyrobów zawierających azbest w powierzchni jednostki
 Źródło: opracowanie własne.

Wyroby zawierające azbest stanowią poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi. Azbest jest zaliczany do dziesięciu najgroźniejszych substancji zanieczyszczających na ziemi i znajduje się w wykazie Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej jako niebezpieczna substancja chemiczna o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla człowieka. Wskaźnik powierzchni wyrobów azbestowych przybiera najwyższe wartości w jednostkach nr 8(9,79), 43(9,07), 46(8,81) i 47(8,16), w których średnia dla miasta równa 1,38 została przekroczona co najmniej sześciokrotnie.

W jednostkach nr 21 i 27 powierzchnia zawierająca azbest zawiera się w przedziale 3,1 do 6,0, zaś w jednostkach nr 5, 6, 25, 28, 29, 34, 35, 39, 48, 49, 50, 53, 54, 65 i 70 wskaźnik przyjął wartość w przedziale 1,5 do 3,0. W jednostkach nr 4, 10, 23, 30, 37, 60 oraz 62 obiekty zawierające odpady niebezpieczne w ogóle nie występują. W pozostałych jednostkach wartość wskaźnika nie przekracza średniej dla miasta. Dokładny rozkład analizowanego zjawiska przedstawiono na powyższej mapie.

Rys. 25. Wskaźnik udziału powierzchni terenów, na których stwierdzono obecność odpadów niebezpiecznych, w powierzchni jednostki
 Źródło: opracowanie własne.

Ostatnim badanym zjawiskiem w sferze środowiskowej jest wskaźnik udziału powierzchni terenów, na których stwierdzono obecność odpadów niebezpiecznych - w powierzchni jednostki. Wskaźnik ten występuje w tych jednostkach, w których znajdują się obiekty poprodukcyjne, gdzie prowadzono wcześniej działalność garbarską, emitującą wiele zanieczyszczeń powodujących zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz środowiska. Największa powierzchnia tych terenów w odniesieniu do średniej dla miasta równej 0,35 znajduje się w jednostce nr 38 (8,94).

W jednostkach nr 15, 44 i 55 wskaźnik zawiera się w przedziale 3,1 do 6,0, zaś w jednostkach nr 1, 3, 37, 39 oraz 48 wskaźnik przyjął wartość w przedziale 0,5 do 3,0. W jednostkach nr 19, 31, 32, 36, 42, 47 oraz 62 wskaźnik nie przekroczył średniej dla miasta. W pozostałych jednostkach analizowane zjawisko nie występuje. Dokładny rozkład analizowanego zjawiska przedstawiono na powyższej mapie.

3.8. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

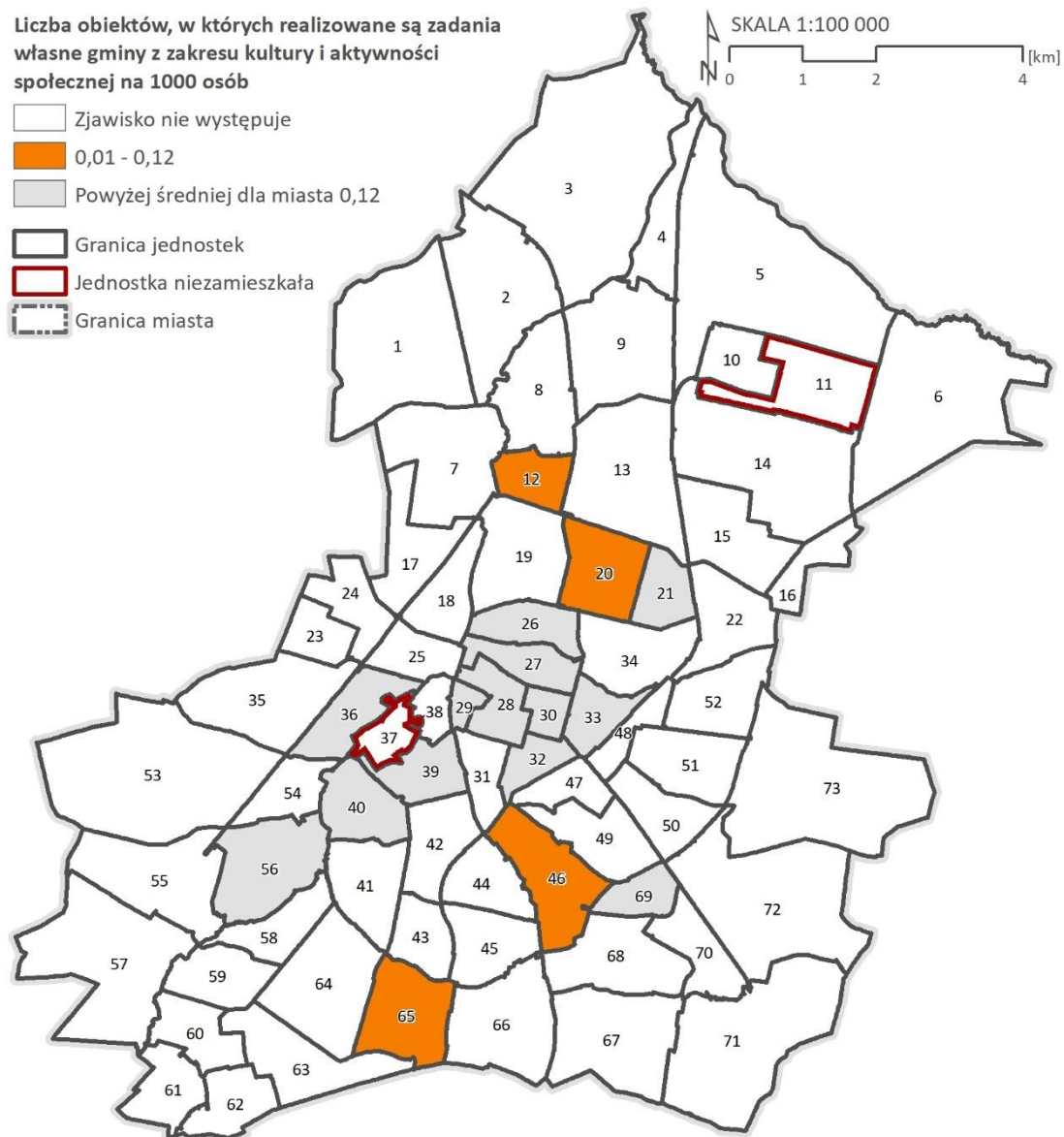
W analizie podsystemu przestrzenno-funkcjonalnego wykorzystano 6 wskaźników odnoszących się do problemów zdiagnozowanych w strukturze zabudowy Radomia.

Tab. 24. Zestawienie wskaźników sfery przestrzenno-funkcjonalnej

ID jednostki	Liczba obiektów, w których realizowane są zadania własne gminy z zakresu kultury i aktywności społecznej na 1000 osób	Liczba budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej na 1000 osób	Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 1000 osób	Liczba przystanków komunikacji publicznej dostosowanych do osób o szczególnych potrzebach w łącznej liczbie przystanków	Długość ścieżek rowerowych w m na 1000 osób	Powierzchnia terenów zieleni urządzonej w na 1000 osób
1.	0	0	0	0	0	0
2.	0	0	1,2	0	435,0	0
3.	0	0	0	0	2122,1	0
4.	0	0	0	0	0	0
5.	0	0	0	0	1556,3	0
6.	0	0	0	0,4	0	0
7.	0	0	1,5	0,2	0	0
8.	0	0	0	0	1131,6	0
9.	0	0	0	0	2400,7	0
10.	0	52,6	0	0,2	0	0
11.	Jednostka niezamieszкана					
12.	0,1	0	0	0,4	273,4	0,40
13.	0	0	0	0	5110,3	0
14.	0	0	0	0	820,3	0
15.	0	0	0	0,5	18443,4	0
16.	0	0	0	0,4	2385,8	0
17.	0	0	0	0	0	0
18.	0	0	0	0,4	0	0,95
19.	0	0	1,2	0	3584,3	0,39
20.	0,1	0	0	0	128,1	0,63
21.	0,2	0	0	0	142,7	0
22.	0	0	1,7	0,4	2605,1	0
23.	0	0	0	0	2252,8	0
24.	0	0	1,0	0,4	11,8	0
25.	0	0,3	10,1	0,7	185,7	3,04
26.	0,3	0	0,3	0,5	251,8	0,81
27.	0,3	0,6	12,5	1,4	579,4	0,05
28.	0,4	1,1	34,6	0,7	20,5	0,78
29.	0,8	2,3	65,3	0	44,1	0,82
30.	0,7	1,0	32,4	0	0	3,11
31.	0	0	3,6	0,2	606,8	2,14
32.	0,2	0,5	13,4	0,5	145,3	0,47
33.	0,2	0,2	6,4	0	90,7	1,19
34.	0	0	0,3	0,7	211,3	0
35.	0	1,2	0,3	1,4	161,8	0
36.	0,2	0,4	2,1	0,2	523,2	0
37.	Jednostka niezamieszкана					
38.	0	1,3	23,3	0,4	968,4	1,57
39.	0,3	0,5	3,8	0,9	350,3	0
40.	0,3	0	0,3	0	558,7	1,19
41.	0	2,5	2,5	0,5	1787,3	0
42.	0	0	0	0	715,4	0

43.	0	0	0	0,5	325,0	0
44.	0	0	0,3	0,4	154,5	0
45.	0	0	0	0,4	565,3	2,17
46.	0,1	0	0,1	0	435,2	0,37
47.	0	2,2	9,4	0	509,4	2,20
48.	0	2,9	23,4	0	181,0	0
49.	0	1,2	3,0	0	1108,0	0
50.	0	0,6	10	0	660,5	0
51.	0	0	1,2	0	748,4	0
52.	0	0	5,8	0	10261,4	0
53.	0	0	0	0	563,3	0
54.	0	0	0	0	254,2	0
55.	0	0	2,5	0,4	0	0
56.	0,3	0	0	0	101,6	0
57.	0	0	1,7	0,4	1029,1	0
58.	0	0	0	0	0	0
59.	0	0	2,1	0	0	0
60.	0	0	5,5	0	0	0
61.	0	0	3,0	0	11,1	0
62.	0	16,5	0	0	3294,3	0
63.	0	0	0	0	12076,8	0
64.	0	0	0	0	441,0	0
65.	0,1	0	0	0	641,4	0,60
66.	0	0	0	0	173,3	0
67.	0	0	0	0	0	0
68.	0	0	0	0	796,6	0
69.	0,3	0	0,3	0	669,8	0
70.	0	0	0	0	450,6	0
71.	0	0	0	0	1334,4	0
72.	0	0	0,7	0	79,3	0
73.	0	0	0	0	611,5	0
Średnia miasta	0,12	0,3	3,6	13,2	472,4	0,46

Źródło: opracowanie własne.

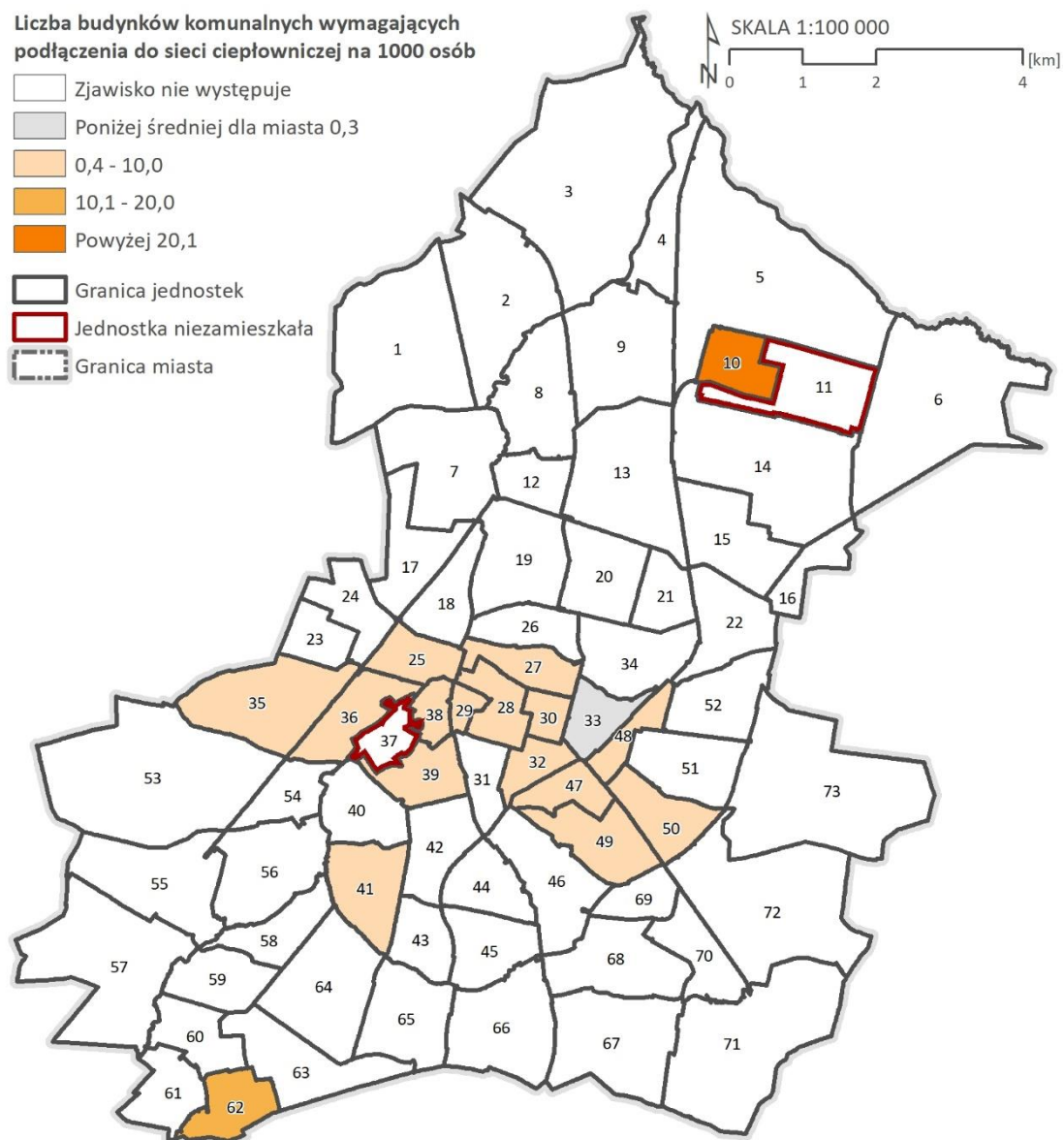
Rys. 26. Wskaźnik liczby obiektów, w których realizowane są zadania własne gminy z zakresu kultury i aktywności społecznej na 1000 osób

Źródło: opracowanie własne.

Prowadzenie obiektów wspierających działania społeczne i upowszechniających kulturę w mieście jest niezbędne do prawidłowego rozwoju społecznego i kulturalnego jego mieszkańców, dlatego wysoka wartość wskaźnika świadczy o pozytywnej sytuacji w jednostce.

Analiza danych pokazuje, że omawiane obiekty występują w 17 jednostkach Radomia, co stanowi jedynie 24% obszaru miasta. W pozostałych 54 jednostkach (jednostki 37 i 11 jako niezamieszkałe nie są brane pod uwagę) wartość analizowanego wskaźnika wynosi 0, co należy uznać za sytuację kryzysową.

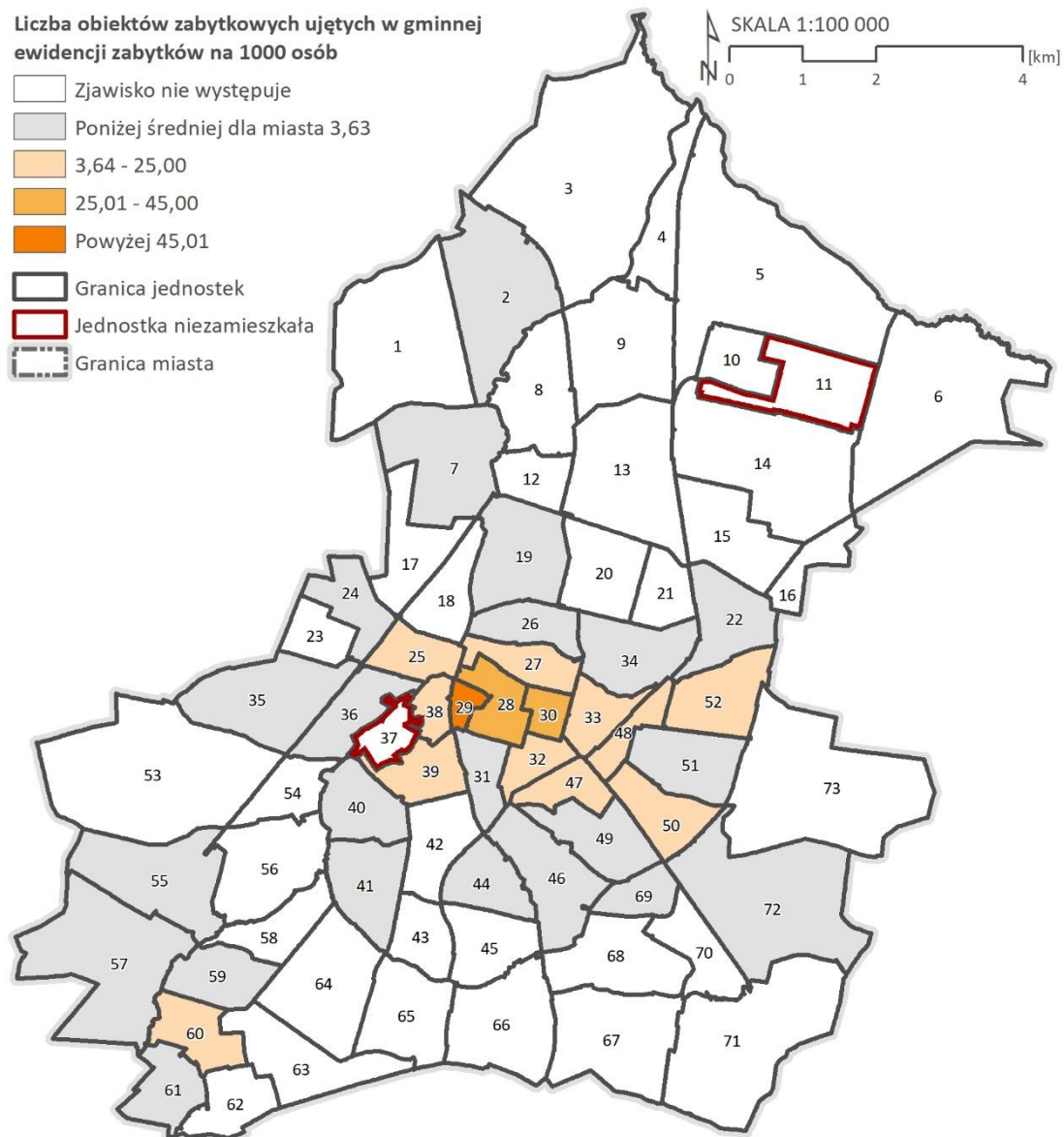
Kumulacja tego zjawiska występuje w centrum Radomia, a mianowicie w jednostkach 26, 27, 28, 29 i 30, gdzie wartość wskaźnika wynosi kolejno: 0,31; 0,28; 0,44; 0,75; 0,67. Pozytywną sytuację odnotowuje się również w jednostce 69, w której znajduje się intensywna zabudowa jednorodzinna, a wartość omawianego wskaźnika wynosi 0,35. Jednostki o numerach 12, 20, 46 i 65 charakteryzują się bardzo niską wartością wskaźnika, nieprzekraczającą średniej dla miasta (0,12).

Rys. 27. Wskaźnik liczby budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej na 1000 osób
Źródło: opracowanie własne.

Wobec stwierdzonej niskiej jakości powietrza atmosferycznego w Radomiu, wywołanego niską emisją pochodzącą ze spalania paliw stałych, w sferze przestrzenno-technicznej należy poddać analizie problem zasięgu sieci ciepłowniczej. Wybrano do tego celu wskaźnik liczby budynków komunalnych nieposiadających podłączenia do sieci ciepłowniczej, obrazujący niewystarczające wyposażenie najstarszej zabudowy, wchodzącej w skład gminnego zasobu, w tę kluczową infrastrukturę techniczną. Powyższa mapa obrazuje rozkład omawianego wskaźnika na obszarze Radomia. Sytuację kryzysową odnotowano w 17 jednostkach. Wskaźnik osiągnął najwyższą wartość w jednostce 10 i wyniósł 52,6, co stanowi 175-krotność średniej dla miasta. W kolejnej jednostce nr 62 wskaźnik osiągnął wartość 16,5. Wartość wskaźnika w pozostałych jednostkach waha się od 0,33 do 2,9. W jednostce 33 wskaźnik osiągnął wartość poniżej średniej dla miasta.

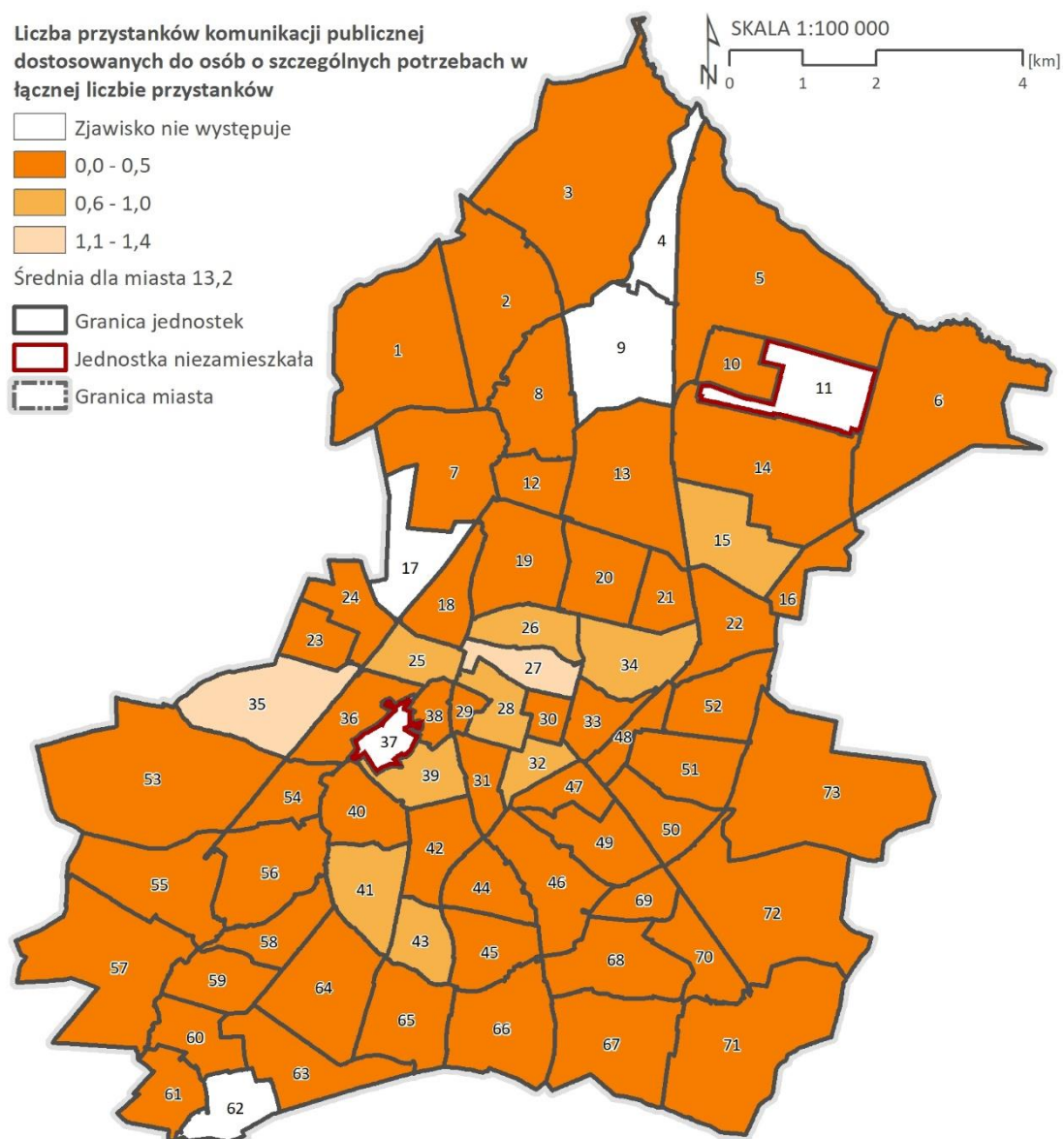
W 53 jednostkach zjawisko braku podłączenia budynków komunalnych do sieci ciepłowniczej nie występuje ze względu na brak występowania zasobu komunalnego.

Rys. 28. Wskaźnik liczby obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Nagromadzenie obiektów zabytkowych w jednostce zostało potraktowane jako dodatkowy wskaźnik w sferze przestrzennej. Obiekty zabytkowe są jednym z najistotniejszych potencjałów w procesie rewitalizacji. Jednocześnie nagromadzenie takich obiektów, zwłaszcza w sytuacji zaniedbań remontowych, sprawia niejednokrotnie, że obszary te stanowią miejsca koncentracji problemów związanych z ich złym stanem, wywołanym niewystarczającym wyposażeniem w podstawowe instalacje. Kolejnym problemem jest niedostosowanie tych obiektów historycznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

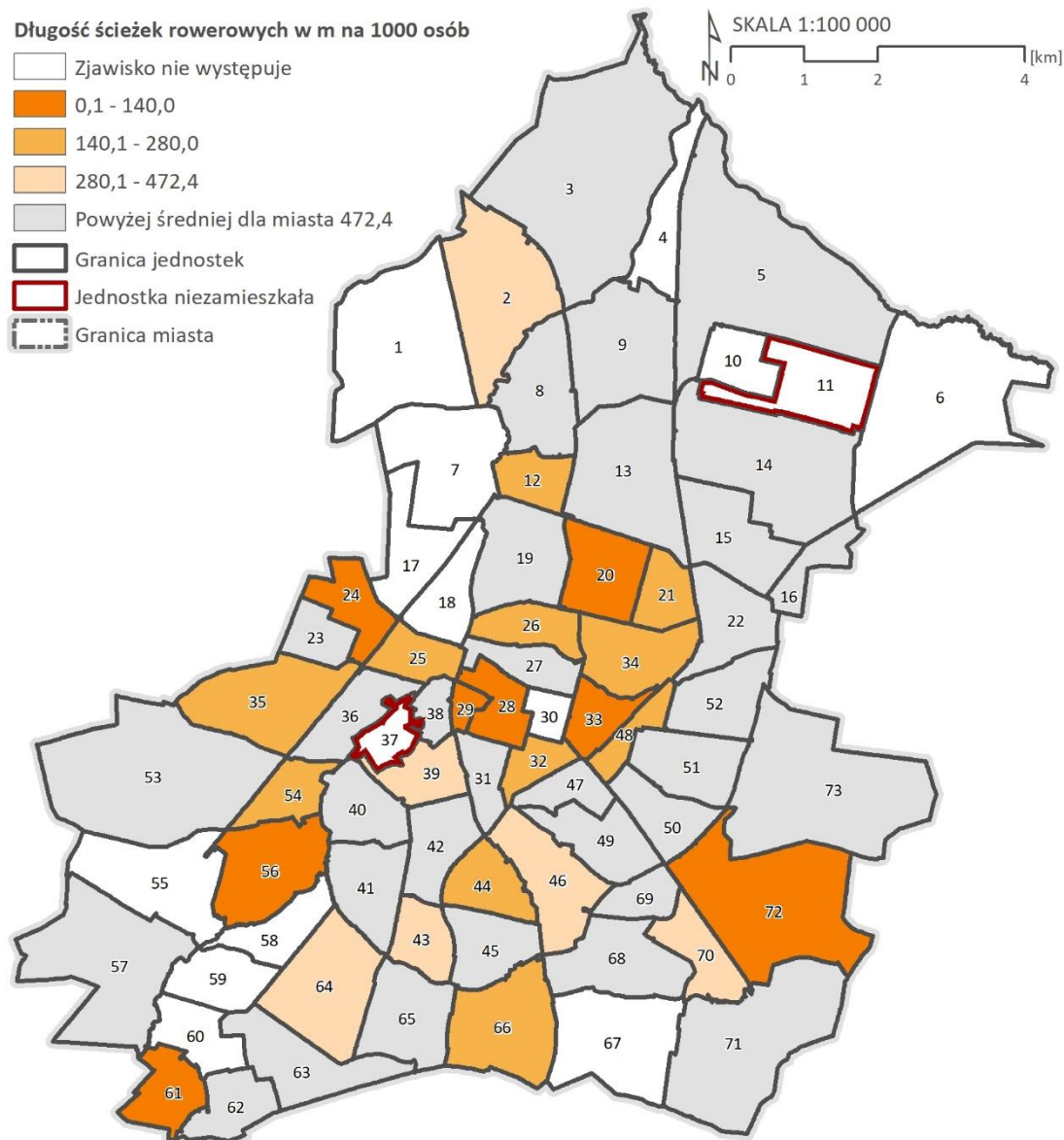
Średnia wartość wskaźnika dla miasta wyniosła 3,63. Przekroczenie tej wartości odnotowano w 14 jednostkach. Największe zagęszczenie takich obiektów przypada na historyczne centrum miasta – w jednostce nr 29 wskaźnik osiągnął wartość 65,3, w jednostkach 28 i 30 – ok. 33. W pozostałych jednostkach, charakteryzujących się wartością wskaźnika powyżej średniej, liczba ta wynosi od 21,4 (nr 38 i 48) do 3,63 (nr 31). W 22 jednostkach wartość wskaźnika jest niższa niż średnia dla miasta, a w 35 jednostkach zjawisko w ogóle nie występuje.

Rys. 29. Wskaźnik przystanków komunikacji publicznej dostosowanych do osób o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności w łącznej liczbie przystanków
 Źródło: opracowanie własne.

Wskaźnik liczby przystanków komunikacji publicznej dostosowanych do osób o szczególnych potrzebach obrazuje problem niedostosowania infrastruktury do wymogów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Występowanie niskiej liczby tego typu przystanków jest zjawiskiem niepożądanym, szczególnie w sytuacji obecności w jednostce wysokiej liczby mieszkańców o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności (np. niepełnosprawni, seniorzy).

Liczba przystanków dostosowanych do osób o szczególnych potrzebach jest bardzo niska w skali miasta, a w czterech zamieszkałych jednostkach (nr 4, 9, 17, 62) zjawisko to nie występuje w ogóle. Wskaźnik osiągnął najwyższą wartość w jednostkach 27 i 35 (1,4). W 45 zamieszkałych jednostkach wartość wskaźnika jest równa 0, co oznacza, że na ponad 60% obszaru miasta nie występuje ani jeden przystanek dostosowany do wymogów w zakresie dostępności.

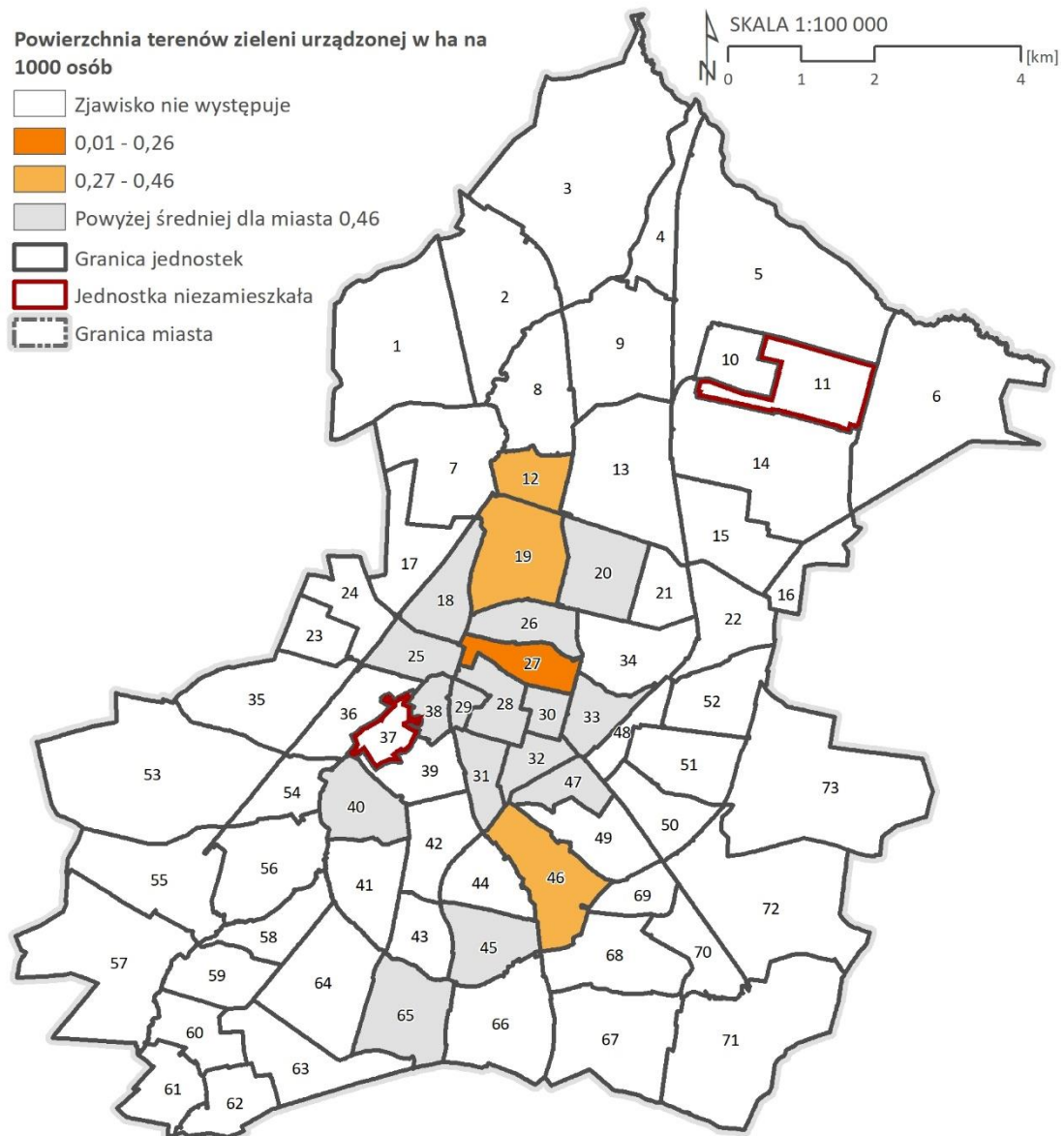

Rys. 30. Wskaźnik długości ścieżek rowerowych na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Wskaźnik długości ścieżek rowerowych na 1000 osób został wybrany do opisu z jednej strony zjawiska poziomu obsługi komunikacyjnej, a z drugiej jakości terenów publicznych, z których korzystają mieszkańcy poszczególnych części miasta. Pożądana jest wysoka wartość wskaźnika w jednostce, świadcząca o lepszych niż przeciętne warunkach do życia.

Infrastruktura ścieżek rowerowych w Radomiu jest wysoko rozwinięta (powyżej średniej) w 33 jednostkach, co stanowi 45% powierzchni miasta. Największą długość ścieżek rowerowych odnotowano w jednostce nr 15, a wartość wskaźnika wyniosła w niej 18 443 m.

W pozostałych 38 jednostkach (z wyłączeniem jednostek niezamieszkałych nr 11 i 37) ze względu na wartość wskaźnika poniżej średniej, bądź ze względu na brak występowania zjawiska, stwierdzono sytuację kryzysową. Jednostkami z najgorzej rozwiniętą infrastrukturą rowerową są jednostki o numerach: 20, 24, 28, 29, 33, 56, 61 i 72, w których wartość wskaźnika wyniosła od 128 m (w jednostce nr 20) do 11 m (w jednostce nr 61).

Rys. 31. Wskaźnik powierzchni terenów zieleni urządzonej w ha na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Wskaźnik terenów zieleni urządzonej na 1000 osób opisuje jakości terenów publicznych, z jakich korzystają mieszkańcy. Występowanie dużej liczby parków, skwerów, zieleni wysokiej świadczy o dobrych warunkach do życia w jednostce, wpływa też na wyższą wartość nieruchomości mieszkaniowych. Tereny zielone pełnią funkcje wypoczynkowe, rekreacyjne, estetyczne, ale także zdrowotne (ochrona przed nawiewaniem pyłów z ulicy).

Średnia wartość wskaźnika wyniosła w Radomiu 0,46. Tereny zieleni urządzonej charakteryzują głównie centrum miasta - najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce nr 30 (3,1). Natomiast niższa niż przeciętna powierzchnia terenów zielonych znajduje się w jednostkach nr 27, 12, 19, 46, co świadczy o niekorzystnych warunkach zamieszkania na tych terenach.

3.9. SFERA TECHNICZNA

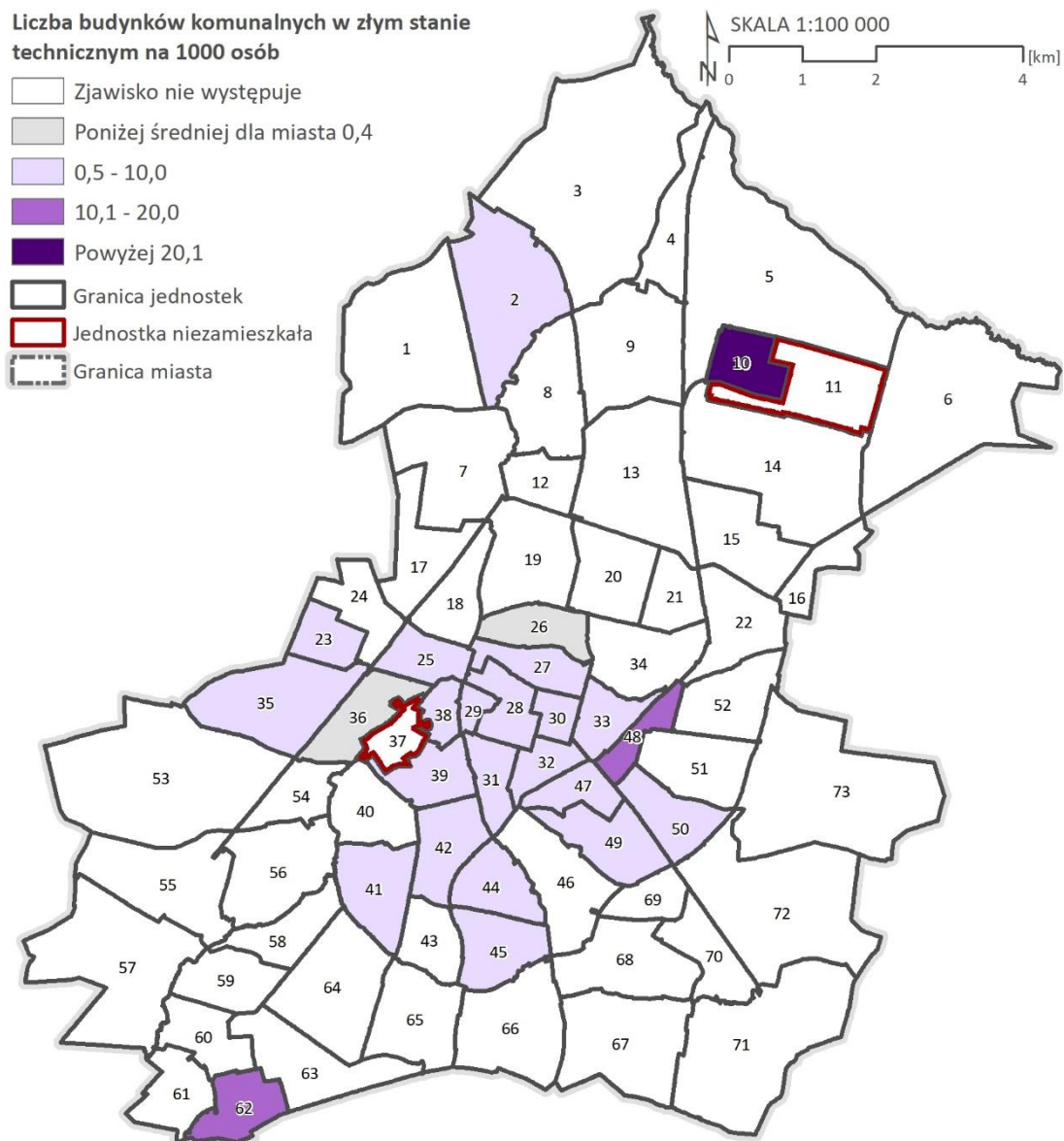
Do analizy podsystemu technicznego wzięto pod uwagę 4 wskaźniki odnoszące się do głównych problemów, które charakteryzują gminną zabudowę mieszkaniową. Komunalny zasób mieszkaniowy obejmuje w dużej mierze najstarszą zabudowę miejską, generującą największe zapotrzebowanie na realizację inwestycji remontowych i modernizacyjnych, skutkujących poprawą jej stanu technicznego.

Tab. 25. Zestawienie wskaźników sfery technicznej

ID jednostki	Liczba budynków komunalnych w złym stanie technicznym na 1000 osób	Liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 r. na 1000 osób	Liczba mieszkań komunalnych nie wyposażonych w łazienkę na 1000 osób	Liczba lokali komunalnych (mieszkalnych i użytkowych) ogrzewanych piecami węglowymi na 1000 osób
1.	0	0	0	0
2.	1,2	1,2	0	5,8
3.	0	0	0	0
4.	0	0	0	0
5.	0	0	0	0
6.	0	0	0	0
7.	0	0	0	0
8.	0	0	0	0
9.	0	0	0	0
10.	52,6	0	815,8	0
11.	Jednostka niezamieszкана			
12.	0	0	0	0
13.	0	0	0	0
14.	0	0	0	0
15.	0	0	0	0
16.	0	0	0	0
17.	0	0	0	0
18.	0	0	0	0
19.	0	0	0	0
20.	0	0	0	0
21.	0	0	0	0
22.	0	0	0	0
23.	5,0	5,0	25,1	30,2
24.	0	0	0	0,5
25.	1,3	2,0	0,7	4,2
26.	0,1	0,1	0	0
27.	1,1	1,1	6,4	12,2
28.	1,3	0,9	14,2	25,9
29.	3,0	4,5	11,3	25,5
30.	1,3	1,0	8,7	16,7
31.	0,8	0,4	4,0	6,9
32.	0,6	0,6	0,8	1,3
33.	0,5	0,5	2,3	7,4
34.	0	0	0	0
35.	1,2	0	21,6	27,1
36.	0,4	0,8	3,3	7,1
37.	Jednostka niezamieszкана			
38.	2,6	1,3	5,2	9,1
39.	0,5	0,8	12,2	20
40.	0	0	0	0,3
41.	2,5	0	50,9	58,5
42.	0,7	0	0	0,7
43.	0	0	0	0

44.	0,9	0,9	1,2	2,7
45.	0,9	0,9	2,3	2,8
46.	0	0	0	0
47.	2,9	1,4	4,3	10,1
48.	11,7	10,2	29,2	49,7
49.	1,2	1,5	5,3	7,4
50.	0,6	0,9	4,1	5,3
51.	0	0	0	0
52.	0	0	0	0
53.	0	0	0	0
54.	0	0	0	0
55.	0	0	0	0
56.	0	0	0	0
57.	0	0	0	0
58.	0	0	0	0
59.	0	0	0	0
60.	0	0	0	0
61.	0	0	0	0
62.	18,6	0	55,8	0
63.	0	0	0	0
64.	0	0	0	0
65.	0	0	0	0
66.	0	0	0	0
67.	0	0	0	0
68.	0	0	0	0
69.	0	0	0	0
70.	0	0	0	0
71.	0	0	0	0
72.	0	0	0	0
73.	0	0	0	0
Średnia miasta	0,4	0,3	2,5	3,5

Źródło: opracowanie własne.

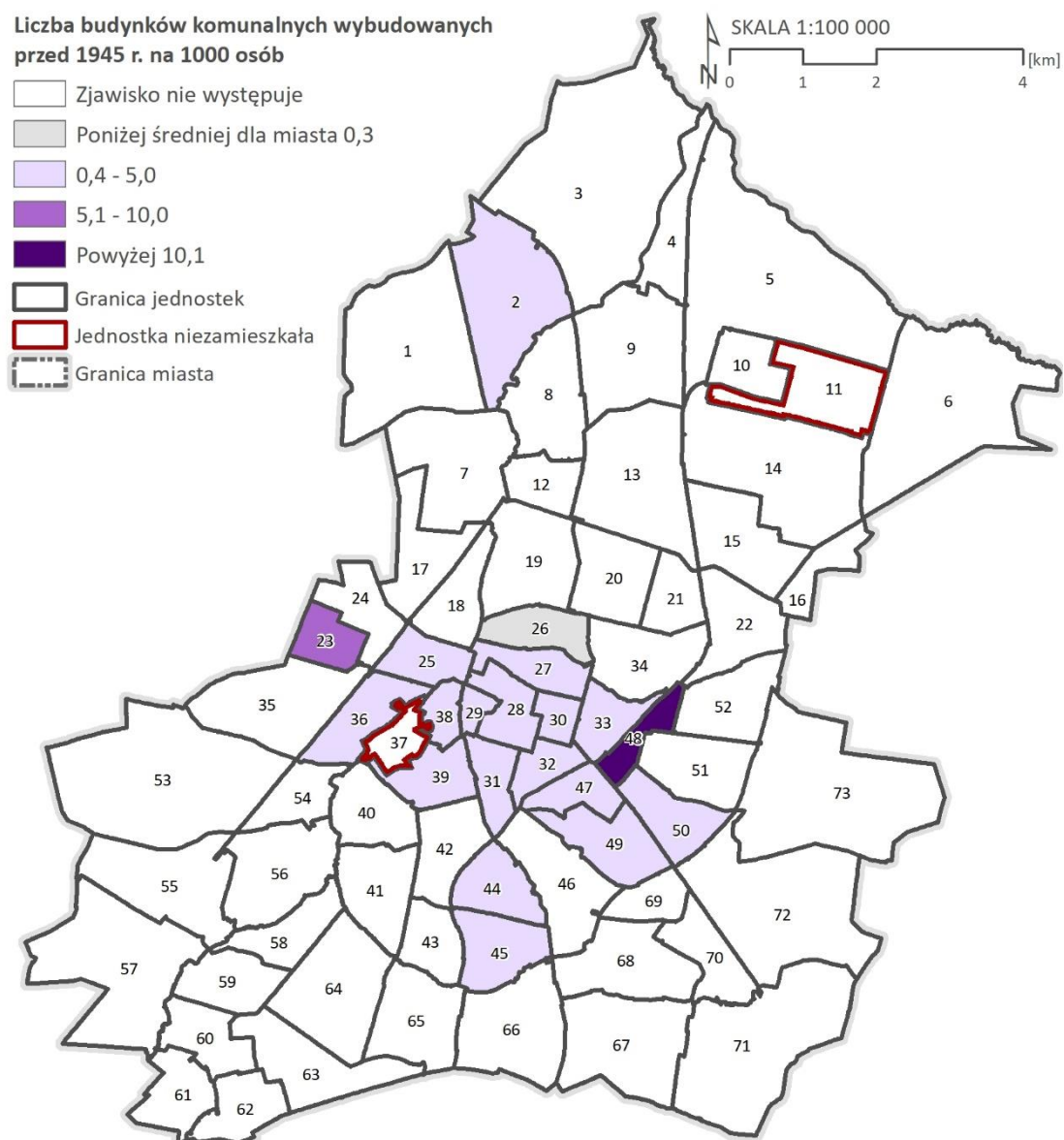

Rys. 32. Wskaźnik liczby budynków komunalnych w złym stanie technicznym na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Liczba budynków komunalnych w złym stanie technicznym na 1000 osób obrazuje skalę degradacji gminnego zasobu mieszkaniowego, a jednocześnie wielkość potrzeb remontowych zgłaszanych przez zarządców. Gminny zasób zlokalizowany jest w dużej mierze w najstarszych dzielnicach miasta, stąd zły stan techniczny obiektów najczęściej wynika z długiego okresu ich eksploatacji.

Wartość referencyjna wskaźnika dla całego miasta wyniosła 0,42. W jednostkach nr 48 i 62 wskaźniki osiągnęły wysokie wartości w przedziale od 10,1 do 20, zaś w jednostkach nr 2, 23, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 38, 39, 41, 42, 44, 45, 47, 49 oraz 50 w przedziale od 0,5 do 10. Najwyższą wartość wskaźnik osiągnął w jednostce nr 10 - 52,63. Jest to wartość wielokrotnie wyższa niż średnia dla miasta wynosząca 0,42. Jednostka nr 10 to osiedle socjalne utworzone na obrzeżach miasta w 2006 r. Na tym terenie kumulują się problemy społeczne, a także występują problemy z dewastacją mienia. Zły stan techniczny obiektów wynika więc tutaj z niewłaściwego ich użytkowania, a nie okresu eksploatacji.

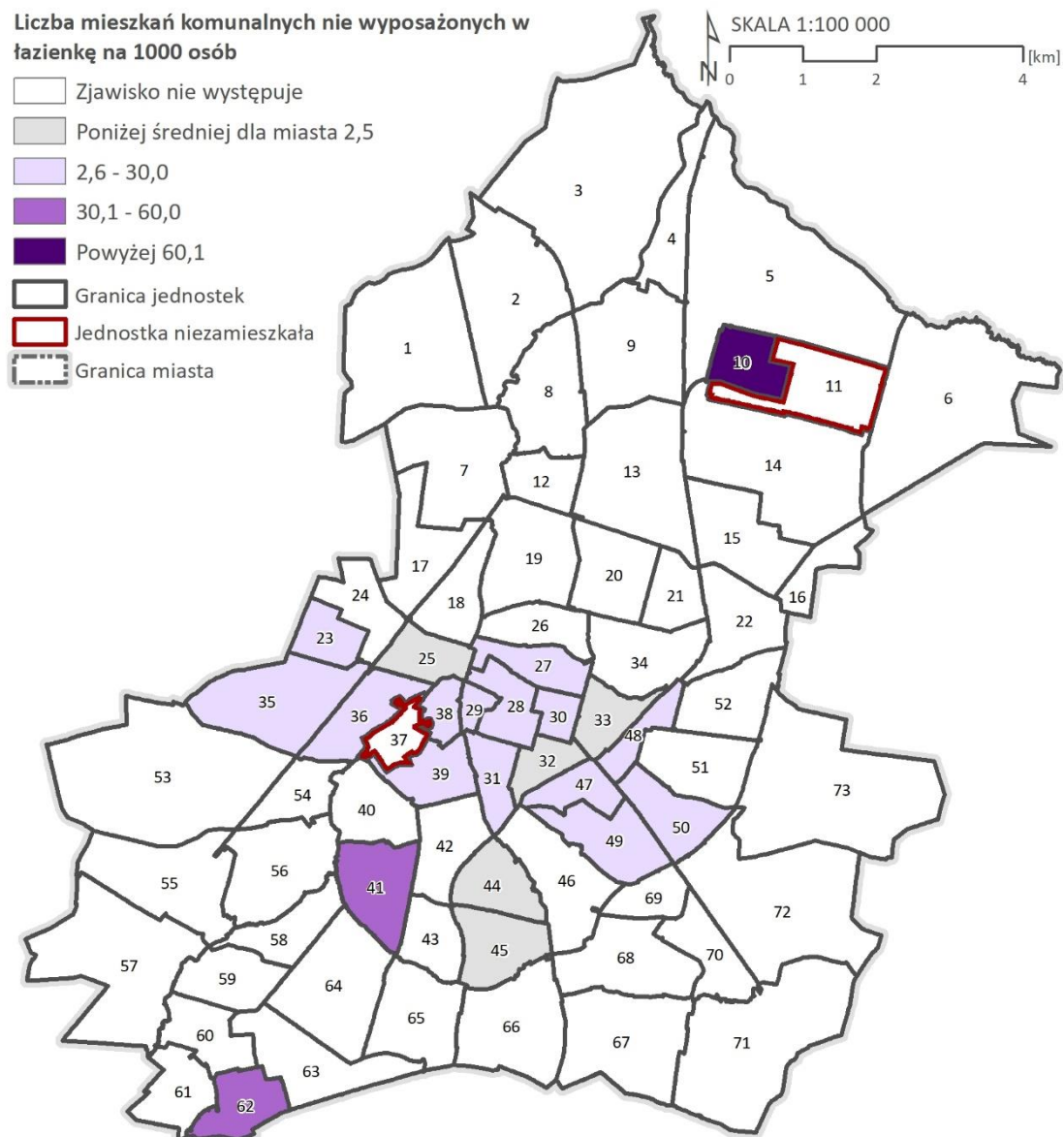
W jednostkach nr 26 i 36 liczba badane zjawisko jest niższe niż średnia dla miasta. W pozostałych jednostkach badane zjawisko w ogóle nie występuje.

Rys. 33. Wskaźnik budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 r. na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne

Liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 r. na 1000 osób obrazuje rozkład w przestrzeni miasta najstarszego gminnego zasobu mieszkaniowego, charakteryzowanego często przez brak rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z niego, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Gminny zasób mieszkaniowy położony jest m.in. w śródmiejskich dzielnicach miasta (zabudowa ścisłego centrum Radomia pochodzi głównie z XIX w., obrzeża centrum stanowi natomiast zabudowa przedwojenna i powojenna oraz współczesna, powstała po 1970 r.).

Wskaźnik najwyższą wartość osiągnął w jednostce nr 48 - 10,23. Jest to wartość wielokrotnie wyższa niż średnia dla miasta równa 0,33. W jednostce nr 23 wskaźnik osiągnął wartość w przedziale od 5,1 do 10, a w jednostkach nr 2, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 36, 38, 39, 44, 45, 47, 49 oraz 50 wskaźniki przyjmują większe niż przeciętna wartości mieszcząc się w przedziale od 0,4 do 5. W jednostce nr 26 liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 r. na 1000 osób jest niższa niż średnia dla miasta. W pozostałych jednostkach zamieszkałych badane zjawisko nie występuje.

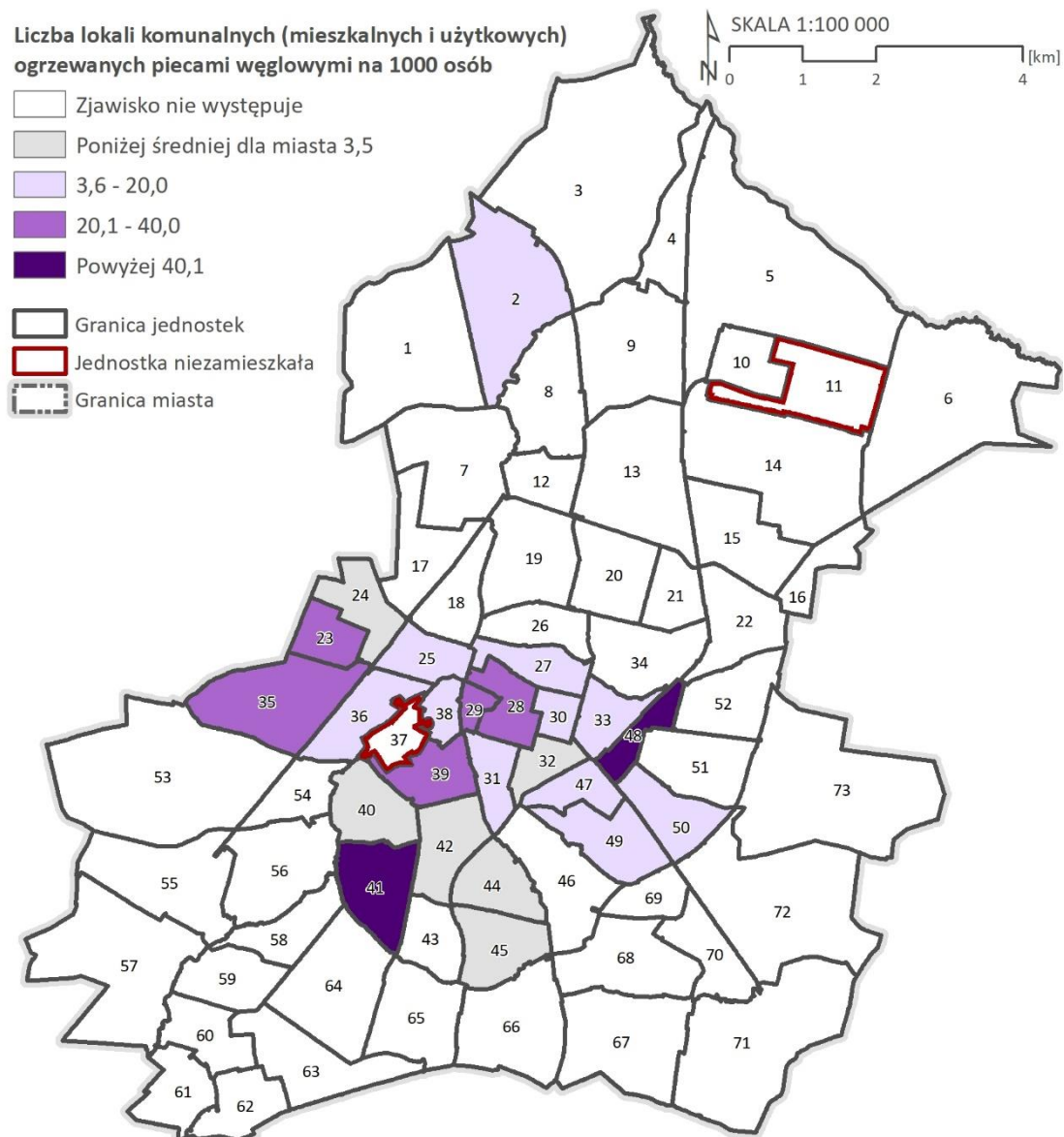

Rys. 34. Wskaźnik liczby mieszkań komunalnych nie wyposażonych w łazienkę na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne.

Liczba mieszkań komunalnych nie wyposażonych w łazienkę na 1000 osób ilustruje występowanie w zasobie gminnym substandardowych lokali, uniemożliwiających efektywne z nich korzystanie. Występowanie w jednostce dużej liczby tych lokali należy uznać za zjawisko niepożądane, w szczególności w sytuacji zdiagnozowanego starzenia się lokalnej społeczności i współwystępowania na danym terenie koncentracji osób o szczególnych potrzebach, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Najwyższą wartość równą 815,79 osiągnął w jednostce nr 10. Jest to wartość wielokrotnie przekraczająca średnią dla miasta, która wynosi 2,47.

W jednostkach nr 41 i 62 wskaźniki osiągnęły wartości w przedziale od 30,1 do 60, a w jednostkach nr 23, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 36, 38, 39, 47, 48, 49 oraz 50 wskaźniki przyjmują wyższe niż przeciętna wartości mieszcząc się w przedziale od 2,6 do 30. W jednostkach nr 25, 32, 33, 44 i 45 liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę na 1000 osób jest niższa niż średnia dla miasta. W pozostałych jednostkach zamieszkałych badane zjawisko w ogóle nie występuje.

Rys. 35. Wskaźnik lokali komunalnych ogrzewanych piecami węglowymi na 1000 osób
 Źródło: opracowanie własne

Wskaźnik liczby lokali komunalnych (mieszkalnych i użytkowych) ogrzewanych piecami węglowymi na 1000 osób opisuje występowanie substandardowego zasobu mieszkaniowego, uniemożliwiającego efektywne korzystanie z niego w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Lokale ogrzewane węglem są odpowiedzialne za występowanie problemu niskiej jakości powietrza atmosferycznego, opisanego wskaźnikiem *Liczba dni w roku z przekroczoną wartością normy dla stężenia pyłu zawieszonego PM10*.

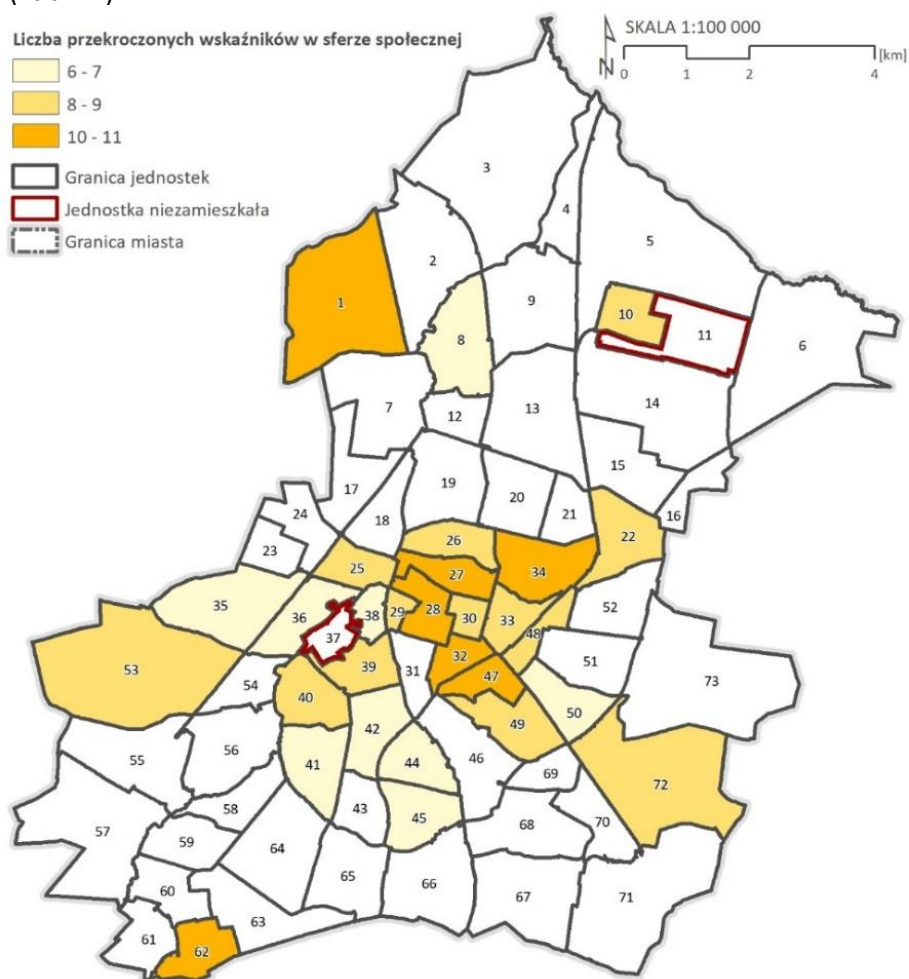
Najwyższą wartość wskaźnik osiągnął w jednostkach nr 41 (58,52) i 48 (49,71). Są to wartości wielokrotnie przekraczające średnią dla miasta wynoszącą 3,51.

W jednostkach nr 23, 28, 29, 35, i 39 wskaźniki osiągnęły wartości w przedziale od 20,1 do 40, a w jednostkach nr 2, 25, 27, 30, 31, 33, 36, 38, 47, 49 i 50 wskaźniki przyjmują wyższe niż przeciętna wartości mieszcząc się w przedziale od 3,6 do 20. W jednostkach nr 24, 32, 33, 40, 42, 44 i 45 liczba lokali komunalnych z piecami węglowymi jest niższa niż średnia dla miasta. W pozostałych jednostkach zamieszkałych badane zjawisko w ogóle nie występuje.

4. WYZNACZENIE GRANIC OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

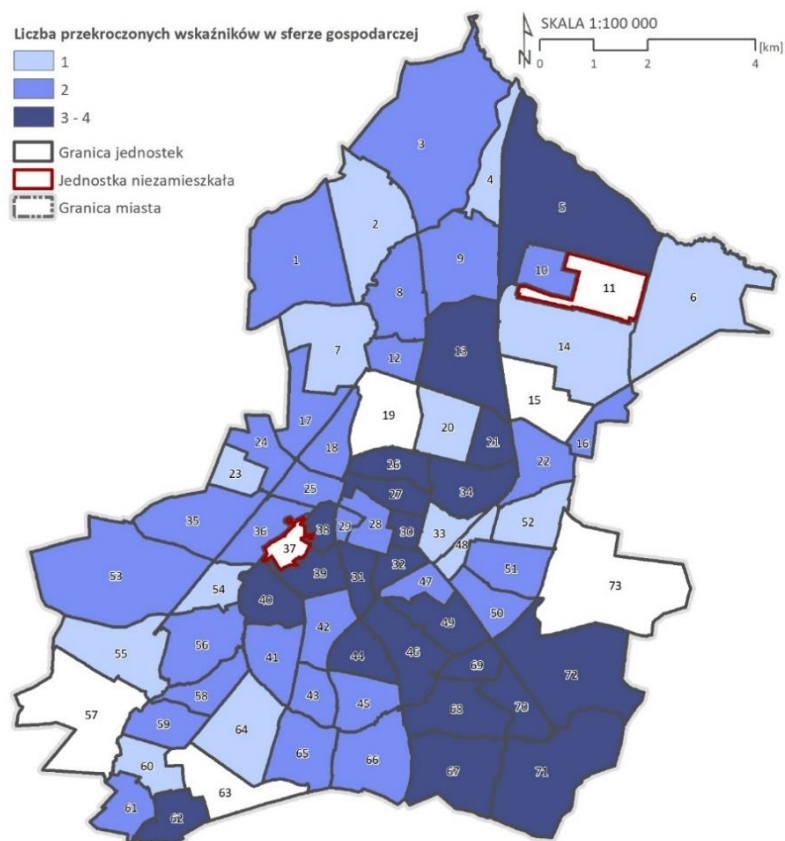
Na potrzeby identyfikacji stanu kryzysowego poddano analizie porównawczej 73 jednostki strukturalne w obrębie granic miasta. Analiza miała na celu określenie, które z jednostek charakteryzują się największą liczbą wskaźników świadczących o sytuacji kryzysowej. Rozmiar i zakres analizy wskaźnikowej podyktowany został zapisami art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Do badania wykorzystano ostatecznie 30 wskaźników: 12 odnoszących się do sfery społecznej, 5 do sfery gospodarczej, 3 do sfery środowiskowej, 6 sfery przestrzenno-funkcjonalnej i 4 do sfery technicznej. Liczba i zakres wskaźników użytych do analizy zróżnicowania wewnątrzmięjskiego wpłynęła na potrzebę zdefiniowania szczegółowych kryteriów wyznaczenia obszaru zdegradowanego, w oparciu o przesłanki wynikające z wyżej wymienionego art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Aby uznać jednostkę za zdegradowaną uznano za konieczne występowanie na jej terenie koncentracji co najmniej 6 negatywnych zjawisk ze sfery społecznej (tj. połowy z analizowanych) oraz po jednym z co najmniej trzech pozostałych sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej (Tab. 26). Koncentrację zjawisk w sferze gospodarczej oraz środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalne przedstawiono na kolejnych mapach (Rys. 36 - Rys. 40).

Kluczowa w wyborze obszaru zdegradowanego jest koncentracja zjawisk negatywnych w sferze społecznej. Z 73 analizowanych jednostek w 29 odnotowano przekroczenie wartości w przypadku co najmniej sześciu wskaźników w tej sferze, potwierdzając tym samym sytuację kryzysową w całym podsystemie (Tab. 27).

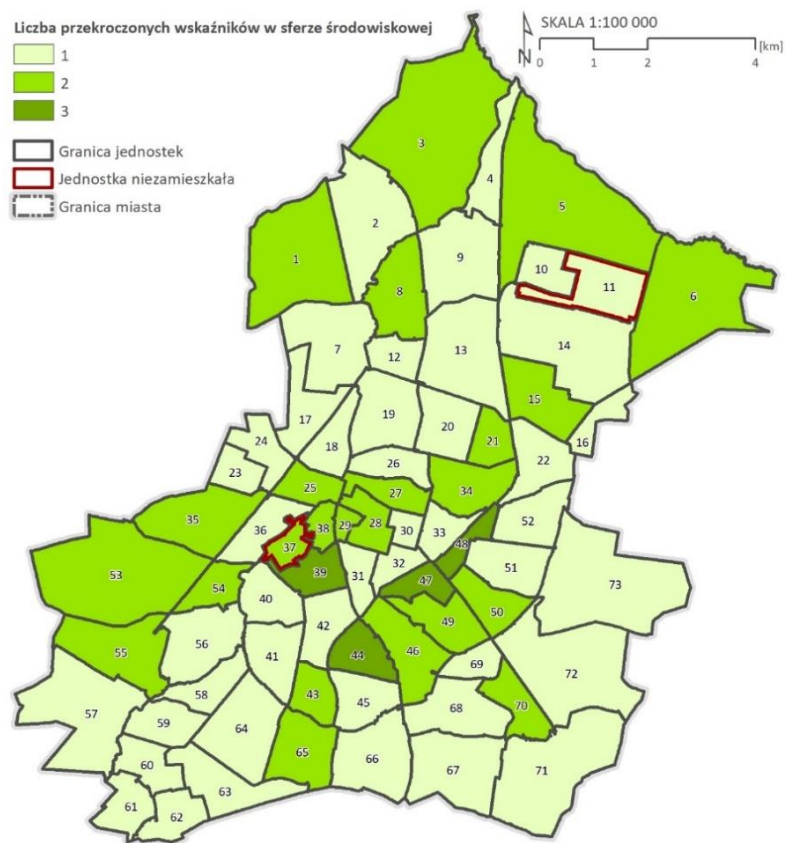
Rys. 36. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej.

Źródło: opracowanie własne.

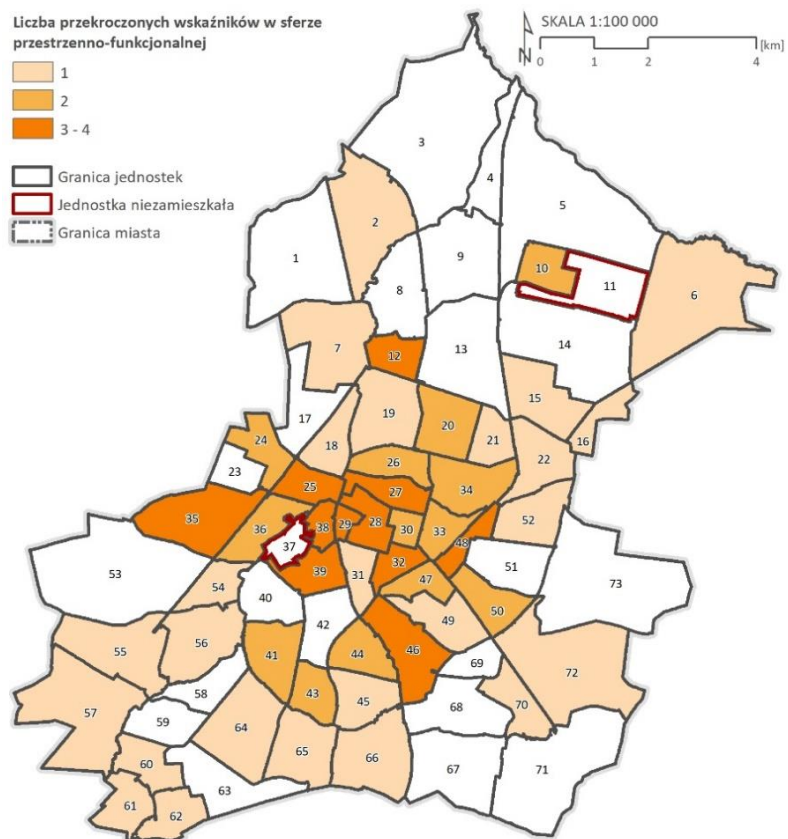
Rys. 37. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej

Źródło: opracowanie własne.

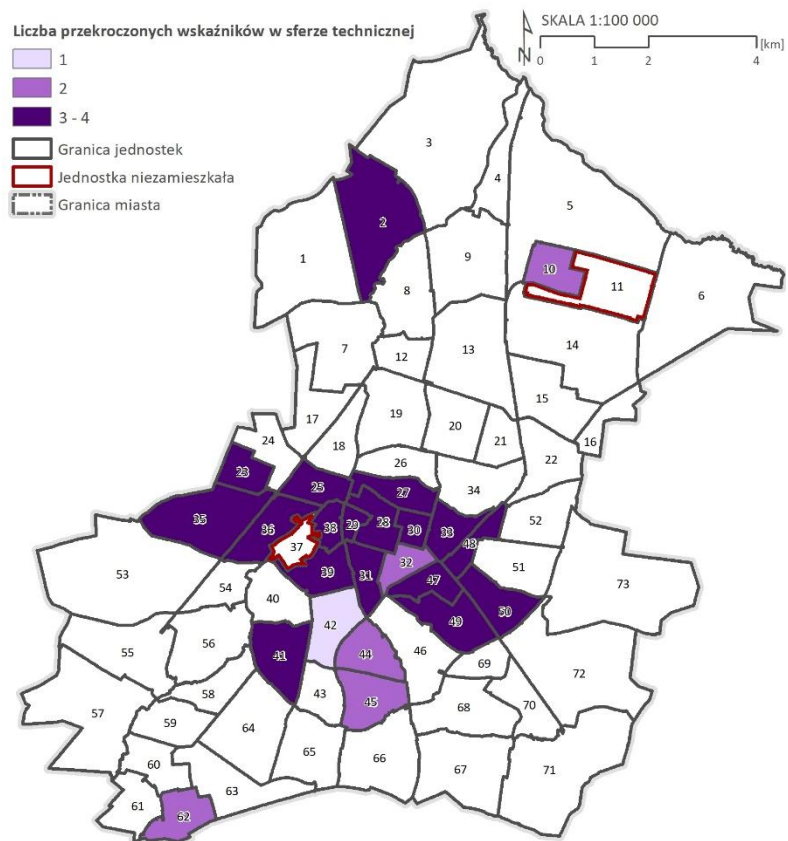
Rys. 38. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 39 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcyjnej

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 40. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 26. Liczba wskaźników obrazujących kryzys w podsystemie społecznym oraz liczba wszystkich wskaźników potwierdzających sytuację kryzysową ogółem

Nr Jednostki	Liczba przekroczonych wskaźników w sferze społecznej (z 12)	Liczba przekroczonych wskaźników w sferze gospodarczej (z 5)	Liczba przekroczonych wskaźników w sferze środowiskowej (z 3)	Liczba przekroczonych wskaźników w sferze przest.-funk. (z 6)	Liczba przekroczonych wskaźników w sferze technicznej (z 4)	Łączna liczba wskaźników kryzysowych w jednostce (z 30)	Liczba mieszkańców	Powierzchnia jednostki [ha]
1.	11	2	2	0	0	15	2785	342,5
2.	4	1	1	1	3	10	867	257,4
3.	4	2	2	0	0	8	583	565,2
4.	2	1	1	0	0	4	73	102,3
5.	3	3	2	0	0	8	647	527,4
6.	3	1	2	1	0	7	2104	392,6
7.	2	1	1	1	0	5	675	217,6
8.	7	2	2	0	0	11	1401	162,5
9.	4	2	1	0	0	7	518	222,5
10.	9	2	1	2	2	16	76	75,1
11.	0	0	1	0	0	1	0	160,7
12.	2	2	1	4	0	9	8718	70,0
13.	4	3	1	0	0	8	677	260,6
14.	2	1	1	0	0	4	1027	337,9
15.	4	0	2	1	0	7	203	152,0
16.	3	2	1	1	0	7	410	61,5
17.	3	2	1	0	0	6	360	118,8
18.	2	2	1	1	0	6	2311	90,7
19.	3	0	1	1	0	5	1632	165,2
20.	1	1	1	2	0	5	12413	124,2
21.	2	3	2	1	0	8	5902	71,2
22.	9	2	1	1	0	13	596	123,3
23.	1	1	1	0	4	7	199	62,4
24.	3	2	1	2	0	8	2094	86,8
25.	8	2	2	4	3	19	3069	70,6
26.	8	3	1	2	0	14	9649	79,8
27.	10	3	2	4	4	23	3612	73,0
28.	11	2	2	4	4	23	4511	73,7
29.	9	2	2	3	4	20	1333	22,6
30.	9	3	1	2	4	19	2998	35,7
31.	0	3	1	1	4	9	2481	63,0
32.	11	3	1	4	2	21	6290	52,3
33.	9	1	1	2	3	16	6219	68,0
34.	10	4	2	2	0	18	11114	133,7

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE RADOMIA

35.	6	2	2	3	3	16	3431	197,6
36.	6	2	1	2	3	14	4788	99,0
37.	0	0	2	0	0	2	0	56,2
38.	6	3	2	3	4	18	771	39,1
39.	9	4	3	4	4	24	3694	82,1
40.	8	4	1	0	0	13	6351	103,4
41.	7	2	1	2	3	15	393	120,5
42.	6	2	1	0	1	10	1426	103,4
43.	2	2	2	2	0	8	4511	75,8
44.	6	4	3	2	2	17	3348	90,2
45.	7	2	1	1	2	13	2157	105,1
46.	2	3	2	3	0	10	17313	154,2
47.	11	2	3	2	4	22	1385	60,5
48.	8	1	3	3	4	19	684	50,6
49.	9	4	2	1	4	20	3385	114,9
50.	7	2	2	2	4	17	3391	94,4
51.	4	2	1	0	0	7	2437	123,2
52.	1	1	1	1	0	4	172	120,0
53.	8	2	2	0	0	12	1755	437,7
54.	0	1	2	1	0	4	1840	76,6
55.	3	1	2	1	0	7	396	203,9
56.	3	2	1	1	0	7	3325	172,8
57.	5	0	1	1	0	7	1161	309,1
58.	2	2	1	0	0	5	382	88,0
59.	2	2	1	0	0	5	474	96,2
60.	3	1	1	1	0	6	181	89,2
61.	2	2	1	1	0	6	668	88,8
62.	10	3	1	1	2	17	484	85,4
63.	0	0	1	0	0	1	165	152,6
64.	0	1	1	1	0	3	1111	201,4
65.	2	2	2	1	0	7	8690	142,6
66.	2	2	1	1	0	6	1139	185,8
67.	4	3	1	0	0	8	1002	214,8
68.	4	3	1	0	0	8	2636	158,6
69.	2	3	1	0	0	6	2890	58,6
70.	2	3	2	1	0	8	3749	94,8
71.	4	4	1	0	0	9	1383	341,6
72.	8	3	1	1	0	13	2722	353,8
73.	2	0	1	0	0	3	634	404,7

Tab. 27. Kryteria przyjęte do wyznaczenia obszaru zdegradowanego w Radomiu

Nr Jednostki	Minimum 6 wskaźników z 12 potwierdza sytuację kryzysową w sferze społecznej (TAK/NIE)	Obszar charakteryzuje się problemami w sferze gospodarczej (TAK/NIE)	Obszar charakteryzuje się problemami w sferze środowiskowej (TAK/NIE)	Obszar charakteryzuje się problemami w sferze przestrzenno-funkcjonalnej (TAK/NIE)	Obszar charakteryzuje się problemami w sferze technicznej (TAK/NIE)	Obszar zdegradowany (TAK/NIE)
1.	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
2.	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE
3.	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
4.	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
5.	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
6.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
7.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
8.	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
9.	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
10.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
11.	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE
12.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
13.	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
14.	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
15.	NIE	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE
16.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
17.	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
18.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
19.	NIE	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE
20.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
21.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
22.	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
23.	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK	NIE
24.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
25.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
26.	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
27.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
28.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
29.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
30.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
31.	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE
32.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
33.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
34.	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
35.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
36.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
37.	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE
38.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
39.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
40.	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
41.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
42.	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK
43.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
44.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
45.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
46.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
47.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
48.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
49.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
50.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
51.	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
52.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE

53.	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
54.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
55.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
56.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
57.	NIE	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE
58.	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
59.	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
60.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
61.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
62.	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
63.	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE
64.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
65.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
66.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
67.	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
68.	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
69.	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
70.	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
71.	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
72.	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
73.	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE

Źródło: opracowanie własne.

Tak przeprowadzone postępowanie badawcze pozwoliło wyznaczyć jednostki, które charakteryzują się najwyższą koncentracją negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego. Z analizowanych 73 jednostek 25 spełnia założone kryteria (Tab. 27). W tabeli powyżej jednostki te zaznaczono na niebiesko.

Dodatkowo, powołując się na art. 10 ust. 3 ustawy o rewitalizacji, do obszaru zdegradowanego zdecydowano się włączyć jedną jednostkę nr 37 - niezamieszkaną o charakterze przemysłowym. W związku z brakiem mieszkańców na tym terenie jednostkę tę nie charakteryzowały problemy społeczne. Zgodnie z art. 10 ust. 3 ww. ustawy niezamieszkaną teren przemysłowy mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji w przypadku, gdy udowodni się występowanie w ich granicach negatywnych zjawisk pozaspołecznych, a także gdy oraz działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

Z ujętych w analizie 30 wskaźników 4 występowały na terenach niezamieszkanym, z czego 3 dotyczyły sfery środowiskowej, a jeden sfery funkcjonalno-przestrzennej. Jednostka nr 37 wykazuje znaczny poziom zdegradowania w sferze środowiskowej w zakresie jakości powietrza. Na tym terenie stwierdzono również obecność odpadów niebezpiecznych, co jest związane z charakterem działalności przemysłowej obecnej na tym terenie w przeszłości (garbarnia). W związku z powyższym można uznać, że jednostka ta spełniła kryterium degradacji określone w art. 10 ust. 3 i można ją włączyć do obszaru zdegradowanego jako niezamieszkaną obszar przemysłowy wymagający rehabilitacji.

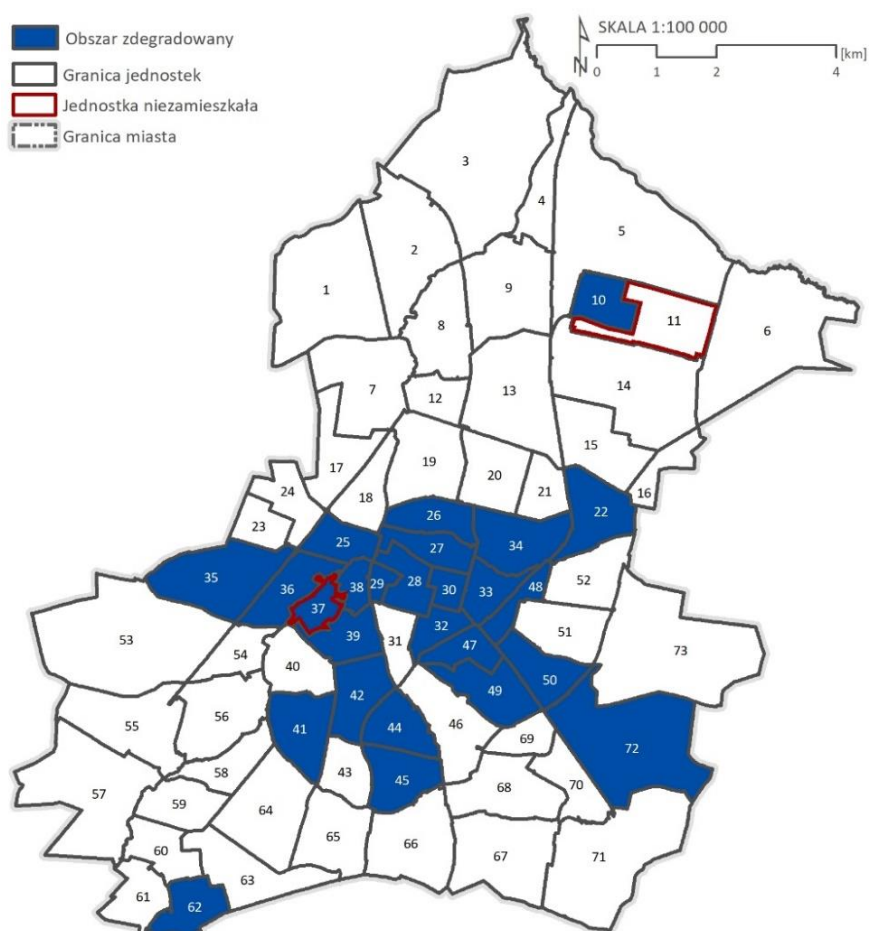
Tym samym na terenie Radomia wyznacza się obszar zdegradowany złożony z 26 jednostek. W tabeli (Tab. 28) przedstawiono liczbę mieszkańców i powierzchnię wszystkich jednostek zaliczonych do obszaru zdegradowanego wraz z ich udziałem procentowym w ludności i powierzchni miasta. Ich rozkład przestrzenny przedstawia mapa (Rys. 41).

Tab. 28. Zestawienie liczby mieszkańców i powierzchni dla jednostek zdegradowanych w Radomiu

Lp.	Nr Jednostki	Liczba mieszkańców	% ludności miasta	Powierzchnia w ha	% powierzchni miasta
1.	10	76	0,0	75,1	0,7
2.	22	596	0,3	123,3	1,1
3.	25	3069	1,6	70,6	0,6
4.	26	9649	5,0	79,8	0,7
5.	27	3612	1,9	73,0	0,7

6.	28	4511	2,3	73,7	0,7
7.	29	1333	0,7	22,6	0,2
8.	30	2998	1,5	35,7	0,3
9.	32	6290	3,2	52,3	0,5
10.	33	6219	3,2	68,0	0,6
11.	34	11114	5,7	133,7	1,2
12.	35	3431	1,8	197,6	1,8
13.	36	4788	2,5	99,0	0,9
14.	37	0	0,0	56,2	0,5
15.	38	771	0,4	39,1	0,4
16.	39	3694	1,9	82,1	0,7
17.	41	393	0,2	120,5	1,1
18.	42	1426	0,7	103,4	0,9
19.	44	3348	1,7	90,2	0,8
20.	45	2157	1,1	105,1	0,9
21.	47	1385	0,7	60,5	0,5
22.	48	684	0,4	50,6	0,5
23.	49	3385	1,7	114,9	1,0
24.	50	3391	1,7	94,4	0,8
25.	62	484	0,2	85,4	0,8
26.	72	2722	1,4	353,8	3,2
Razem		81526	42,0	2460,6	22,0

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 41. Jednostki zdegradowane w Radomiu

Źródło: opracowanie własne.

Reasumując, obszar zdegradowany miasta Radomia zajmuje **22,0% powierzchni miasta** (2 460,6 ha z 11 170,0 ha) i jest zamieszkały przez **42,0% mieszkańców** (81 526 osób z 193 971 wszystkich mieszkańców).

5. WYZNACZENIE GRANIC OBSZARU REWITALIZACJI

Dla wyznaczenia obszaru rewitalizacji kierowano się zapisami art. 10 ustawy o rewitalizacji:

1. *OBSZAR OBEJMUJĄCY CAŁOŚĆ LUB CZĘŚĆ OBSZARU ZDEGRADOWANEGO, CECHUJĄCY SIĘ SZCZEGÓLNĄ KONCENTRACJĄ NEGATYWNYCH ZJAWISK, O KTÓRYCH MOWA W ART. 9 UST. 1, NA KTÓRYM Z UWAGI NA ISTOTNE ZNACZENIE DLA ROZWOJU LOKALNEGO GMINA ZAMIERZA PROWADZIĆ REWITALIZACJĘ, WYZNACZA SIĘ JAKO OBSZAR REWITALIZACJI.*

2. *OBSZAR REWITALIZACJI NIE MOŻE BYĆ WIĘKSZY NIŻ 20% POWIERZCHNI GMINY ORAZ ZAMIESZKAŁY PRZEZ WIĘCEJ NIŻ 30% LICZBY MIESZKAŃCÓW GMINY. OBSZAR REWITALIZACJI MOŻE BYĆ PODZIELONY NA PODOBSZARY, W TYM PODOBSZARY NIEPOSIADAJĄCE ZE SOBĄ WSPÓLNYCH GRANIC.*

Wszystkie jednostki, które weszły w skład obszaru zdegradowanego, charakteryzują się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Rozmiary obszaru zdegradowanego uniemożliwiają jednak wyznaczenie w jego granicach obszaru rewitalizacji, ponieważ jego powierzchnia i liczba mieszkańców przekraczają wielkości dopuszczone w ustawie (kryterium formalne). Konieczne jest zatem dokonanie wyboru tych jednostek, które w najwyższym stopniu spełniają kryteria formalne nałożone dla obszaru rewitalizacji. Ustawa o rewitalizacji wskazuje, że obszar taki cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, a także ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Stąd też przy wyborze należy wziąć pod uwagę oba te kryteria.

W przypadku pierwszego z nich, w tabeli poniżej zestawiono zamieszkane jednostki obszaru zdegradowanego w porządku malejącym pod względem liczby czynników kryzysowych, a w porządku rosnącym skumulowaną liczbę ludności i powierzchnię każdej kolejnej jednostki. Tak opracowane zestawienie ma na celu wskazanie jednostek, które powinny wejść do obszaru rewitalizacji z uwagi na szczególną koncentrację negatywnych zjawisk i ustawowe kryterium formalne.

Tab. 29. Zestawienie liczby przekroczonych wskaźników w jednostkach obszaru zdegradowanego

Nr jednostki	L. przekroczonych wskaźników potwierdzających sytuację kryzysową	Liczba mieszkańców	Skumulowana liczba mieszkańców	Udział w populacji [%]	Powierzchnia [ha]	Skumulowana powierzchnia jednostek [ha]	Udział w powierzchni miasta [%]
39	24	3694	3694	1,9	82,1	82,1	0,7
27	23	3612	7306	3,8	73,0	155,1	1,4
28	23	4511	11817	6,1	73,7	228,7	2,0
47	22	1385	13202	6,8	60,5	289,2	2,6
32	21	6290	19492	10,0	52,3	341,5	3,1
29	20	1333	20825	10,7	22,6	364,1	3,3
49	20	3385	24210	12,5	114,9	479,0	4,3
25	19	3069	27279	14,1	70,6	549,6	4,9
30	19	2998	30277	15,6	35,7	585,3	5,2
48	19	684	30961	16,0	50,6	635,9	5,7
34	18	11114	42075	21,7	133,7	769,6	6,9
38	18	771	42846	22,1	39,1	808,7	7,2
44	17	3348	46194	23,8	90,2	898,9	8,0
50	17	3391	49585	25,6	94,4	993,3	8,9
62	17	484	50069	25,8	85,4	1078,7	9,7
10	16	76	50145	25,9	75,1	1153,8	10,3
33	16	6219	56364	29,1	68,0	1221,8	10,9
35	16	3431	59795	30,8	197,6	1419,4	12,7
41	15	393	60188	31,0	120,5	1539,9	13,8
26	14	9649	69837	36,0	79,8	1619,7	14,5
36	14	4788	74625	38,5	99,0	1718,7	15,4

22	13	596	75221	38,8	123,3	1842,0	16,5
45	13	2157	77378	39,9	105,1	1947,1	17,4
72	13	2722	80100	41,3	353,8	2300,9	20,6
42	10	1426	81526	42,0	103,4	2404,3	21,5
37	2	0	81526	42,0	56,24672	2460,6	22,0

Źródło: opracowanie własne.

Z zestawienia wynika, że do obszaru rewitalizacji zostaną włączone jednostki, w których występuje od 24 do 16 negatywnych zjawisk i które łącznie nie przekraczają kryterium formalnego 20% powierzchni miasta oraz 30% ludności miasta.

Tak wybrane jednostki o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk dodatkowo przeanalizowano pod kątem ich istotności dla procesów rozwoju lokalnego, rozpatrzonego w kontekście znaczenia jednostki w dokumentach strategicznych i planistycznych, a także wobec potrzeby kontynuowania działań rewitalizacyjnych z obowiązującego Programu Rewitalizacji⁹.

W wyniku analizy dokumentów strategicznych i planistycznych ustalono, że w **Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r.**¹⁰ w ramach *Radomskiego obszaru strategicznej interwencji* wśród najważniejszych kierunków działań skierowanych do tego obszaru wymieniono:

„wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych w celu przywrócenia właściwych funkcji miast lub ich dzielnic, a także zmiany funkcji zdegradowanych terenów, w tym: wsparcie rozwoju Parku Kulturowego Stary Radom” (jednostka 37).

Na terenie jednostki nr 37 Gmina Miasto Radom planuje realizację działań kulturowych, wzmacniających proces rewitalizacji w sferze społecznej. Wprowadzone na ten teren zostaną nowe funkcje kulturowe oraz rekreacyjne i edukacyjne (np. ścieżki edukacyjno-turystyczne, szlaki rowerowe), które uzupełnią program działań w sferze społecznej dedykowany obszarowi rewitalizacji.

Tym samym udowodniono wobec jednostki nr 37 związek z celami społecznymi procesu rewitalizacji Radomia, umożliwiając włączenie tego terenu w skład obszaru rewitalizacji zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy o rewitalizacji.

Natomiast w **Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego**¹¹ wśród inwestycji celu publicznego zlokalizowanych na terenie Radomia wymienione są następujące działania wobec zdegradowanych jednostek:

- w zakresie infrastruktury społecznej - modernizacja i adaptacja zabytkowych kamienic Gąski i Esterki na potrzeby utworzenia stałej wystawy archeologiczno – historycznej (Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu), która ma służyć poprawie infrastruktury instytucji kultury – jednostka nr 29,
- w zakresie ochrony zdrowia - adaptacja obiektu Mazowieckiego Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Płocku oddział w Radomiu przy ul. Rodziny Winczewskich 5 oraz zakup wyposażenia, która ma służyć poprawie jakości udzielanych świadczeń medycznych – jednostka nr 27,
- w zakresie transportu zbiorowego - Regionalny węzeł transportu publicznego „Dworzec Centrum w Radomiu” – jednostka nr 47.

W dokumencie tym wymieniono również Miasto Kazimierzowskie (jednostka nr 29) jako obszar o najcenniejszym krajobrazie kulturowym.

⁹ Uchwała nr 346/2016 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 29 sierpnia 2016 r. w sprawie uchwalenia programu rewitalizacji pod nazwą „Program rewitalizacji Gminy Miasta Radomia na lata 2014-2023”

¹⁰ Uchwała nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r.

¹¹ Uchwała nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Jednym z ważnych dokumentów dla lokalnej polityki jest Strategia Rozwoju. W przypadku miasta Radomia perspektywa dokumentu uchwalonego w 2008 r. skończyła się w 2020 r.¹². Obecnie trwają prace nad dokumentem z perspektywą do 2030 r.¹³. W związku z powyższym przeanalizowano zapisy obu tych dokumentów. W **Strategii Rozwoju Miasta Radomia na lata 2008-2020** sformułowano cel operacyjny w sferze przestrzenno-ekologicznej, który odnosił się do rewitalizacji zabytkowych i najbardziej zaniedbanych obszarów miasta. Realizacja tego oraz innych celów określonych w strategii zakładała etapowanie działań, jednym z nich była realizacja zadań wymienionych w projekcie ówczesnego Wieloletniego Programu Inwestycyjnego¹⁴. Zadaniem, które było w nim wymienione, a nie zostało dotąd zrealizowane dotyczyło przebudowy i modernizacji MOK „Amfiteatr” przy ul. Parkowej - jednostka 26. Projekt nowego dokumentu **Radom 2030 – Strategia dalszego Rozwoju** zakłada w ramach poszczególnych celów operacyjnych następujące kierunki rozwoju, które mają wpływ na działania rewitalizacyjne:

- 1.1 Czyste środowisko
 - o Poprawa jakości powietrza,
 - o Likwidacja uciążliwych obiektów i urządzeń negatywnie wpływających na środowisko, w szczególności wysokoemisyjnych kotłów grzewczych,
 - o Zwiększenie zasobów i rewitalizacja zieleni miejskiej oraz budowa i rozbudowa zbiorników wodnych retencyjno-rekreacyjnych,
- 1.2 Nowoczesne i sprawne zarządzanie
 - o Ograniczenie indywidualnego ruchu samochodowego w mieście poprzez podniesienie priorytetu komunikacji zbiorowej, ruchu pieszego i lekkiej mobilności w zakresie budowy infrastruktury oraz organizacji ruchu,
 - o Organizacja węzłów przesiadkowych powiązanych z systemem centrów miejskich,
 - o Przekształcenie ulic w sposób bardziej przyjazny zrównoważonym środkiem transportu, w szczególności ruchowi pieszemu,
- 1.3 Świadome planowanie przestrzenne
 - o Rewitalizacja centrum miasta jako miejsca koncentracji miejsc pracy, handlu i usług,
 - o Tworzenie na zdegradowanych obszarach okołomiejskich centrów lokalnych wyposażonych w funkcje handlowo-usługowe i publiczne,
- 1.4 Radom Obywatelski
 - o Zwiększenie roli dialogu społecznego w zarządzaniu miastem,
 - o Zwiększenie liczby zadań zleczanych do realizacji organizacjom pozarządowym.

Z dokumentu Radom 2030 – Strategia dalszego Rozwoju wynika, iż procesy rewitalizacji, zgodnie z ideą ustawy o rewitalizacji, mają być prowadzone w centrum miasta.

Zapisy dokumentu wyrażającego politykę przestrzenną miasta, czyli **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego**¹⁵ wskazują na potrzebę działań rewitalizacyjnych dla:

- terenów przemysłowych, w znacznej części dobrze skomunikowanych i zlokalizowanych w rejonach przyległych do centrum miasta, które stanowią istotny potencjał rozwojowy pod warunkiem wdrożenia ich planowych przekształceń i rewitalizacji – jednostki nr 37,
- terenów zabudowy intensywnej – od lat niemodernizowanych blokowisk, bez przemyślanej aranżacji wewnątrz osiedlowych, pozbawionych zaprojektowanej zieleni, ze zdewastowaną małą

¹² Uchwała nr 371/2008 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 25 sierpnia 2008 r. w sprawie przyjęcia strategii Rozwoju Miasta Radomia na lata 2008-2020.

¹³ Zarządzenie nr 960/2019 Prezydenta Miasta Radomia z dnia 11 października 2019 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych na terenie miasta Radomia w celu zebrania opinii i propozycji dotyczących wprowadzenia dokumentu „Radom 2030 – Strategia dalszego Rozwoju”

¹⁴ Projekt Wieloletniego Programu Inwestycyjnego Miasta Radomia na lata 2007-2013 z dnia 4 grudnia 2007 r.

¹⁵ Uchwała nr 744/2014 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 9 czerwca 2014 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radom dla jednostek urbanistycznych Gołębiów, Potkanów, Jeżowa Wola Wschodnia, Jeżowa Wola Zachodnia i Sadków.

- architekturą (osiedle Ustronie, Michałów, Akademickie, Południe) – jednostki nr 46, 12, 19/20, 65 (jednostki te nie należą do zdelimitowanego obszaru zdegradowanego),
- teren starego miasta – jednostka nr 38,
- centrum miasta (ciągi piesze ul. Żeromskiego, rewitalizacja Miasta Kazimierzowskiego, układ drogowy w rejonie centrum Słonecznego) – jednostki nr 29, 28, 27,
- zabytkowe parki („Stary Ogród”, im. T. Kościuszki, „Leśniczówka”) – jednostki nr 25, 30, 33/34.

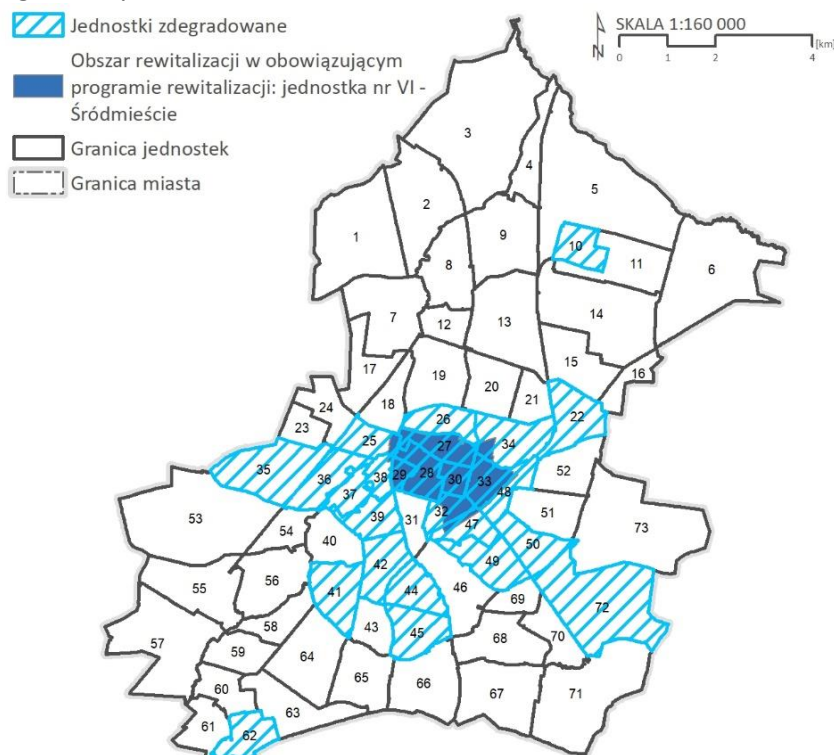
Działania dotyczące zabytkowych parków zostały już zrealizowane. W pozostałych jednostkach istnieje jednak potrzeba realizacji działań wskazanych w dokumencie studium.

Ponadto w toku badania istotności poszczególnych jednostek dla procesu rozwoju lokalnego wzięto pod uwagę informacje dotyczące zaplanowanych przez Gminę Miasta Radom przedsięwzięć inwestycyjnych o charakterze ogólnorozwojowym, wpisujących się w ramy działań rewitalizacyjnych. Inwestycje zaplanowane do realizacji na terenie objętym granicami obszaru zdegradowanego dotyczą m.in.:

- w jednostce nr 32 - poprawy stanu sieci wodno-kanalizacyjnej; zagospodarowania podwórek osiedla Planty; poprawy jakości przestrzeni publicznej (skweru im. Kazimierza Ołdakowskiego);
- w jednostce nr 47 – utworzenia terenów rekreacyjnych i poprawy jakości przestrzeni publicznej (park im. Józefa Ruzika);
- w jednostce nr 48 – utworzenia terenów rekreacyjnych; poprawy jakości zabudowy z uwagi na znaczenie dla rozwoju miasta,
- w jednostce 37 - zagospodarowania Parku Kulturowego Stary Radom.

W celu oceny jednostek pod kątem konieczności kontynuowania działań rewitalizacyjnych zidentyfikowano jednostki strukturalne, które w całości lub w części znajdują się w granicach obszaru rewitalizacji wskazanego w obowiązującym programie rewitalizacji (Rys. 42), są to:

- położone w całości – 27, 28, 29, 30,
- położone fragmentarycznie - 25, 32, 33, 34, 38, 47.

Rys. 42. Obszar zdegradowany wyznaczony w trybie art. 9 ustawy o rewitalizacji a obszar rewitalizacji w obowiązującym w Radomiu Programie Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Powołując się na raporty z monitorowania oraz ewaluacji Programu rewitalizacji Gminy Miasta Radomia na lata 2014-2023 Gmina Miasta Radomia uznała, iż zamierza kontynuować działania rewitalizacyjne wobec następujących jednostek: 27, 28, 29, 30, 32, 33, 37, 38. Są to jednocześnie takie jednostki, które pokrywają się w minimum 30% z obowiązującym obszarem rewitalizacji.

W granicach tych jednostek istnieją niezrealizowane zamierzenia rewitalizacyjne, obejmujące m.in.:

- poprawę jakości przestrzeni publicznej i dostępności dla różnych grup osób poprzez zagospodarowanie placu Rynku (jednostka 29),
- poprawę jakości przestrzeni publicznej i dostępności dla różnych grup osób poprzez zagospodarowanie skweru w okolicach teatru – kontynuacja działań (jednostka 28),
- remont sali koncertowej w budynku przy ul. Żeromskiego 53 wraz z wymianą stolarki okiennej, instalacji ppoż. (jednostka 30),
- poprawę dostępności do kultury mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez remont/rozbudowę Miejskiej Biblioteki Publicznej (jednostka 28) oraz remont OKiSz łąźnia, z podłączeniem do sieci ciepłowniczej (jednostka 30),
- poprawę dostępności osób niepełnosprawnych do obiektów użyteczności publicznej w teatrze przy Pl. Jagiellońskim 15 (jednostka 27),
- poprawę stanu środowiska poprzez termomodernizację PSP nr 13 przy ul. Sienkiewicza 30 (jednostka 32).

W tabeli poniżej podsumowano przeprowadzony proces badawczy pod kątem wagi jednostek obszaru zdegradowanego dla procesów rozwoju lokalnego (Tab. 30).

Tab. 30. Zestawienie wyników badania istotności jednostek zdegradowanych

Nr Jednostki	Szczególna koncentracja zjawisk kryzysowych	Istotność dla polityki rozwoju lokalnego				Konieczność kontynuowania działań rewitalizacyjnych
		Dokumenty szczebla regionalnego	Strategia Rozwoju	Studium	Planowane inwestycje miejskie	
10	X					
22						
25	X					
26			X			
27	X	X		X		X
28	X			X		X
29	X	X		X		X
30	X			X		X
32	X				X	X
33	X			X		X
34	X					
35						
36						
37		X		X	X	X
38	X			X		X
39	X					
41						
42						
44	X					
45						
47	X	X			X	X
48	X				X	X
49	X					
50	X					
62	X					
72						

Źródło: opracowanie własne.

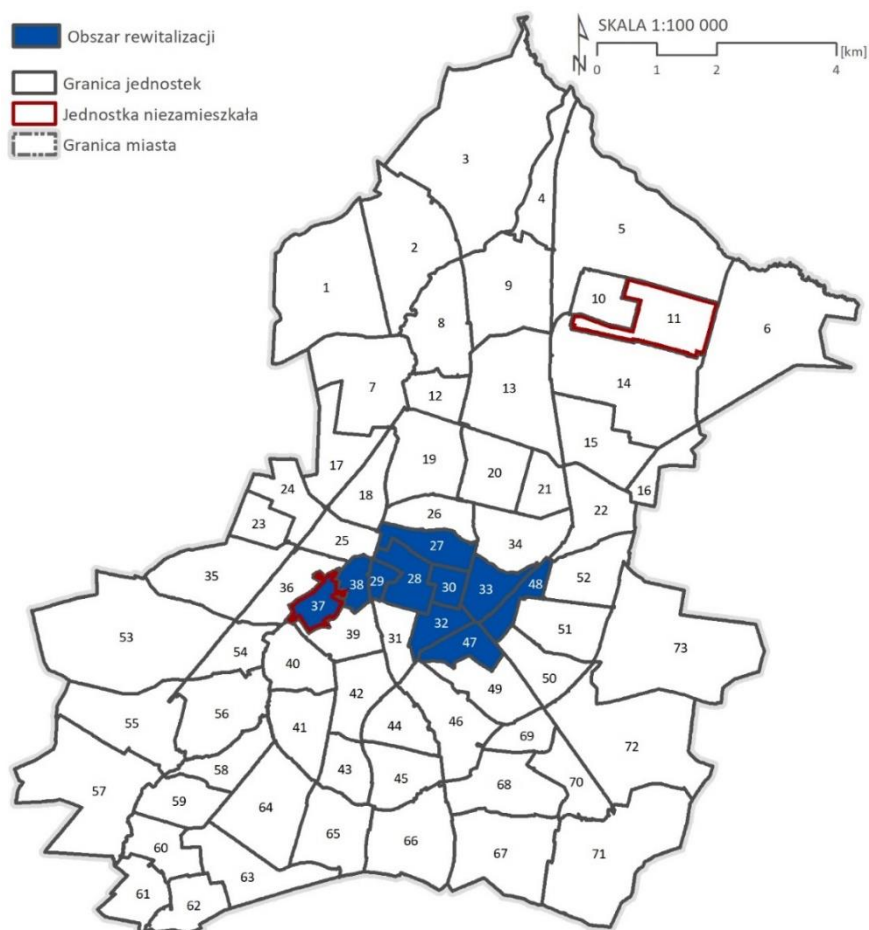
Przeprowadzone badanie udowodniło, że wskazane jednostki spełniają ustawowe kryteria formalne i merytoryczne obszaru rewitalizacji.

Podsumowując, w skład obszaru rewitalizacji włącza się 10 jednostek, w tym 9 jednostek zamieszkałych, objętych granicami obszaru zdegradowanego oraz jedną jednostkę niezamieszkaną o charakterze przemysłowym zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy o rewitalizacji, których zestawienie i rozkład przestrzenny prezentują poniższa tabela i mapa (Tab. 31, Rys. 43).

Tab. 31. Zestawienie liczby mieszkańców i powierzchni jednostek zaliczanych do obszaru rewitalizacji w Radomiu

Lp.	Nr Jednostki	Liczba mieszkańców	% ludności miasta	Powierzchnia w ha	% powierzchni miasta
1.	27	3612	1,9	73,0	0,7
2.	28	4511	2,3	73,7	0,7
3.	29	1333	0,7	22,6	0,2
4.	30	2998	1,5	35,7	0,3
5.	32	6290	3,2	52,3	0,5
6.	33	6219	3,2	68,0	0,6
7.	37	0	0,0	56,2	0,5
8.	38	771	0,4	39,1	0,4
9.	47	1385	0,7	60,5	0,5
10.	48	684	0,4	50,6	0,5
Razem		27 803	14,3	531,8	4,8

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 43. Obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

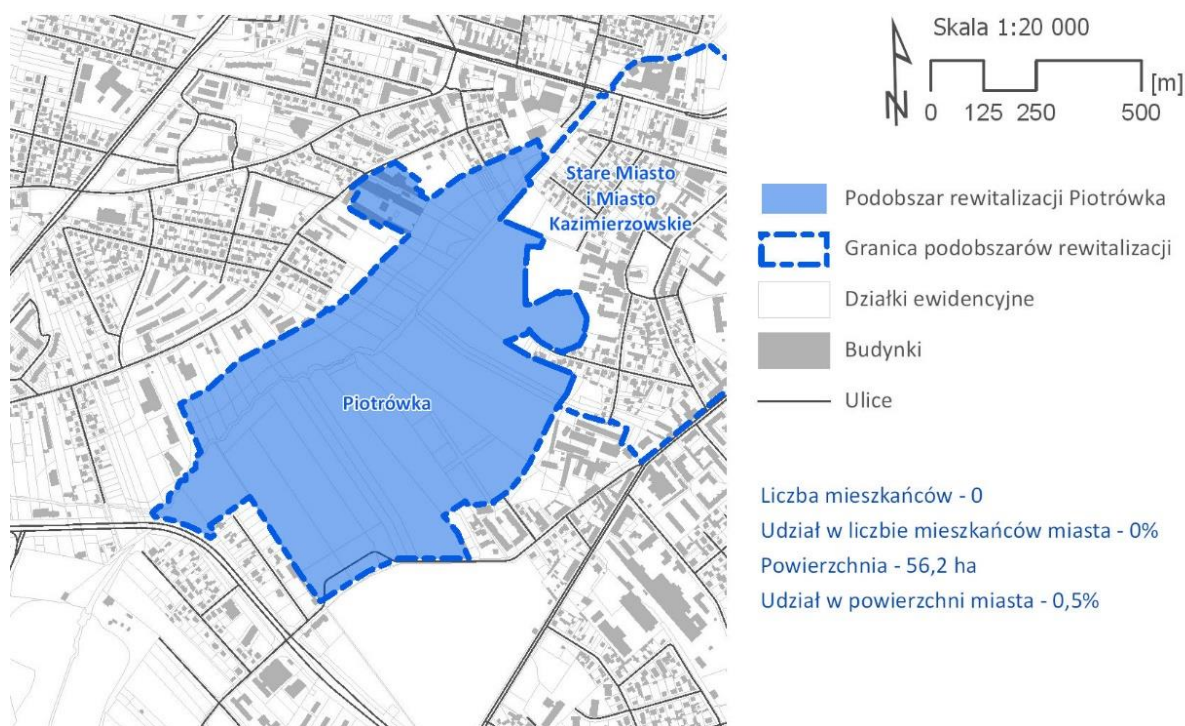
Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje **4,8% powierzchni miasta** (532 ha z 11 107 ha) i jest zamieszkały przez **14,3% mieszkańców** (27 803 osób z wszystkich mieszkańców 193 971).

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Zgodnie z tym założeniem obszar rewitalizacji został podzielony na 5 podobszarów, umożliwiając etapowanie działań rewitalizacyjnych (Tab. 32, Rys. 44, Rys. 45, Rys. 46, Rys. 47, Rys. 48).

Tab. 32. Podobszary rewitalizacji

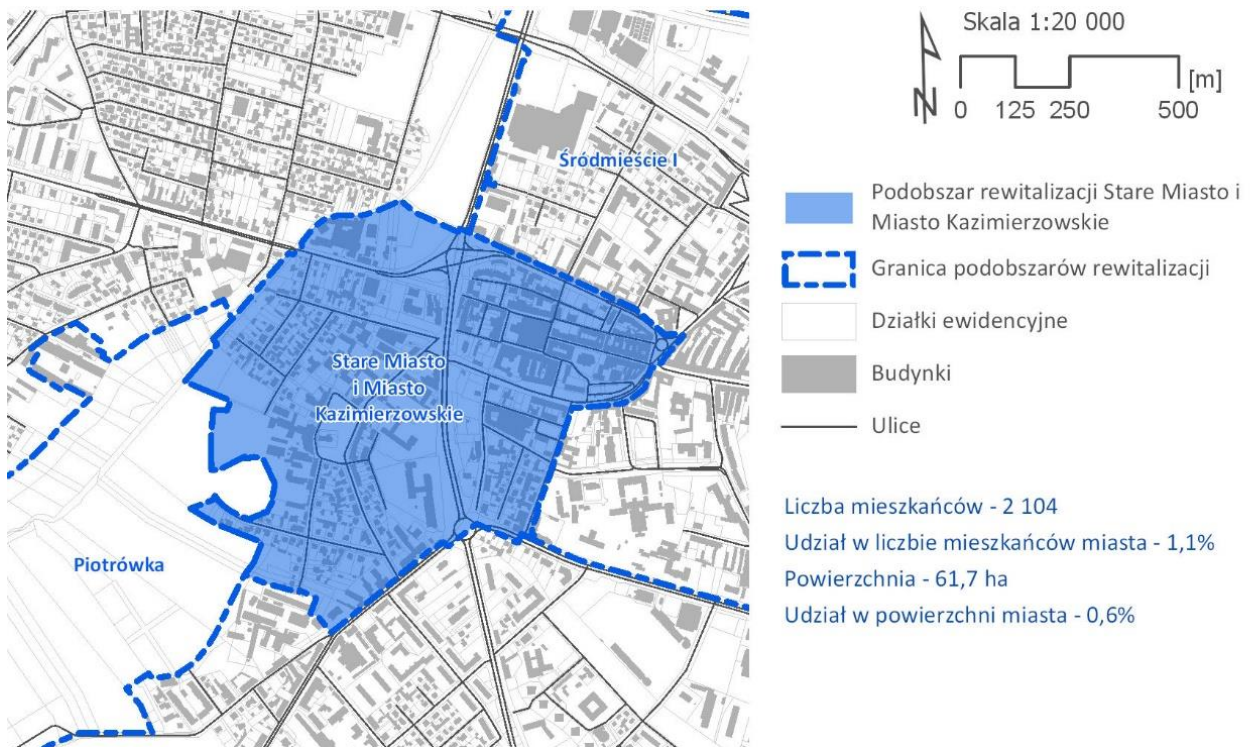
Nazwa podobszaru	Jednostki wchodzące w skład podobszaru	Liczba mieszkańców	% ludności miasta	Powierzchnia w ha	% powierzchni miasta
Piotrówka	37	0	0,0	56,2	0,5
Stare Miasto i Miasto Kazimierzowskie	38, 29	2 104	1,1	61,7	0,6
Śródmieście I	27, 28, 30	11 121	5,7	182,4	1,6
Śródmieście II	32, 33	12 509	6,4	120,3	1,1
Glinice	47, 48	2 069	1,1	111,1	1,0
Razem		27 803	14,3	531,8	4,8

Źródło: opracowanie własne.

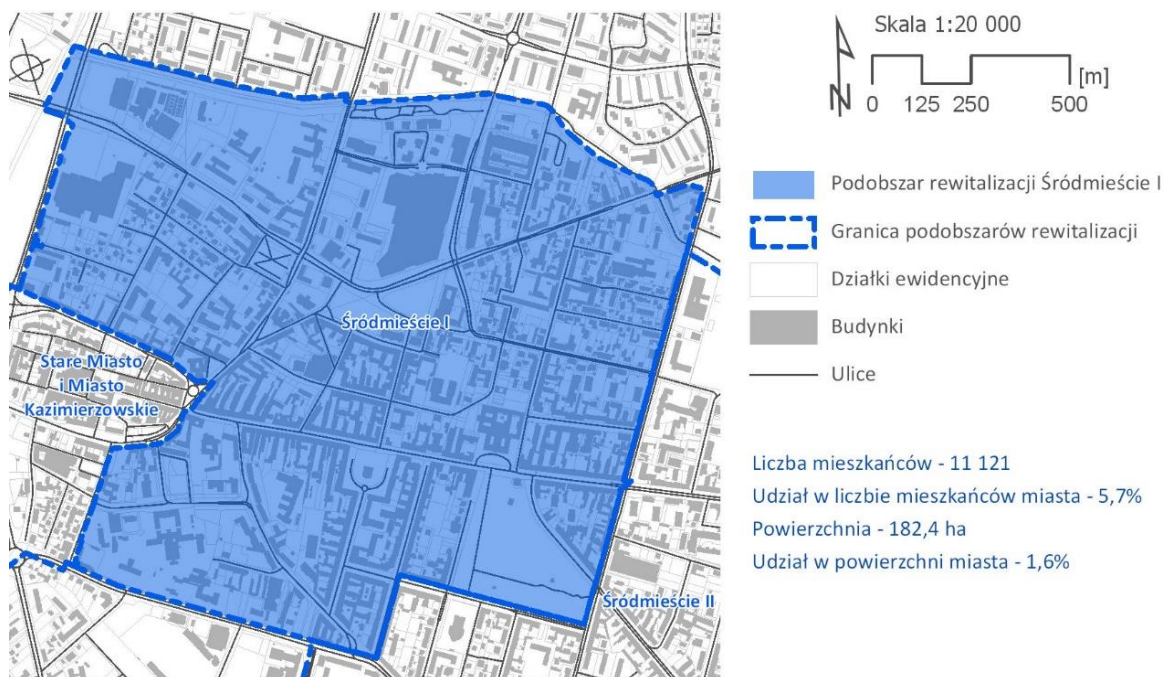

Rys. 44. Podobszar rewitalizacji Piotrówka

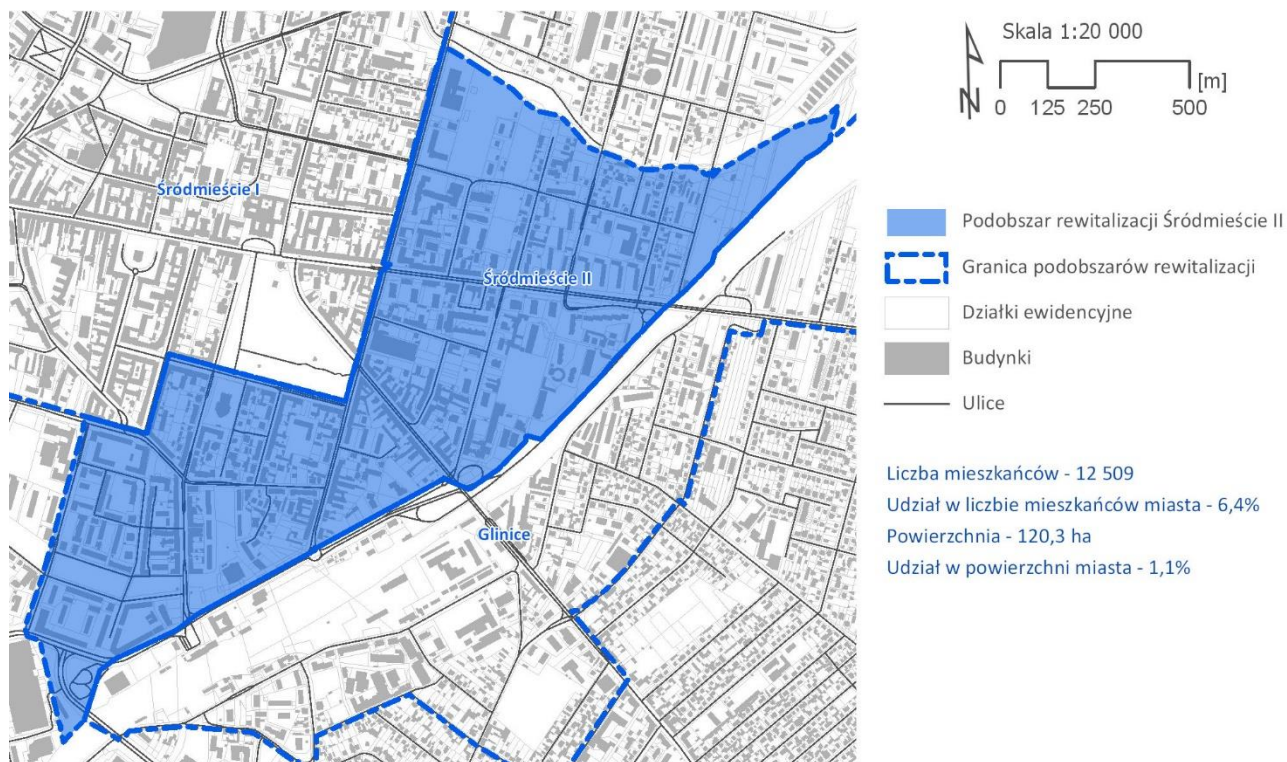
Źródło: opracowanie własne.

Rys. 45. Podobszar rewitalizacji Stare Miasto i Miasto Kazimierzowskie
 Źródło: opracowanie własne.

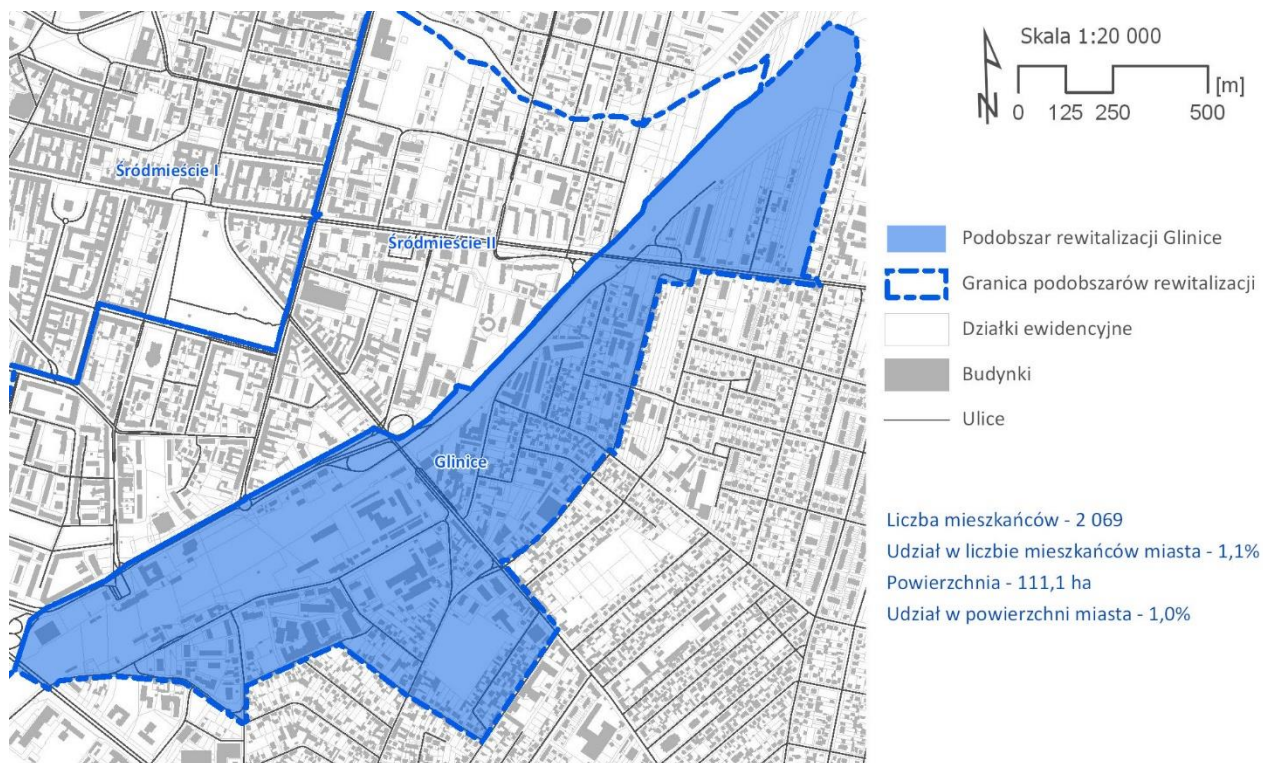

Rys. 46. Podobszar rewitalizacji Śródmieście I
 Źródło: opracowanie własne.

Rys. 47. Podobszar rewitalizacji Śródmieście II

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 48. Podobszar rewitalizacji Glinice

Źródło: opracowanie własne.

Zapis art. 22 ust. 4 ustawy o rewitalizacji wskazuje, iż w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji GPR, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie GPR w całości albo w części.

W sytuacji szybszego wyprowadzenia ze stanu kryzysu niektórych podobszarów rewitalizacji w Radomiu, można - korzystając z tego zapisu - uchylić tę część GPR, która odnosi się do nich, zaprzestając realizacji polityki rewitalizacyjnej na tym terenie. W miejsce wyłączonych z procesu rewitalizacji podobszarów można włączyć nowe jednostki - objęte granicami obszaru zdegradowanego, których z powodu przekroczenia kryteriów formalnych nie można było pierwotnie objąć granicami obszaru rewitalizacji. Działanie to wymaga wcześniejszej aktualizacji uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a następnie aktualizacji GPR w odniesieniu do nowo włączanych podobszarów rewitalizacji.

Poniżej ponownie przywołano wykaz jednostek objętych granicami obszaru zdegradowanego, które nie zostały włączone do obszaru rewitalizacji.

Tab. 33. Obszary zdegradowane, które nie zostały zakwalifikowane jako obszar rewitalizacji

Lp.	Nr Jednostki	Liczba mieszkańców	% ludności miasta	Powierzchnia w ha	% powierzchni miasta
1.	10	76	0,0	75,1	0,7
2.	22	596	0,3	123,3	1,1
3.	25	3069	1,6	70,6	0,6
4.	26	9649	5,0	79,8	0,7
5.	34	11114	5,7	133,7	1,2
6.	35	3431	1,8	197,6	1,8
7.	36	4788	2,5	99,0	0,9
8.	39	3694	1,9	82,1	0,7
9.	41	393	0,2	120,5	1,1
10.	42	1426	0,7	103,4	0,9
11.	44	3348	1,7	90,2	0,8
12.	45	2157	1,1	105,1	0,9
13.	49	3385	1,7	114,9	1,0
14.	50	3391	1,7	94,4	0,8
15.	62	484	0,2	85,4	0,8
16.	72	2722	1,4	353,8	3,2
Razem		53 723	27,5	1928,9	17,2

Źródło: opracowanie własne.

SPIS TABEL

Tab. 1. Ruch naturalny ogółem w Radomiu w latach 2016-2020.....	6
Tab. 2. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w Radomiu w latach 2016-2020.....	6
Tab. 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w Radomiu w latach 2016-2020	6
Tab. 4. Podstawowe informacje o opiece społecznej i świadczeniach rodzinnych w latach 2016-2020	7
Tab. 5. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców Radomia w 2020 r.....	7
Tab. 6. Informacje o bezrobotnych zarejestrowanych w Radomiu w latach 2016-2020	8
Tab. 7. Struktura bezrobotnych w Radomiu według stanu na 31.12.2020 r.....	8
Tab. 8. Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie Radomia w latach 2016-2020	8
Tab. 9. Podstawowe informacje o budżecie miasta Radomia w latach 2016-2020	9
Tab. 10. Struktura wydatków wg działów klasyfikacji budżetowej za 2020 r.	9
Tab. 11. Dynamika zmian wskaźników przedsiębiorczości w Radomiu w latach 2016-2020.....	10
Tab. 12. Struktura podmiotów gospodarczych na terenie Radomia w 2020 r.....	10
Tab. 14. Liczba dni z przekroczoną normą zanieczyszczenia powietrza pyłami PM _{2,5} i PM ₁₀ , które zarejestrowały czujniki rozmieszczone na terenie miasta w 2019 r.	12
Tab. 15. Struktura użytkowania gruntów w gminie miasta Radom	15
Tab. 16. Zasoby mieszkaniowe Radomia w latach 2016-2020	18
Tab. 17. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań	18
Tab. 18. Podstawowe informacje o jednostkach strukturalnych	21
Tab. 19. Wskaźniki wykorzystane do oceny sfery społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej w diagnozie delimitacyjnej w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego w Radomiu	26
Tab. 20. Wpływ wskaźników z poszczególnych sfer na wybór obszaru zdegradowanego w Radomiu.....	29
Tab. 21. Zestawienie wskaźników sfery społecznej	31
Tab. 22. Zestawienie wskaźników sfery gospodarczej	45
Tab. 23. Zestawienie wskaźników sfery środowiskowej	52
Tab. 24. Zestawienie wskaźników sfery przestrzenno-funkcjonalnej	57
Tab. 25. Zestawienie wskaźników sfery technicznej	65
Tab. 26. Liczba wskaźników obrazujących kryzys w podsystemie społecznym oraz liczba wszystkich wskaźników potwierdzających sytuację kryzysową ogółem	74
Tab. 27. Kryteria przyjęte do wyznaczenia obszaru zdegradowanego w Radomiu	76
Tab. 28. Zestawienie liczby mieszkańców i powierzchni dla jednostek zdegradowanych w Radomiu	77
Tab. 29. Zestawienie liczby przekroczonych wskaźników w jednostkach obszaru zdegradowanego	79
Tab. 30. Zestawienie wyników badania istotności jednostek zdegradowanych	83
Tab. 31. Zestawienie liczby mieszkańców i powierzchni jednostek zaliczanych do obszaru rewitalizacji w Radomiu	84
Tab. 32. Podobszary rewitalizacji	85
Tab. 33. Obszary zdegradowane, które nie zostały zakwalifikowane jako obszar rewitalizacji	88

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 1. Położenie administracyjne Radomia.....	5
Rys. 2. Rozmieszczenie czujników pomiarowych obsługiwanych przez firmę Airly na terenie Radomia	13
Rys. 3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radom	17
Rys. 4. Obszar zdegradowany w Radomiu wyznaczony w ramach Programu Rewitalizacji Miasta Radomia na lata 2014-2023	19
Rys. 5. Podział miasta Radomia na jednostki strukturalne	25
Rys. 6. Wskaźnik liczby osób bezrobotnych na 1000 osób.....	33
Rys. 7. Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych na 1000 osób	34
Rys. 8. Wskaźnik związany z liczbą osób, korzystający z zasiłków pomocy społecznej na 1000 osób.....	35
Rys. 9. Wskaźnik związany z liczbą osób do 18 r.ż., które korzystają ze świadczeń na dożywianie, na 1000 osób	36
Rys. 10. Wskaźnik związany z liczbą osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału na 1000 osób	37
Rys. 11. Wskaźnik zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł na 1000 osób	38
Rys. 12. Wskaźnik liczby przestępstw w latach 2018-2020 na 1000 osób	39
Rys. 13. Wskaźnik związany z liczbą osób, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 1000 osób.....	40
Rys. 14. Wskaźnik liczby Niebieskich Kart na 1000 osób.....	41
Rys. 15. Wskaźnik związany z liczbą osób, którym przyznano świadczenia z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1000 osób	42
Rys. 16. Wskaźnik związany z liczbą NGO na 1000 osób	43
Rys. 17. Wskaźnik liczby projektów zgłoszonych do Budżetu Obywatelskiego na 1000 osób	44
Rys. 18. Wskaźnik zarejestrowanych w CEIDG działalności gospodarczych na 1000 osób	47
Rys. 19. Wskaźnik wyrejestrowań podmiotów gospodarczych w latach 2018-2020 z CEDIG na 1000 osób	48
Rys. 20. Wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych w CEIDG podmiotów gospodarczych na 1000 osób	49
Rys. 21. Wskaźnik bezrobotnych z najniższym wykształceniem na 1000 osób	50
Rys. 22. Wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 osób	51
Rys. 23. Wskaźnik jakości powietrza – liczba dni w roku z przekroczoną wartością normy stężenia pyłu PM10 .	54
Rys. 24. Wskaźnik udziału powierzchni wyrobów zawierających azbest w powierzchni jednostki	55
Rys. 25. Wskaźnik udziału powierzchni terenów, na których stwierdzono obecność odpadów niebezpiecznych, w powierzchni jednostki	56
Rys. 26. Wskaźnik liczby obiektów, w których realizowane są zadania własne gminy z zakresu kultury i aktywności społecznej na 1000 osób	59
Rys. 27. Wskaźnik liczby budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej na 1000 osób	60
Rys. 28. Wskaźnik liczby obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 1000 osób.....	61
Rys. 29. Wskaźnik przystanków komunikacji publicznej dostosowanych do osób o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności w łącznej liczbie przystanków	62
Rys. 30. Wskaźnik długości ścieżek rowerowych na 1000 osób.....	63
Rys. 31. Wskaźnik powierzchni terenów zieleni urządzonej w ha na 1000 osób	64
Rys. 32. Wskaźnik liczby budynków komunalnych w złym stanie technicznym na 1000 osób	67
Rys. 33. Wskaźnik budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 r. na 1000 osób.....	68
Rys. 34. Wskaźnik liczby mieszkań komunalnych nie wyposażonych w łazienkę na 1000 osób.....	69
Rys. 35. Wskaźnik lokali komunalnych ogrzewanych piecami węglowymi na 1000 osób	70
Rys. 36. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej.	71
Rys. 37. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej.....	72
Rys. 38. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej.....	72
Rys. 39. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	73

Rys. 40. Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej.....	73
Rys. 41. Jednostki zdegradowane w Radomiu	78
Rys. 42. Obszar zdegradowany wyznaczony w trybie art. 9 ustawy o rewitalizacji a obszar rewitalizacji w obowiązującym w Radomiu Programie Rewitalizacji.....	82
Rys. 43. Obszar rewitalizacji	84
Rys. 44. Podobszar rewitalizacji Piotrówka	85
Rys. 45. Podobszar rewitalizacji Stare Miasto i Miasto Kazimierzowskie	86
Rys. 46. Podobszar rewitalizacji Śródmieście I	86
Rys. 47. Podobszar rewitalizacji Śródmieście II	87
Rys. 48. Podobszar rewitalizacji Glinice	87